

**UCHWAŁA NR XXXIX/349/21
RADY MIEJSKIEJ W OZIMKU**

z dnia 25 października 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ozimek na lata
2022-2030**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021r. poz. 1372) oraz art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r. poz. 1876, 2369 z 2021r. poz 794, 803) Rada Miejska w Ozimku uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ozimek na lata 2022-2030 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ozimka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Ozimku

Aldona Koczur

Załącznik do uchwały Nr XXXIX/349/21
Rady Miejskiej w Ozimku
z dnia 25 października 2021 r.

GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY OZIMEK
NA LATA 2022-2030

Ozimek, 2021 r.

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp	3
II.	Podstawy prawne opracowania Strategii	6
1.	Główne ramy prawne	6
2.	Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	7
III.	Proces uspołeczniania, słownik pojęć oraz uczestnicy	14
1.	Proces uspołeczniania	14
2.	Słownik pojęć.....	14
IV.	Wizja oraz cel strategiczny	15
V.	Charakterystyka środowiska społecznego	17
	Informacje ogólne	17
	Struktura ludności	18
	Szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe.....	19
	Bezrobocie	19
	Pomoc społeczna.....	20
VI.	Diagnoza Problemów Społecznych	22
1.	Badania	22
	Problematyka badania	22
2.	Metodologia badania.....	24
	Uzasadnienie i wybór techniki badawczej	24
	Dobór próby	25
	Narzędzia badawcze.....	25
3.	Badanie dorosłych mieszkańców na terenie Gminy	25
	Struktura badanej próby	25
	Problem alkoholowy oraz nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	28
	Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	35
	Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców	39

	Postrzeganie problemów społecznych przez mieszkańców	48
4.	Badanie dzieci i młodzieży na terenie Gminy Ozimek.....	54
	Struktura badanej próby	54
	Problem alkoholowy oraz nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	55
	Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży	64
	Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	74
5.	Badanie sprzedawców na terenie Gminy Oimek	81
	Struktura badanej grupy	81
	Problem uzależnień z perspektywy sprzedawców	82
6.	Wnioski i rekomendacje	88
VII.	Analiza SWOT oraz dane prospektywne	99
7.	Analiza SWOT.....	99
8.	Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii).....	104
	Pomoc społeczna.....	104
	Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii	105
	Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej.....	105
VIII.	Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja.....	107
1.	Cele główne strategii.....	107
2.	Cele operacyjne i ich realizacja	108
IX.	System zarządzania i aktualizacji strategii.	113
	Podmioty zarządzające realizacją strategii	113
	Instrumenty realizacji strategii.....	113
	Monitoring i ocena wdrażania strategii.....	114
	Aktualizacja strategii	115

I. WSTĘP

*„Od problemów nie należy uciekać,
tylko je rozwiązywać.”*

(P.Ch. Cast)

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, każda gmina w Polsce ma obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawową intencją tworzenia takiej strategii jest wskazanie działań o charakterze planistycznych, których głównym celem jest dążenie do integracji osób (mieszkańców) i rodzin zamieszkujących daną gminę. Wskazana integracja ma w tym kontekście szerokie - społeczne znaczenie, które należy definiować jako dążenie do zespolenia i zharmonizowania mieszkańców danej społeczności lokalnej, poprzez intensyfikację ich kontaktów. Szczególną uwagę w procesie konsolidacji społecznej zwraca się na osoby, które chcą zmieniać siebie oraz swoje otoczenie, jak również osoby dotknięte różnego rodzaju dysfunkcjami.

Warto, w ślad za Diagnozą Problemów Społecznych, powtórzyć definicję pojęcia „problem społeczny” – w ujęciu R. Marisa jest to: *ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić*¹. Z kolei, według K. Fryszackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru². W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przezwyciężenia,
- można go przezwyciężyć przez zbiorowe działanie.

Realizacja celu jaki wynika z konieczności stworzenia strategii gmina może realizować przy wykorzystaniu posiadanej infrastruktury, poprzez jej rozbudowę bądź wykorzystanie infrastruktury

---

¹ K. Fryszacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

² K. Fryszacki, Problemy społeczne [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

należącej do innych podmiotów w drodze porozumień. Szczególne znaczenie ma także współpraca z podmiotami niepublicznymi, w tym organizacjami pozarządowymi.

W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie ostatnich lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. To właśnie ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych. U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej następuje spiętrzenie problemów prowadzące do apatii, wycofania się, alienacji. W konsekwencji, bardzo często pożądane staje się stworzenie profesjonalnego systemu edukacji i aktywizacji obywatelskiej ze szczególnym uwzględnieniem udziału społeczeństwa w spotkaniach integracyjno-kulturalnych. Kolejnym obszarem projektowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy. Przyczyną takiego stanu są najczęściej problemy związane z nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol bądź narkotyki).

Wobec powyższego, uznać należy, iż w polskich realiach, problemami społecznymi, jakie najczęściej i najsilniej dają o sobie znać są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Problemy te wymagają różnego rodzaju działań oraz indywidualnego podejścia. Nie sposób jednak nie dostrzec, że część z nich może się wzajemnie przenikać i łączyć (i w rzeczywistości tak niestety jest). Priorytetem jest oczywiście przeciwdziałanie tego rodzaju zagrożeniom, ale także podejmowanie działań prowadzących do ograniczania tych problemów w miejscach, gdzie one już występują. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zatem zajmować się działaniem w obszarach:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które spotkała.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W ogólnym rozumieniu oznacza sposób osiągnięcia wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej. Istotą strategii jest zatem dochodzenie do

porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Reasumując, można stwierdzić, że strategia stanowi instrument umożliwiający podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii. Trzeba jednak zaznaczyć, że strategia jest dokumentem „żywym” co wynika ze zmienności oraz stopnia nasilenia poszczególnych problemów społecznych.

II. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

1. Główne ramy prawne

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.). Ustawa o pomocy społecznej określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przydzielania,
3. organizacje pomocy społecznej,
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111, ze zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 ze zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.);

- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 ze zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 573);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 685);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1285 ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057 ze zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Niniejsza Strategia jest jednym ze sposobów realizacji Strategii Rozwoju Gminy Ozimek i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w rezultacie – dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z wybranymi dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia „Europa 2020” jest strategią Unii Europejskiej, która ma na celu likwidację problemów wynikających z kryzysu gospodarczego. Co więcej, ma pomóc poprawić niedopracowania europejskiego wzoru wzrostu gospodarczego. Unia Europejska wskazała sobie konkretne cele tworzące jeden plan, które obejmują innowację, edukację, zatrudnienie, włączenie społeczne i zmiany klimatu/energii, które powinno wypełnić się do 2020 roku. W każdym z tych zakresów państwa członkowskie określiły z kolei własne krajowe zamierzenia. Precyzyjne działania na poziomie zarówno unijnym, jak i krajowym intensyfikują realizację strategii.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy sprzężone ze sobą priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Realizacja założeń niniejszej Strategii da możliwość rozwoju sprzyjającego integracji społecznej. Wspieranie osób zagrożonych izolacją społeczną, w tym osób starszych jest jednym z obszarów priorytetowych Gminy Ozimek (cel: Wysoki standard warunków życia seniorów).

Osiągnięcie spójności społecznej jest możliwe poprzez pomoc skierowaną do środowisk dysfunkcyjnych, więc działania realizowane w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisują się w realizację prognozowanych rezultatów z wdrożenia Strategii Unii Europejskiej.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno – gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

1. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna;
2. Polska Cyfrowa;
3. Kapitał ludzki;
4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski;
5. Rozwój regionalny;

6. Transport;

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

7. Kapitał społeczny;

8. Sprawne państwo.

Narodowy Program Zdrowia 2021-2025

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025, jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Przy realizacji NPZ niezbędne jest uwzględnienie wpływu skutków zdrowotnych wywołanych przez epidemię COVID-19 na zdrowie populacji. Choroba ta przyczyniła się do największego kryzysu zdrowotnego w Rzeczypospolitej Polskiej po zakończeniu II wojny światowej. Z uwagi na jej specyfikę (niezależnie od konieczności nieustannego jej przeciwdziałania i zwalczania skutków) niezbędne jest zintensyfikowanie działań mających na celu promowanie zdrowia, ograniczanie narażenia na czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych. Epidemia COVID-19, nakładając się na epidemię przewlekłych chorób niezakaźnych, powoduje efekt negatywnej synergii. Tym bardziej istotna jest konieczność podjęcia kompleksowych, a także zgodnych z aktualną wiedzą naukową, interwencji w obszarze zdrowia publicznego, wszelkimi dostępnymi narzędziami.

Cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia obejmują:

1. Profilaktykę nadwagi i otyłości.
2. Profilaktykę uzależnień.
3. Promocję zdrowia psychicznego.
4. Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne.
5. Wyzwania demograficzne.

Z uwagi na wielopłaszczyznowe sprzężenie pomiędzy celami operacyjnymi, a wyzwaniami w zakresie polityki społecznej, jakie stoją przez Gminą, niniejsza Strategia będzie szczególnie powiązana z Narodowym Programem Zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej było przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadań Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej niezwykle istotne działania strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych obliguje do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna. Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 została przygotowana jako reakcja zwrotna na wyzwania, jakie zidentyfikowano w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Nierozzerwalnym elementem inicjatywy rozwoju Polski na najbliższe lata jest Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego. Sztandarowym celem Strategii jest umocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju gospodarczo – społecznym Polski, realizowanego za pomocą czterech najważniejszych zadań szczegółowych:

Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.

Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Współpraca różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej, takich jak: organizacje społeczne czy podmioty publiczne będzie umożliwiała realizację określonych celów. Działania skierowane do beneficjentów OPS będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;

Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;

Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020.

Krajowy Program to dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii Rozwoju Kraju 2020” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz innych strategii rozwoju. Celem Programu jest przedstawienie projektowanej polityki państwa w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym w ramach warunku 9 Wspólnych Ram Strategicznych.

Projekt STRATEGOR

Celem głównym projektu STRATEGOR (Opracowanie narzędzia do programowania strategicznego w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na poziomie lokalnym dla jednostek samorządu terytorialnego) jest dostosowanie strategii rozwiązywania problemów

społecznych w zakresie planowania oraz zarządzania strategicznego w obszarze lokalnej polityki społecznej przez samorządy gminne w Polsce.

Podręcznik metodyczny, opracowany przez zespół ekspertów Fundacji Polskiej Akademii Nauk, prezentuje metody i techniki służące aktualizacji bieżących i opracowaniu kolejnych dokumentów strategicznych o nowym standardzie.

Projekt jest realizowany w ramach Programu Operacyjnego WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ, Oś Priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.5 Skuteczna pomoc społeczna.

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa)

Zintegrowana Strategia Umiejętności została opracowana z uwzględnieniem: wymogów wynikających z Umowy Partnerstwa, rekomendacji raportu „Strategia Umiejętności OECD: Polska” oraz założeń Nowego Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności.

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 (część szczegółowa):

1. Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
2. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające.
3. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące.
4. Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną.
5. Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy.
6. Doradztwo zawodowe.
7. Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną.
8. Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.

Każdy z obszarów oddziaływania zawiera tematy i kierunki działań, a także katalog podmiotów, które będą zaangażowane w realizację strategii. Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (ZSU 2030) stanowi ramy strategiczne polityki na rzecz rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia.

Narodowy Program Mieszkaniowy

Narodowy Program Mieszkaniowy to dokument strategiczno-programowy, który wyznacza główne kierunki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w perspektywie do 2030 r. Program określa priorytety polityki mieszkaniowej państwa oraz podstawowe narzędzia służące rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych w Polsce. Nie koncentruje się przy tym wyłącznie na zachętach w postaci publicznego finansowania inicjatyw promieszkaniowych. Z uwagi na różnorodne wyzwania stojące przed władzami publicznymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz rozwoju zasobów mieszkaniowych, Program przewiduje rozwiązania umożliwiające zaangażowanie w cel poprawy dostępności mieszkań i warunków zamieszkiwania potencjału całego rynku mieszkaniowego, zarówno inwestorów publicznych jak i prywatnych.

III. PROCES USPOŁECZNIANIA, SŁOWNIK POJĘĆ ORAZ UCZESTNICZY

1. Proces uspołeczniania

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- **subsydiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W niniejszej Strategii zostały uwzględnione wszystkie 4 zasady.

2. Słownik pojęć

- WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,
- MISJA – sens naszego istnienia i działania,
- PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa,
- CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,
- ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

IV. WIZJA ORAZ CEL STRATEGICZNY

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Gminy Ozimek, jaki jednostka (samorządu) oraz jej mieszkańcy (uczestnicy procesu planowania), chcieliby osiągnąć za 8 lat. Wizja określa bardzo ogólnie, dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

Odnosząc się do dotychczas obowiązujących na terenie Gminy dokumentów strategicznych (Strategia Rozwoju oraz Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych 2016-2021), należy wskazać, że wizja Gmina Ozimek to rozwinięcie obszaru gminy jako miejsca, które zamieszkuje zintegrowana społeczność, o wysokich kwalifikacjach, aktywna gospodarczo na lokalnym i regionalnym rynku pracy, związanym z wysokiej jakości ofertą spędzania wolnego czasu, turystyką i edukacją. Młodzi mieszkańcy, otwarci na zmianę, dumni z rozwoju infrastruktury społecznej: nowoczesnych szkół, pełnią prócz edukacyjnej, również rolę kulturotwórczą i integracyjną, bezpiecznych rozwiązań komunikacyjnych, funkcjonalnych dla osób starszych oraz interesującej oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej będą zawodowo związani z obszarem gminy. Standard życia w gminie Ozimek będzie wyróżniać obszar i sprawi, że obszar ten będzie jednym z pierwszych wyborów terenów pod budownictwo jednorodzinne bądź zakup mieszkania. Lokalni przedsiębiorcy będą rozwijać swoje usługi, wykorzystując nowoczesne narzędzia technologiczne, dzięki rozwojowi infrastruktury technicznej oraz dzięki instytucjom wsparcia biznesu i organizacji społecznych.

Z kolei w poprzedniej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2021, określono, że misją samorządu Gminy jest tworzenie gminy ludzi odpowiedzialnych za los rodziny.

Wobec powyższego, mając również na względzie przeprowadzoną Diagnozę Problemów Społecznych, a także potrzebę korelacji z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla (przede wszystkim z Narodowym Programem Zdrowia oraz projektem STRATEGOR), w niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ozimek, wizję sformułowano w następujący sposób:

Ozimek jako miejsce atrakcyjne, przyjazne i otwarte dla mieszkańców, które:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązującą problemy socjalne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej (zwłaszcza integracji seniorów), ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania ubóstwu i marginalizacji społecznej;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę zdrowotną.

Celem strategicznym, a zarazem podstawowym (wyjściowym) jest opracowanie harmonijnego planu działania, spójnego z przedstawioną wizją, uwzględniającego szczegółowy podział na priorytetowe obszary. Jednocześnie, celem samym w sobie jest rzetelna i skrupulatna realizacja wskazanych założeń.

V.CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

INFORMACJE OGÓLNE

Ozimek to gmina miejsko-wiejska, położona w województwie opolskim, we wschodniej części powiatu opolskiego.

Rys. 1 – Gmina Ozimek w powiecie opolskim.

Gmina Ozimek położona jest w powiecie opolskim w odległości około 21 km na wschód od Opola nad rzeką Małą Panwią stanowiącą prawy dopływ Odry, na Równinie Opolskiej, na pograniczu Niziny i Wyżyny Śląskiej na górnym Śląsku w odległości 10 km od kompleksu jezior turawskich.

Gmina Ozimek ma powierzchnię 126,5 km², z czego w 2020 r., 38,29 km² stanowiły użytki rolne (wzrost w stosunku do 2019 r o ok. 0,93 km²). Z kolei lasy stanowiły 74,56 km² (wzrost w stosunku do 2019 r. o 0,103 km²).

Według Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, na terenie Gminy Ozimek aktywnych jest 739 przedsiębiorstw (wg wpisu dla głównego miejsca wykonywania działalności). Najczęściej pojawiające się kody PKD to:

- wykonywanie pozostałych robót wykończeniowych (4339Z) – 264 przedsiębiorców;
- transport drogowy towarów (4941Z) – 243 przedsiębiorców;
- pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona poza siecią sklepową, straganami i targowiskami (4799Z) – 226 przedsiębiorców;
- sprzedaż detaliczna prowadzona przez domu sprzedaży wysyłkowej lub Internet (4791Z) – 221 przedsiębiorców;

W dalszej kolejności dominują przedsiębiorstwa o charakterze budowlanym, budowlano-remontowym oraz handlowym.

Wskazać należy, że w Gminie, wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., funkcjonuje 37 sklepów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych. Poza tym prowadzone są 22 lokale gastronomiczne

STRUKTURA LUDNOŚCI

GRUPA WIEKOWA	GMINA		
	OGÓLEM	KOBIETY	MEŹCZYŹNI
2019 rok	34341		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	2771	1391	1380
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	22069	11198	10871
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	9501	5388	4113
2020 rok			
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	2781	1399	1382
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	21593	10967	10626
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	9613	5453	4160

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE I PONADPODSTAWOWE

Struktura placówek oświatowych w Gminie

Liczba placówek	2018/2019	2019/2020
Placówki wychowania przedszkolnego	11 (liczba przedszkoli – 6, liczba oddziałów przedszkolnych – 5)	11 (liczba przedszkoli – 6, liczba oddziałów przedszkolnych – 5)
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	592 (475 – liczba dzieci w przedszkolach, 117 – liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych)	580 (464 – liczba dzieci w przedszkolach, 116 – liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych)
Szkoły podstawowe	8	8
Uczniowie szkół podstawowych	1311 (1221 – uczniowie szkół podstawowych, 90 – uczniowie gimnazjum)	1221
Szkoły ponadpodstawowe	1	1
Uczniowie szkół ponadpodstawowych	<i>bd</i> *szkoła podlega pod starostwo	<i>bd</i> *szkoła podlega pod starostwo

BEZROBOCIE

Bezrobotni w Gminie.

2019 ROK		2020 ROK	
OGÓLEM	KOBIETY	OGÓLEM	KOBIETY

BEZROBOTNI	1926	1028	2598	1376
Z PRAWEM DO ZASILKU	315	168	383	203
ZAMIESZKALI NA WSI	152	73	218	110

POMOC SPOŁECZNA

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	2019 ROK	2020 ROK
LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW OTRZYMUJĄCYCH POMOC OGÓLEM LICZBA OSÓB W RODZINACH	405	425
W TYM ZADANIA WŁASNE	117 osób – usługi opiekuńcze 21 – osób w DPS	100 osób – usługi opiekuńcze, 18 – osób w DPS
W TYM ZADANIA ZLECONE	155	166
LICZBA RODZIN	155	307
LICZBA OSÓB W RODZINACH	267	307

Głównym podmiotem realizującym zadania z zakresu pomocy społecznej jest Ośrodek Integracji i Pomocy Społecznej w Ozimku (dalej również jako: OPS). Poza Ośrodkiem, na terenie Gminy funkcjonują również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓLU MIESZKAŃCÓW	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓLU MIESZKAŃCÓW
	2019 rok			2020 rok		
UBÓSTWO	134	219	1,18	136	231	1,19
SIEROCTWO	0	0	0	0	0	0
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	11	44	0,23	11	42	0,22
BEZDOMNOŚĆ	19	19	0,10	26	26	0,13
NIEPELNOSPRAWNOŚĆ	54	73	0,39	55	75	0,39
BEZRADNOŚĆ	14	37	0,20	16	37	0,19
DLUGOTRWALA CHOROBA	183	257	1,38	173	263	1,35
ALKOHOLIZM	8	8	0,04	11	11	0,05
NARKOMANIA	0	0	0	2	2	0,01
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	4	6	0,03	5	8	0,04

VI. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Badania

PROBLEMATYKA BADANIA

Zakres prac badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących problemów:

- ✓ **Problemu alkoholowego (alkoholizmu)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”³.
- ✓ **Problemu narkotykowego (narkomania i dopalacze)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii⁴, narkomania to: stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”.
- ✓ **Problemu nikotynowego (nikotynizm)** – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Nikotynizm jest uzależnieniem fizycznym i psychicznym. Został szczegółowo opisany w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD 10.
- ✓ **Problem przemocy domowej** – ten rodzaj przemocy często określany jest także mianem, „przemocy w rodzinie”. W polskim porządku prawnym charakterystykę i definicję zjawiska przemocy w rodzinie zawiera Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. „O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”⁵. Wskazano w niej, iż za „przemoc w rodzinie” uważa się jednorazowe lub powtarzające się wielokrotnie „umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste” członków danej rodziny lub osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących ze sprawcą tego rodzaju zachowań. Podobną charakterystykę tego zjawiska zawarto w Kodeksie Karnym (art. 207 K.K.), w którym istnieje pojęcie „znęcania się” fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub „inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny”⁶.

³ T. Pilch, Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku, str. 92.

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2019 poz. 852).

⁵ Ustawa z dnia 29 Lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020 poz. 218).

⁶ J. Polanowski, Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, Wydawnictwo Edukacyjne „Parpamedia”, Warszawa 1999, s. 21.

Charakterystyczną cechą przemocy w rodzinie jest wykorzystanie przez sprawców tego rodzaju zachowań, posiadanej siły i dominacji nad innymi członkami rodziny, w celu podporządkowania ich i zmuszenia do określonych zachowań. Z tego powodu osobami doznającymi przemocy są najczęściej osoby, które w strukturze danej rodziny są zależne od swych opiekunów lub bliskich.

- ✓ **Problemu ubóstwa** - zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny
- ✓ **Problemu niepełnosprawności** – definiujemy je jako brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu⁷.
- ✓ **Bezrobocia** – zjawisko braku pracy zarobkowej dla osób zdolnych do pracy i gotowych do jej podjęcia na typowych warunkach płacowych występujących w gospodarce⁸.
- ✓ **Wykluczeniem społecznym** – to sytuacja, w której dana jednostka będąca członkiem społeczeństwa nie może normalnie uczestniczyć w działaniach obywateli tego społeczeństwa, przy czym ograniczenie to nie wynika z jej wewnętrznych przekonań, ale znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki. Grupami społecznymi najbardziej narażonymi na wykluczenie społeczne są:
  - osoby niepełnosprawne,
  - osoby chore psychicznie,
  - uzależnieni,
  - długotrwale bezrobotni,
  - opuszczający zakłady karne i poprawcze,
  - kobiety samotnie wychowujące dzieci,
  - ofiary patologii życia rodzinnego,
  - osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych,
  - starsze osoby samotne,
  - bezdomni,
  - dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych oraz wychowujące się poza rodziną,
  - osoby będące imigrantami oraz członkowie mniejszości narodowych (np. członkowie społeczności romskiej)⁹.

---

⁷ WHO.

⁸ Źródło: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/bezrobocie;3876818.html> (dostęp: 10.02.2021 r.).

⁹ Źródło: https://mfiles.pl/pl/index.php?title=Wykluczenie_spoeczne&action=edit (dostęp: 10.02.2021 r.).

2. Metodologia badania

UZASADNIENIE I WYBÓR TECHNIKI BADAWCZEJ

Istotą badania, było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców względem wybranych problemów społecznych: alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, zjawiska przemocy, ubóstwa oraz problemów, z którymi borykają się osoby starsze i niepełnosprawne. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie trzech komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych: dorosłych mieszkańców w tym sprzedawców sprzedających i podających napoje alkoholowe oraz uczniów szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie Gminy Ozimek. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskiwaniu informacji z różnych środowisk. Diagnozę problemów społecznych na terenie Gminy Ozimek rozpoczęto od przeprowadzenia badań wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców. Badania sondażowe (ilościowe) przeprowadzono wśród mieszkańców dorosłych na terenie Gminy Ozimek za pomocą metody CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej). Link odnoszący się do ankiety internetowej został umieszczony na głównej stronie Urzędu Gminy Ozimek. Uzupełnione przez dorosłych mieszkańców ankiety zostały odesłane w formie elektronicznej w postaci zestawienia wszystkich danych, co zapewniło badanym pełną anonimowość. W przypadku uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą ankiety internetowej (CAWI). Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko wystąpienia braków danych. Natomiast wśród sprzedawców alkoholu zastosowano metodę PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. Kwestionariusz ankiety umożliwił uzyskanie informacji dotyczących stanu oraz nasilenia zagrożeń społecznych występujących na terenie Gminy Ozimek, między innymi poprzez zdiagnozowanie problemów i oczekiwań zgłaszanych przez

dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży z pięciu szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie Gminy Ozimek.

DOBÓR PRÓBY

Badania zostały przeprowadzone w miesiącach kwiecień - maj 2021 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 654 osób (100 mieszkańców, 534 uczniów szkół podstawowych oraz 20 sprzedawców alkoholu). Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej.

NARZĘDZIA BADAWCZE

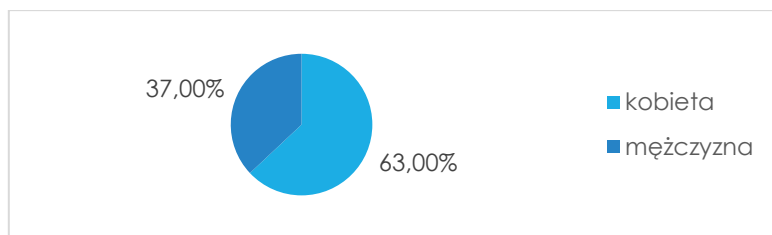
Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Ankieta wypełniana była samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostali poinformowani o pełnej anonimowości, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania kwestionariusza.

Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).

3. Badanie dorosłych mieszkańców na terenie Gminy

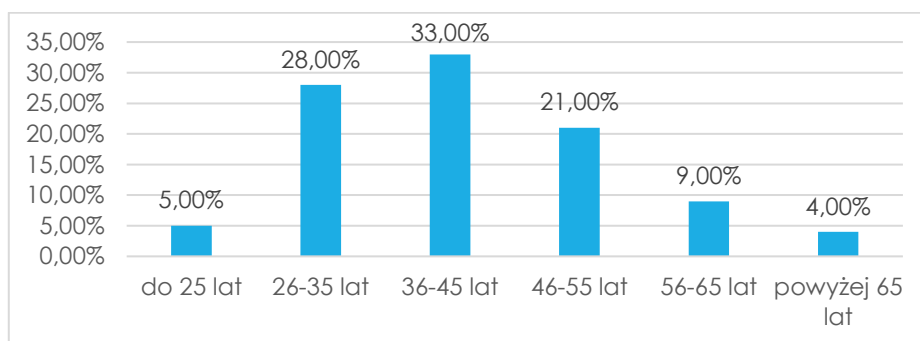
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Ozimek wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców. 63% badanej próby stanowiły kobiety, zaś 37% mężczyźni.

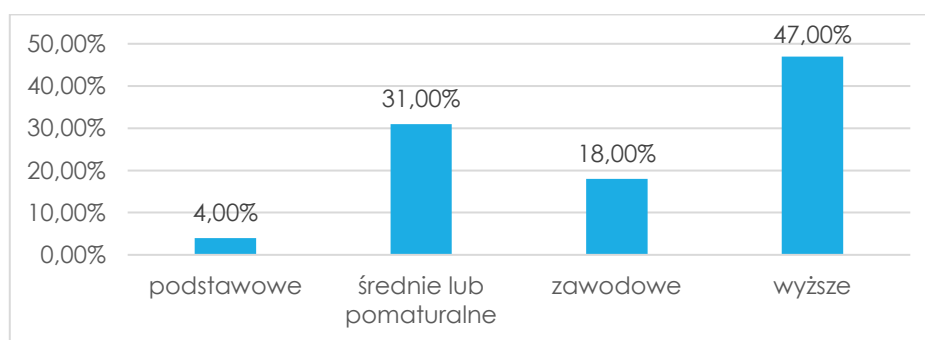
Wykres 1 Płeć.

Największą część badanej próby stanowiły osoby w wieku 36-45 lat (33,00%) oraz 26-35 lat (28,00%). 21,00% badanej grupy stanowiły osoby w wieku od 46-55 lat oraz w wieku od 56 lat do 65 lat (9,00%). Ankieterowani w wieku do 25 lat stanowili 5,00% ogółu respondentów, a powyżej 65 lat – 4,00%.

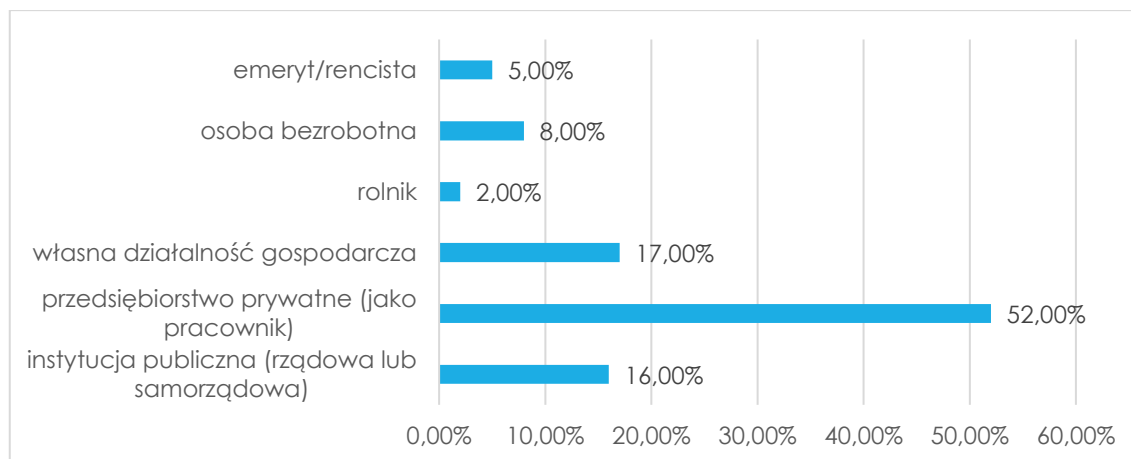
Wykres 2 Wiek.

47,00% ankieterowanych posiada wykształcenie wyższe, a 31,00% wykształcenie średnie lub pomaturalne, natomiast 18,00% mieszkańców twierdzi, że ma wykształcenie zawodowe. Kolejne 4,00% ma wykształcenie podstawowe.

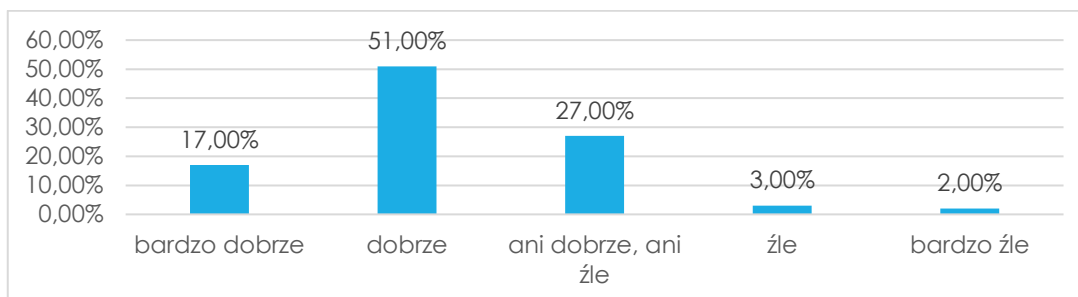
Wykres 3 Wykształcenie.

52,00% ankieterowanych pracuje w przedsiębiorstwach prywatnych jako pracownicy. 17,00% osób prowadzi własną działalność gospodarczą lub pracuje w instytucjach publicznych (16,00%). Dodatkowo 8,00% to osoby bezrobotne, 5,00% to emeryci bądź renciści, a 2,00% to rolnicy.

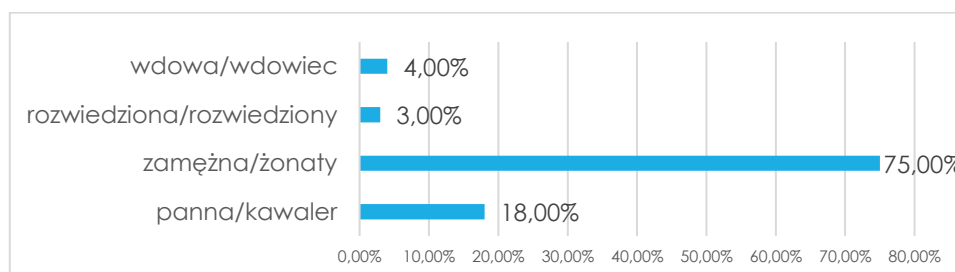
Wykres 4 Miejsce zatrudnienia.

51,00% respondentów oceniło pozytywnie swoją sytuację materialną, natomiast 27,00% wskazało odpowiedź „ani dobrze, ani źle”, z kolei 17,00% ankietowanych udzieliło odpowiedzi: „bardzo dobrze”. Swoją sytuację jako złą deklaruje 3,00% oraz bardzo złą – 2,00%.

Wykres 5 Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

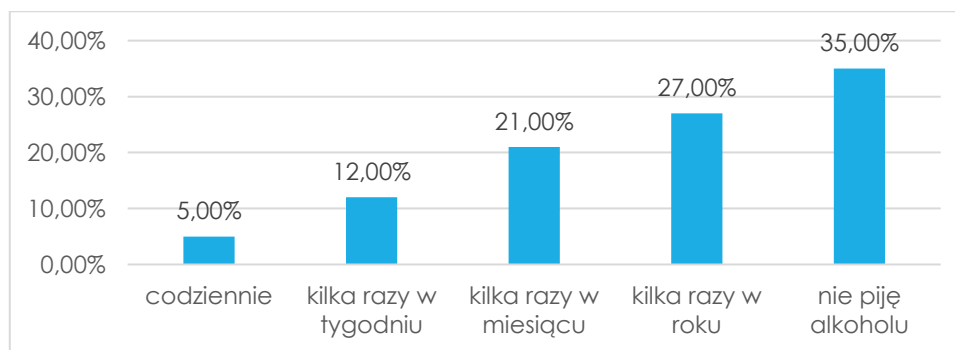
Większość badanych to osoby zamężne/żonate (75,00%). Osoby stanu wolnego stanowiły 18,00% badanej społeczności, kolejne 3,00% to osoby rozwiedzione, a 4,00% to wdowcy/wdowy.

Wykres 6 Stan cywilny.

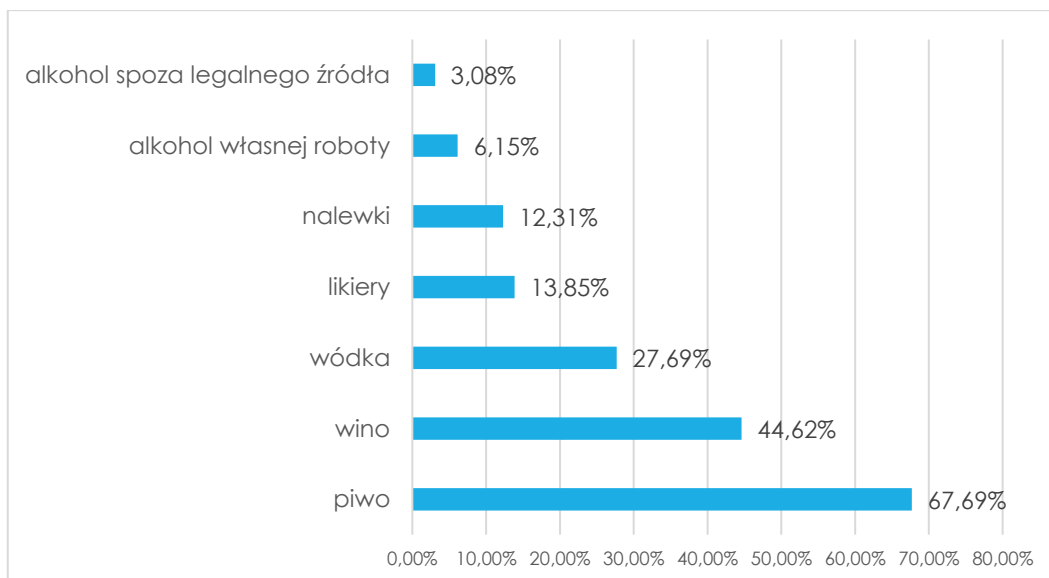
PROBLEM ALKOHOLOWY ORAZ NIKOTYNOWY Z PERSPEKTYWY DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Pierwszym diagnozowanym problemem społecznym w Gminie Ozimek, był problem alkoholowy oraz nikotynowy. Czasy współczesne charakteryzuje niespotykana we wcześniejszych dziejach człowieka dynamika występująca we wszystkich obszarach działalności człowieka. Przemianom ulega styl życia, jego standardy, moda. Czas przeznaczony na realizację zawodową zaczyna się zwiększać, kosztem czasu przeznaczanego dotychczas na wypoczynek i relacje z bliskimi. Poszukiwanie sposobów redukcji doświadczanych napięć stanowi zachowanie pożądane przez niemal każdą jednostkę. Dla jednych doskonałym sposobem będzie aktywny wypoczynek, natomiast inni z kolei będą próbować odmiennych sposobów, pozwalających na doświadczanie błyskawicznych stanów relaksacji, dowartościowania, niekiedy zapomnienia. Do środków pozwalających na osiągnięcie tychże stanów należy m.in.: alkohol. W niniejszym podrozdziale przedstawiono tę kwestię z punktu widzenia mieszkańców, a także podjęto próbę oszacowania skali zjawiska oraz sprawdzenia wiedzy ankietowanych dotyczącej zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu. Na początek, ankietowanych poproszono o wskazanie, jak często piją alkohol. 5,00% respondentów przyznało, że spożywa alkohol codziennie lub pije kilka razy w tygodniu (12,00%). Kilka razy w miesiącu alkohol spożywa 21,00% osób, a 27,00% kilka razy w roku. Należy zwrócić uwagę, iż 35,00% osób przyznało, że nie pije w ogóle alkoholu. Ukazuje to, iż problem alkoholowy w gminie istnieje, lecz w małym stopniu.

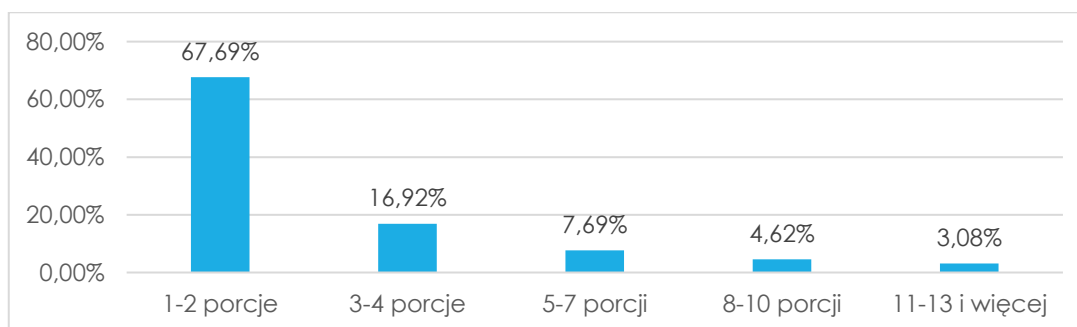
Wykres 7 Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Ankietowani, którzy przyznali, iż spożywają alkohol, najczęściej sięgają po: piwo (67,69%), wino (44,62%), wódkę (27,69%), likiery (13,85%), nalewki (12,31%), alkohol własnej roboty (6,15%) oraz alkohol spoza legalnego źródła (3,08%).

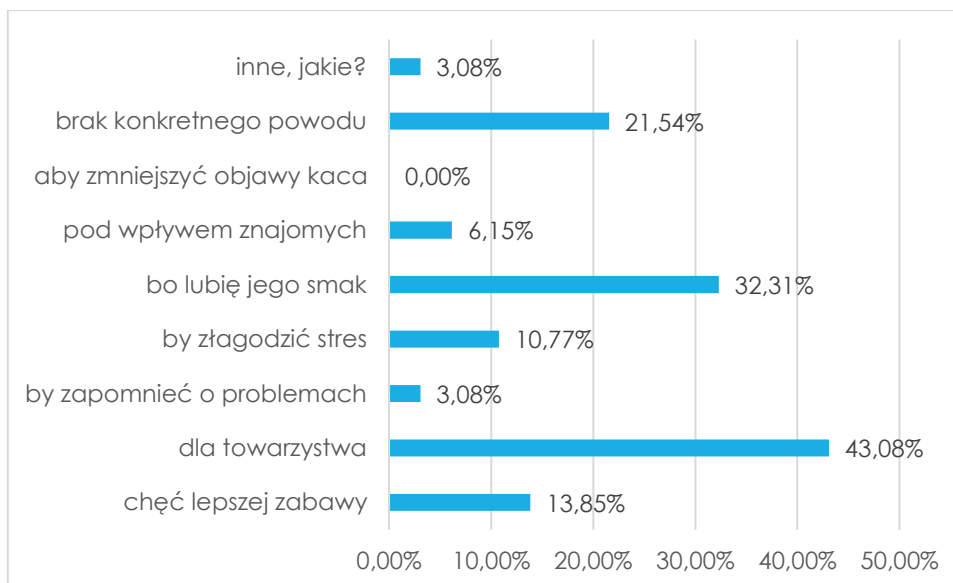
Wykres 8 Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

Dodatkowo 67,69% ankietowanych wybrało odpowiedź, iż spożywa od 1 do 2 porcji alkoholu jednorazowo. 16,92% respondentów przyznało, iż wypija od 3 do 4 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywa, następnie od 5 do 7 porcji alkoholu wypija 7,69% osób. Jedynie 4,62% osób spożywa od 8 do 10 porcji alkoholu, a od 11-13 i więcej porcji spożywa 3,08% osób.

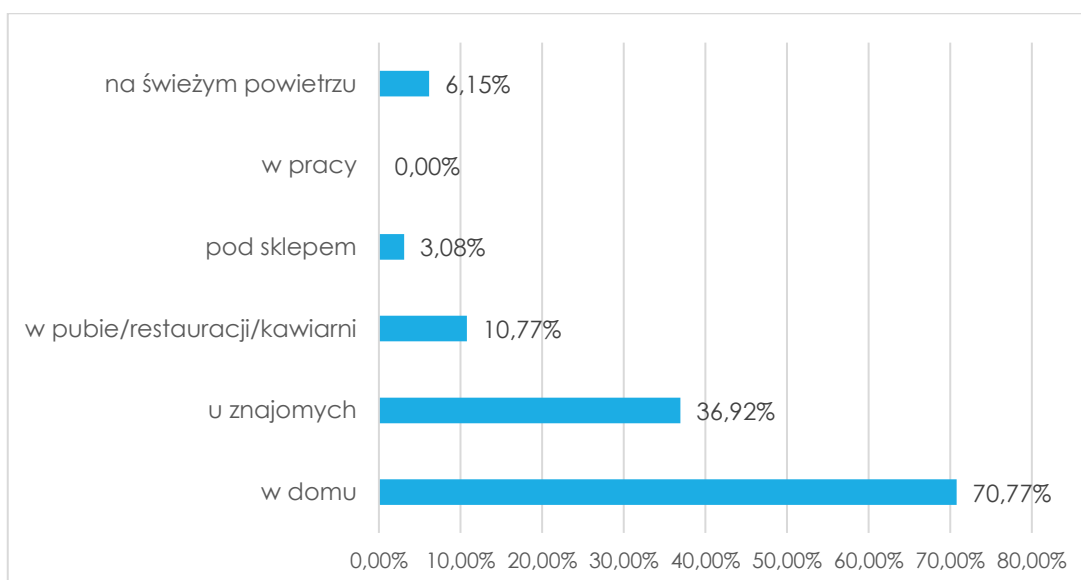
Wykres 9 Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Badani mieszkańcy sięgają po alkohol najczęściej, dla towarzystwa (43,08%), bo lubią jego smak (32,31%) oraz z braku konkretnego powodu (21,54%). W odpowiedzi „inne, jakie?” (3,08%) nie wymieniono nic konkretnego.

Wykres 10 Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

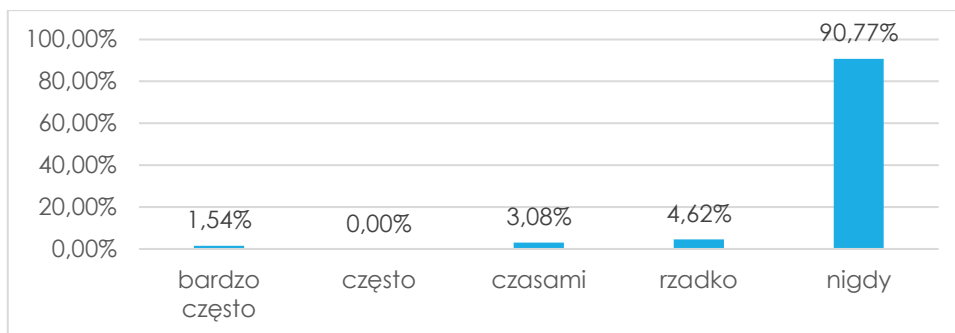
Dodatkowo, można zauważyć, że dorośli badani mieszkańcy najczęściej spożywają alkohol w domu (70,77%), u znajomych (36,92%), w pubie/restauracji/kawiarni (10,77%), a także na świeżym powietrzu (6,15%) i pod sklepem (3,08%).

Wykres 11 Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

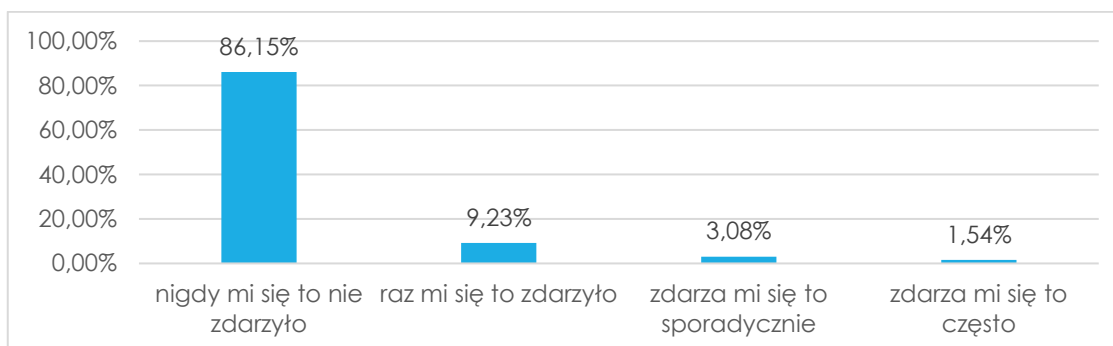
Co więcej, 90,77% ankietowanych nigdy nie wykonywało swoich obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu.

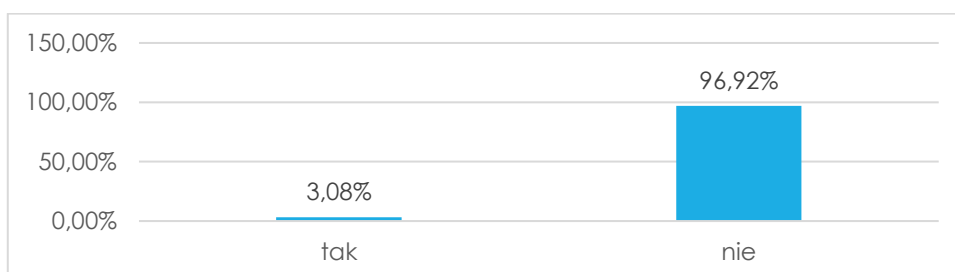
Wykres 12 Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

Problem jazdy pod wpływem alkoholu to kolejna analizowana kwestia. 9,23% ankietowanych przyznało, iż raz zdarzyło im się kierować pojazdem po spożyciu alkoholu, następnie 3,08% osób zdarzało się to sporadycznie, a 1,54% badanych przyznaje, że takie sytuacje mają miejsce często. 86,15% osób ankietowanych stwierdziło, że nigdy nie byli w sytuacji prowadzenia samochodu pod wpływem alkoholu.

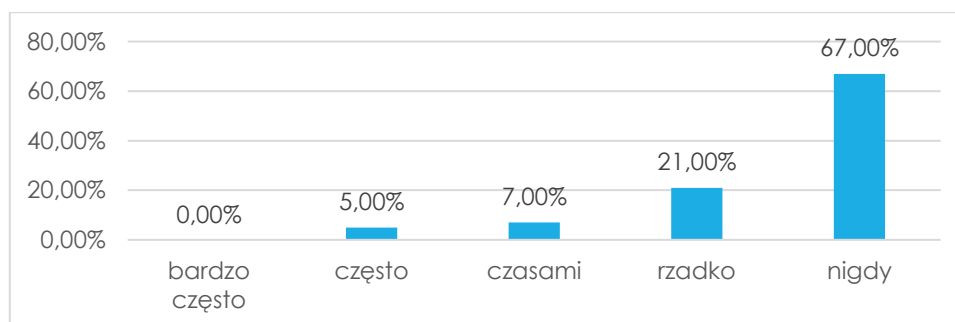
Wykres 13 Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

Ponadto 96,92% respondentów nigdy nie miało do czynienia z Policją podczas zatrzymania za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu.

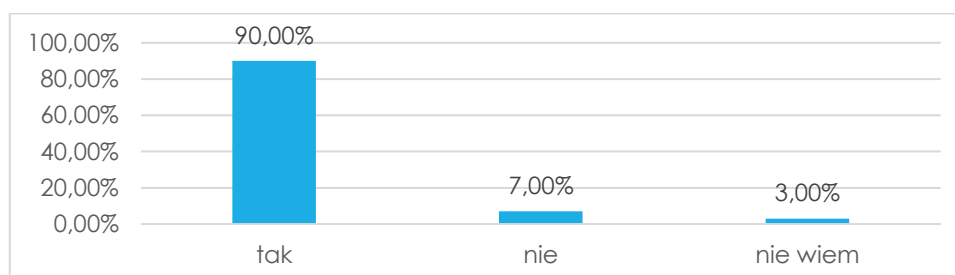
Wykres 14 Czy był Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

Respondenci nie tylko sami wsiadają za kierownicę pod wpływem alkoholu, ale również niektórym osobom zdarzyło się być świadkami takiej sytuacji. 7,00% osób widziało czasami sytuacje, w których ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu. 21,00% respondentów przyznało, że widuje takie sytuacje, ale rzadko, a 5,00% uważa, że zdarza się to często. 67,00% ankietowanych nigdy nie widziało takiej sytuacji.

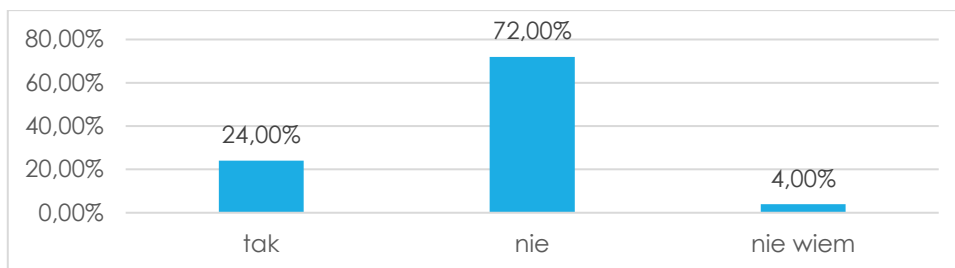
Wykres 15 Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

Dobłą wiadomością jest fakt, iż 90,00% ankietowanych mieszkańców wie, że picie alkoholu przez kobiety w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka, natomiast 7,00% ankietowanych twierdzi odwrotnie. Dodatkowo 3,00% osób nie ma zdania na ten temat.

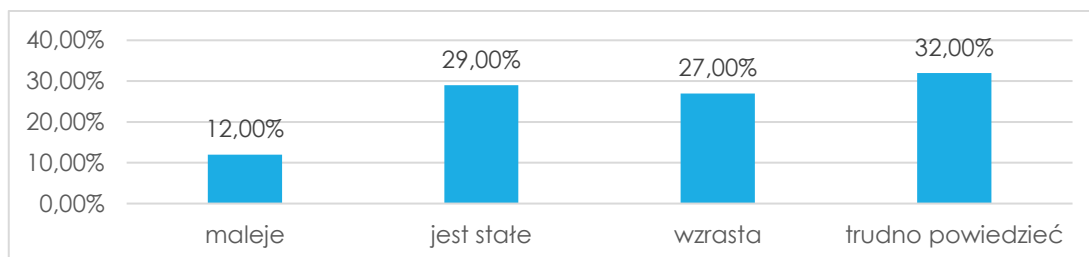
Wykres 16 Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

Ankietowani mieszkańcy zapytani o to, czy widują kobiety w ciąży, które spożywają alkohol na terenie Gminy Ozimek stwierdzili w większości (72,00%), że takie sytuacje się nie zdarzają. 24,00% osób twierdzi, że widywało kobiety w ciąży, w takich sytuacjach. Pozostałe 4,00% nie jest w stanie udzielić odpowiedzi na zadane pytanie.

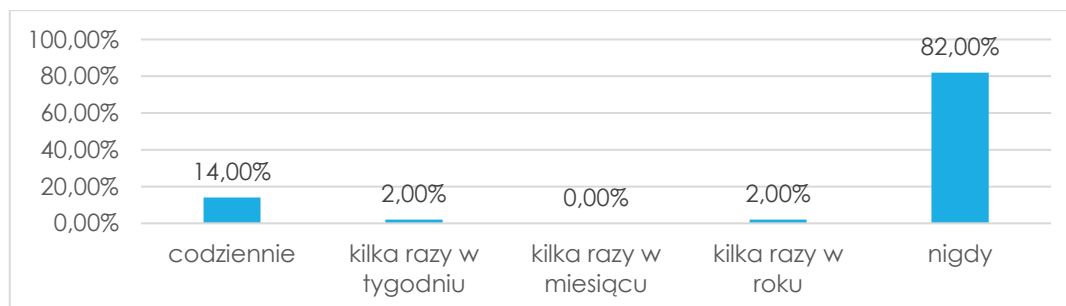
Wykres 17 Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?

Jeśli chodzi o skalę spożycia alkoholu w Gminie Ozimek, to 27,00% mieszkańców przyznało, iż na przestrzeni ostatnich lat, spożycie alkoholu w ich opinii wzrasta. 29,00% ankietowanych stwierdziło, że spożycie alkoholu ich zdaniem jest stałe, zaś 12,00%, że maleje. 32,00% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

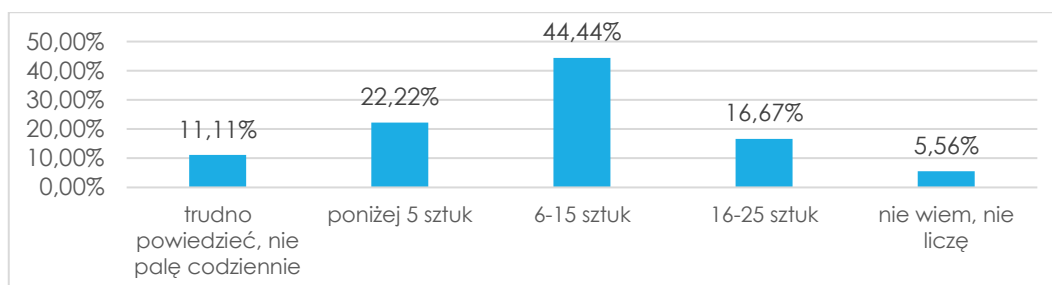
Wykres 18 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości?

Niestety dosyć często nieodłącznym dodatkiem spożywania alkoholu jest palenie papierosów, dlatego też kolejna część ankiety miała na celu zbadanie zjawiska palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców Gminy Ozimek. Mieszkańcy zostali zapytani jak często palą papierosy. 14,00% ankietowanych pali codziennie, natomiast 82,00% nigdy nie paliło. Dodatkowo po 2,00% osób pali kilka razy w roku bądź kilka razy w tygodniu.

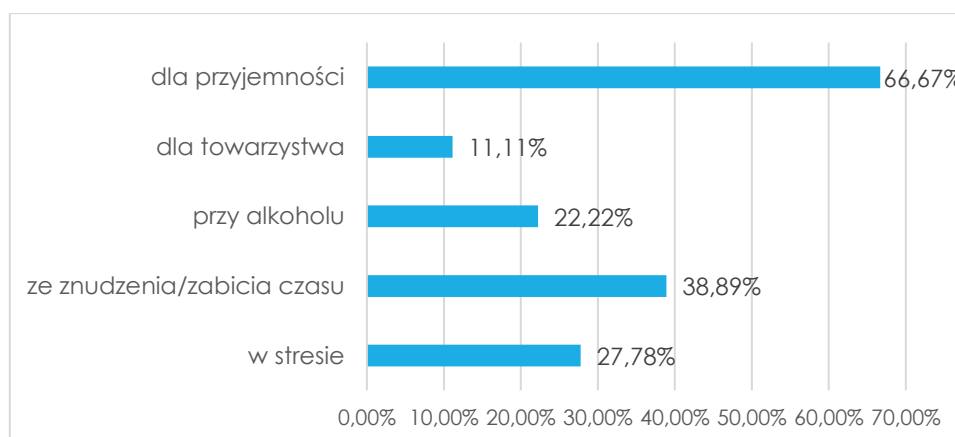
Wykres 19 Jak często pali Pan/i papierosy?

Mieszkańcy, którzy przyznali, że palą papierosy zostali zapytani o to, ile sztuk papierosów wypalają dziennie, odpowiadali w większości od 6 do 15 sztuk (44,44%) oraz poniżej 5 sztuk (22,22%). Od 16 do 25 sztuk pali 16,67%, a odpowiedź „trudno powiedzieć, nie palę codziennie” wybrało (11,11%). Dodatkowo 5,56% ankietowanych nie liczy wypalonych papierosów.

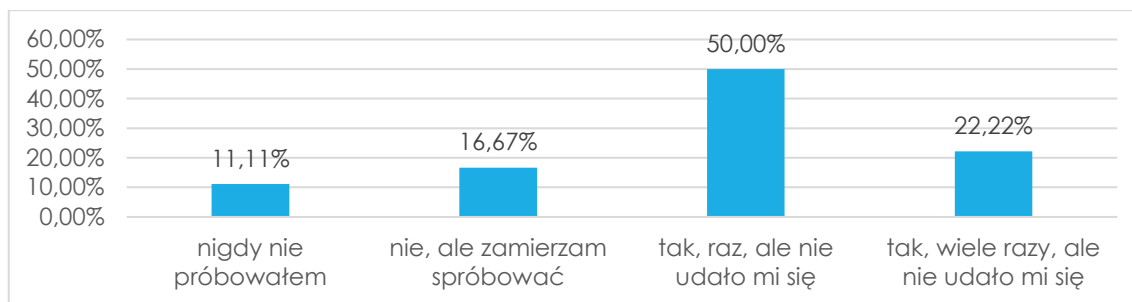
Wykres 20 Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

Kolejno respondenci zostali zapytani, kiedy najczęściej sięgają po papierosa. Najczęściej mieszkańcy odpowiadali: dla przyjemności (66,67%) oraz ze znudzenia lub dla zabicia czasu (38,89%). Dodatkowo mieszkańcy palą w stresie (27,78%), a także przy alkoholu (22,22%).

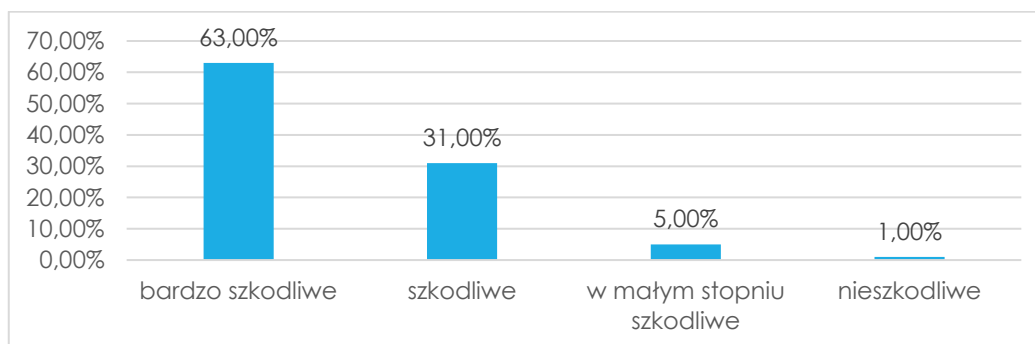
Wykres 21 Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?

Dodatkowo mieszkańcy na pytanie, czy próbowali rzucić palenie odpowiadali w większości, próbowali raz, ale bez skutku (35,29%) lub zamierzają spróbować (26,47%). Pozostali ankietowani (23,53%) nigdy nie próbowali, a 14,71% próbowali wiele razy rzucić nałóg, lecz bez skutku.

Wykres 22 Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

Wszyscy ankietowani, zapytani jak oceniają szkodliwość palenia papierosów, odpowiedzieli w większości, że nałóg ten jest bardzo szkodliwy (63,00%) lub szkodliwy (31,00%). Dodatkowo 5,00% uważa, iż jest w małym stopniu szkodliwy, a 1,00% - nieszkodliwy.

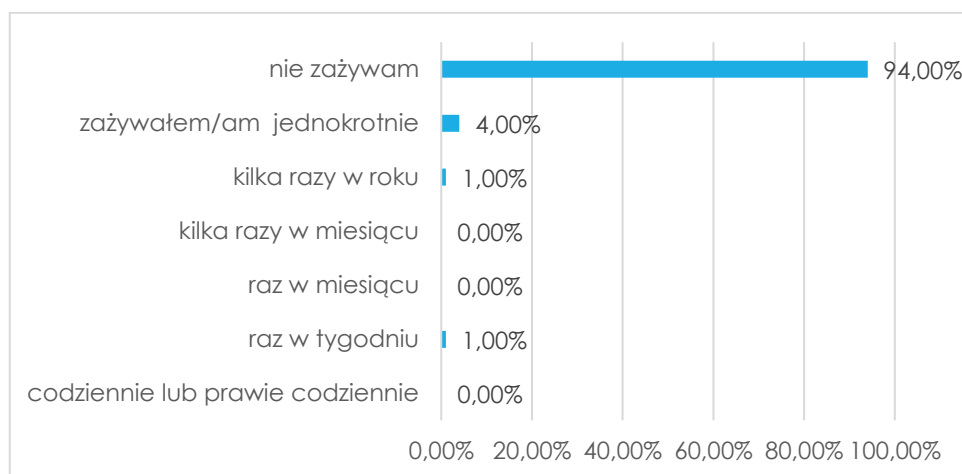

Wykres 23 Jak ocenia Pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

PROBLEM NARKOTYKOWY Z PERSPEKTYWY DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

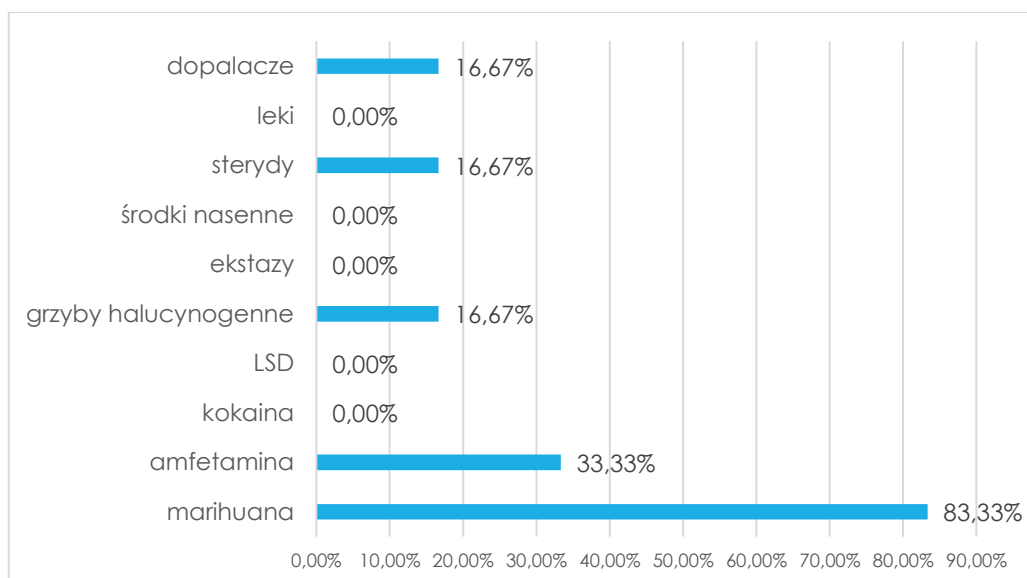
Wszystkie narkotyki powodują uzależnienie, którego objawem jest domaganie się organizmu ich zażycia. Na początku drogi, narkotyki zażywane są w celu spowodowania przyjemnych doznań, z czasem osoby uzależnione zrobią wszystko, by zażyć narkotyk w celu uniknięcia niemiłego, często bolesnego ich braku w organizmie (jest to zależność psychiczna). Dodatkowo, w miarę upływu czasu pojawia się zależność fizyczna charakteryzująca się złym samopoczuciem na skutek zażywania narkotyku, bez którego nie można już normalnie funkcjonować. Mówimy wówczas o głodzie narkotycznym objawiającym się silnym skurczem mięśni, bólem brzucha, często całego ciała. Problem narkotykowy to kolejna kwestia poruszana w niniejszej diagnozie. Celem tego działu, było oszacowanie skali zjawiska zażywania substancji psychoaktywnych w Gminie Ozimek oraz sprawdzenie stanu wiedzy dorosłej społeczności dotyczącej powyższego problemu. Jak wynika z zebranych danych, 94,00% osób

nie zażywa żadnych środków psychoaktywnych. Natomiast pozostali przyznali, że zażywają/zażywali narkotyki: jednokrotnie (4,00%) oraz kilka razy w roku i kilka razy w tygodniu (1,00%).

Wykres 24 Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

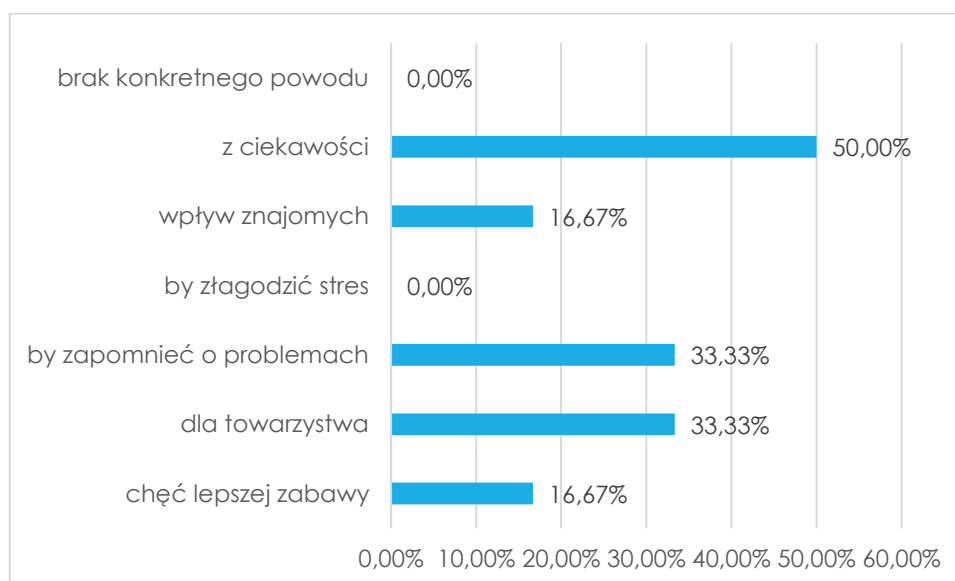
Mieszkańcy, którzy przyznali, że kiedykolwiek zażywali narkotyki, używali następujących substancji: marihuana (83,33%), amfetamina (33,33%) oraz po 16,67% - dopalacze, sterydy i grzyby halucynogenne.

Wykres 25 Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

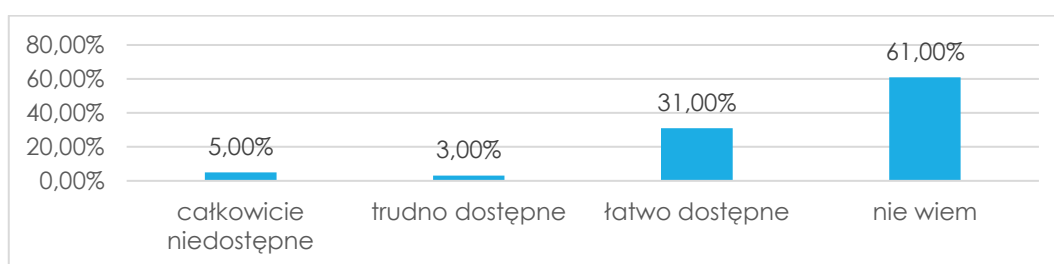
Mieszkańców, którzy wskazali, że zażywali kiedykolwiek narkotyki zapytano również z jakich powodów sięgali po substancje psychoaktywne. 50,00% ankietowanych mieszkańców Gminy Ozimek wskazało, że z ciekawości, a po 33,33% wskazało: dla towarzystwa oraz by zapomnieć

o problemach. Po 16,67% ankietowanych zażywało narkotyki pod wpływem znajomych oraz dla lepszej zabawy.

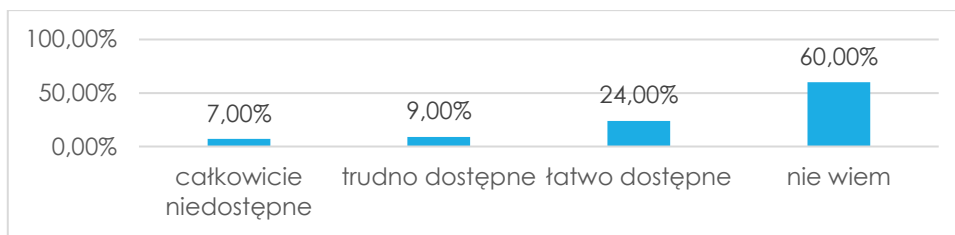
Wykres 26 Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

Analizując dostępność narkotyków w Gminie Ozimek można zauważyć, iż większość ankietowanych mieszkańców nie ma wiedzy na temat dostępności tych substancji (61,00%), natomiast 31,00% osób uważa, że są łatwo dostępne. Kolejno, 3,00% ankietowanych odpowiedziało, że narkotyki są trudno dostępne lub że te substancje są całkowicie niedostępne (5,00%).

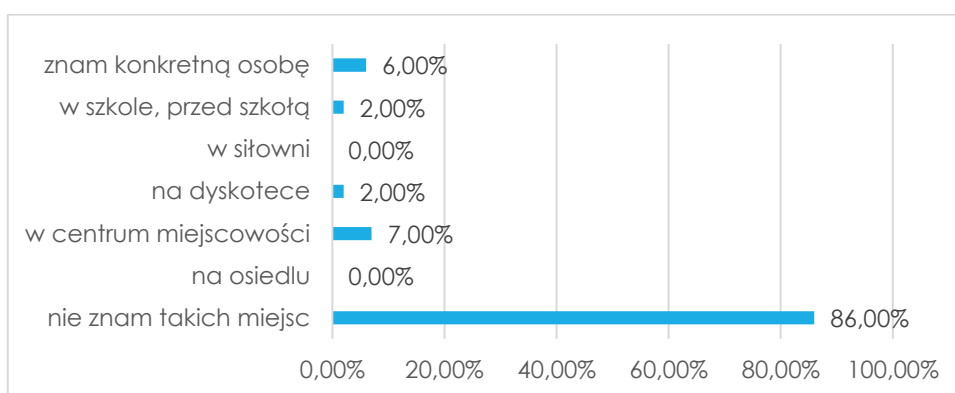
Wykres 27 Jak ocenia Pan/ i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

Podobnie wygląda dostępność dopalaczy z punktu widzenia ankietowanych mieszkańców. Większość osób nie ma wiedzy na temat możliwości pozyskania dopalaczy na terenie ich miejscowości (60,00%). Środki te są łatwo dostępne dla 24,00% mieszkańców oraz trudno dostępne dla 9,00%. 7,00% uważa, iż są całkowicie niedostępne.

Wykres 28 Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i miejscowości?

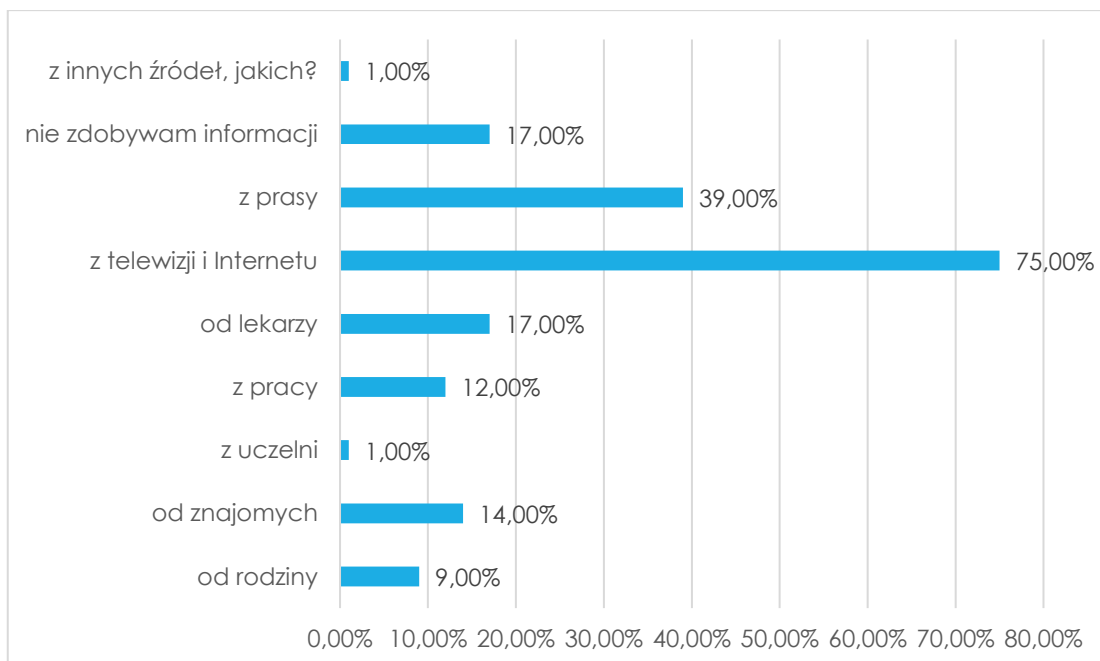
Zdecydowana większość respondentów również nie zna miejsc, gdzie można kupić substancje psychoaktywne (86,00%).

Wykres 29 Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

Następnie, ankietowani zostali zapytani, skąd czerpią wiedzę dotyczącą konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych. Najwięcej mieszkańców stwierdziło, że czerpie wiedzę między innymi z telewizji i Internetu (75,00%), z prasy (39,00%) lub nie zdobywają informacji na ten temat (17,00%). W odpowiedzi „z innych źródeł, jakich?” (1,00%) osoby ankietowane wskazały na fachową literaturę.

Wykres 30 Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?

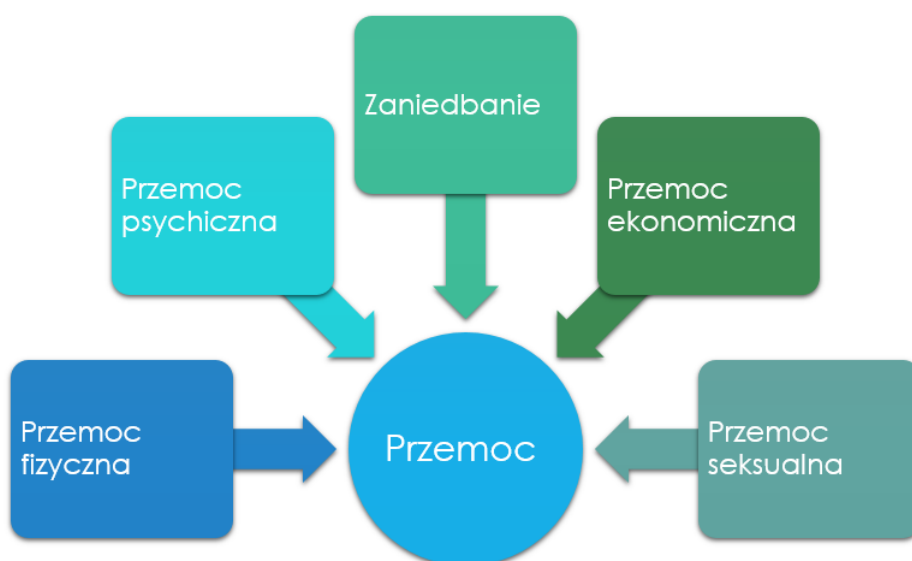
PROBLEM PRZEMOCY Z PERSPEKTYWY DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Przemoc to jeden z problemów społecznych, który coraz bardziej staje się widoczny w polskiej rzeczywistości społecznej. Nie jest to nowy problem, jednak jego eskalacja zatacza coraz szersze kręgi w świecie współczesnym, przyjmując nowe formy i powodując coraz szersze, tragiczne skutki. Przemoc – to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw drugiej osobie. Narusza prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienie i szkody. Przemoc jest działaniem intencjonalnym i zamierzonym, ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Zawsze powoduje ona jakieś szkody. Przemoc to nie to samo co agresja. To co je odróżnia, to przewaga sił jednej ze stron. W przypadku agresji zachowana jest równowaga sił pomiędzy stronami. Przemoc to nie tylko bicie, czy też siniaki na ciele. Może ona przyjmować różne formy:

- **Przemoc fizyczna** – celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub też groźba uszkodzenia ciała. Może ona przybierać postać m.in. popychania, szarpania, bicia. Jest to niezwykle niebezpieczna forma przemocy, gdyż najczęściej zostawia ona ślady w postaci obrażeń, które mogą doprowadzić nawet do śmierci ofiary.
- **Przemoc psychiczna** – naruszanie godności osobistej. To m.in. powtarzające się poniżanie, ośmieszanie, manipulowanie, brak wsparcia, uwagi, wymagania

i oczekiwania, którym nie można sprostać, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi. Jedną z form przemocy psychicznej jest nadopiekuńczość, przejawiająca się w dążeniu do ograniczenia samodzielności poszczególnych członków rodziny w różnych obszarach życia społecznego.

- **Zaniedbanie** – przyjmuje postać ciągłego niezaspokojenia podstawowych potrzeb biologicznych oraz psychicznych członków rodziny przez sprawujących nad nimi opiekę bliskich. Ten rodzaj przemocy może mieć formę niedożywiania dzieci, niewłaściwej opieki nad osobami starszymi, a także lekceważenia emocjonalnego, psychicznego oraz nieokazywaniem uczuć.
- **Przemoc ekonomiczna** – odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwiania bądź ograniczania podjęcia pracy zarobkowej, ale to również niszczenie przedmiotów.
- **Przemoc seksualna** – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych wbrew woli osoby doznającej przemocy. To m.in. zmuszanie do oglądania filmów pornograficznych, dotykanie wbrew woli w miejscach intymnych, zmuszanie do prostytucji, zachowań seksualnych z udziałem osób trzecich.

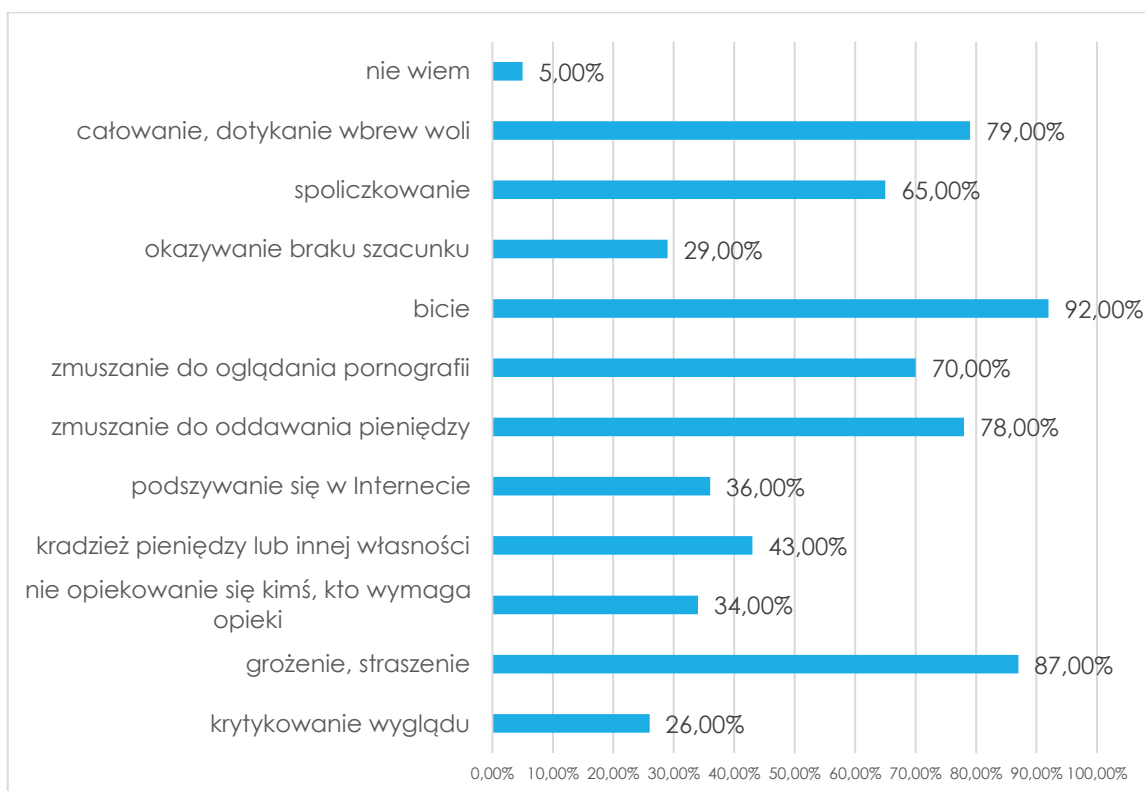
Rysunek 1 Rodzaje przemocy.

Analizując czynniki powodujące zachowania przemocowe, należy wziąć pod uwagę przede wszystkim trzy główne kategorie¹⁰:

¹⁰ Lew-Starowicz, *Przemoc seksualna*”, Agencja Wydawnicza Jacka Santorskiego.

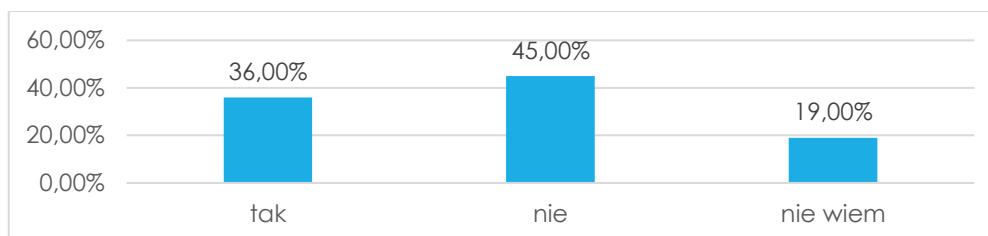
- **czynniki biologiczne** – to między innymi: wysoki poziom, testosteronu, zaburzenia hormonalne, zaburzenia w ośrodkowym układzie nerwowym, zaburzenia chromosomowe,
- **czynniki psychologiczne** – negatywne doświadczenia z okresu dzieciństwa, cechy osobowości agresywno – impulsywnej, stres, nieudane relacje partnerskie i rodzinne, uzależnienia, niedojrzałość, patologia postaw rodzicielskich,
- **czynniki kulturowe** – np. kultura patriarchalna, nowe media (telewizja, gry, Internet).

Powyższy problem przemocy to kolejne zagadnienie poruszane w raporcie z diagnozy społecznej Gminy Ozimek. Niniejszy rozdział ma na celu, nie tylko oszacowanie liczby rodzin zagrożonych przemocą domową, ale także sprawdzenie czy mieszkańcy wiedzą, czym jest przemoc i jakie zachowania klasyfikuje się jako zachowania przemocowe. Ankietowani mieli za zadanie wskazać zachowania, które ich zdaniem można uznać za akty przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali m.in. na: bicie (92,00%), grożenie, straszenie (87,00%) oraz całowanie, dotykanie wbrew woli (79,00%).

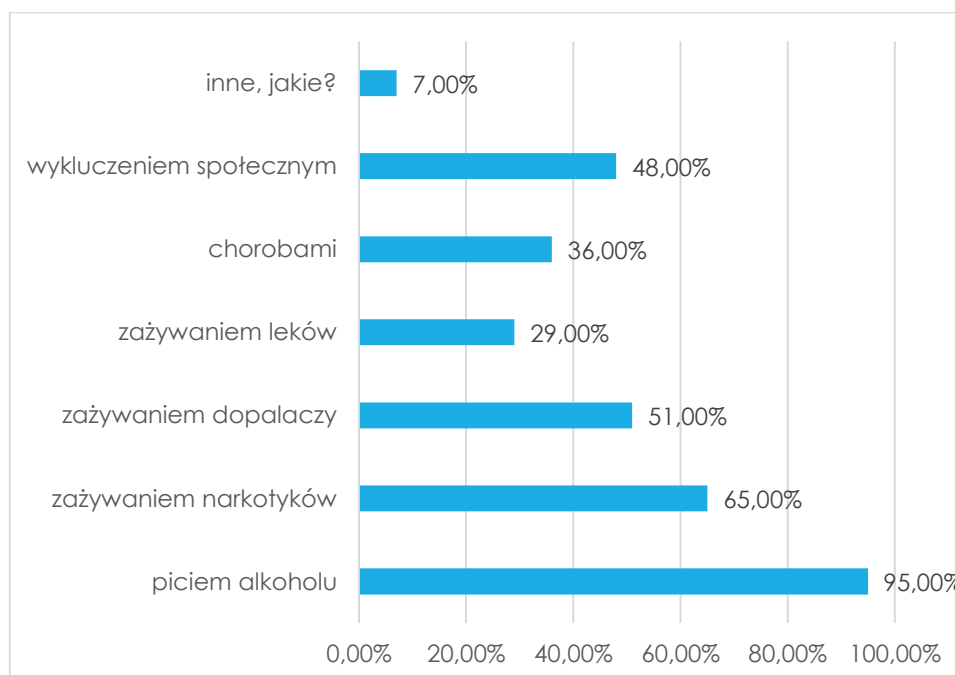
Wykres 31 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Pani/Pana zdaniem aktem przemocy?

36,00% ankietowanych przyznało, że zna osoby, które doznają przemocy w domu. Kolejne 45,00% osób ankietowanych nie zna osób, które doświadczają przemocy. Pozostałe 19,00% respondentów nie ma informacji na ten temat. Dane te również pokazują, iż zjawisko przemocy domowej jest obecne w otoczeniu ankietowanych.

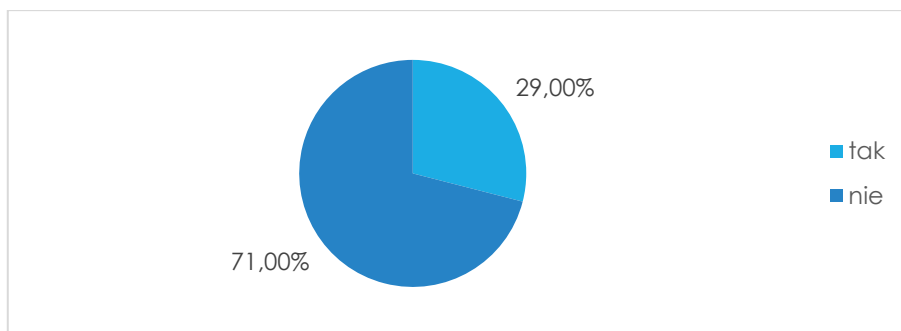
Wykres 32 Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Zdaniem ankietowanych mieszkańców, bezpośrednią przyczyną występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Ozimek jest picie alkoholu (95,00%), zażywanie narkotyków (65,00%) i zażywanie dopalaczy (51,00%). Dodatkowo wykluczenie społeczne (48,00%), natomiast w odpowiedzi „inne, jakie?” (7,00%) nie wymieniono konkretnych przykładów.

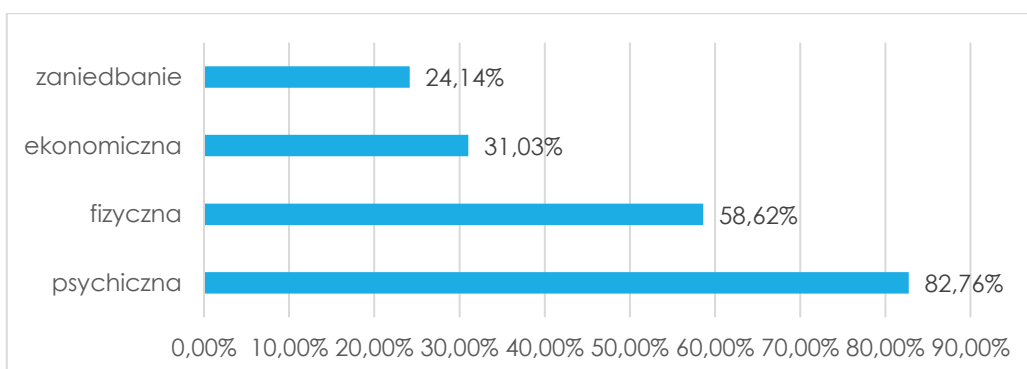
Wykres 33 Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z?

Dodatkowo 29,00% ankietowanych mieszkańców przyznało, iż było kiedykolwiek osobą doświadczającą przemocy.

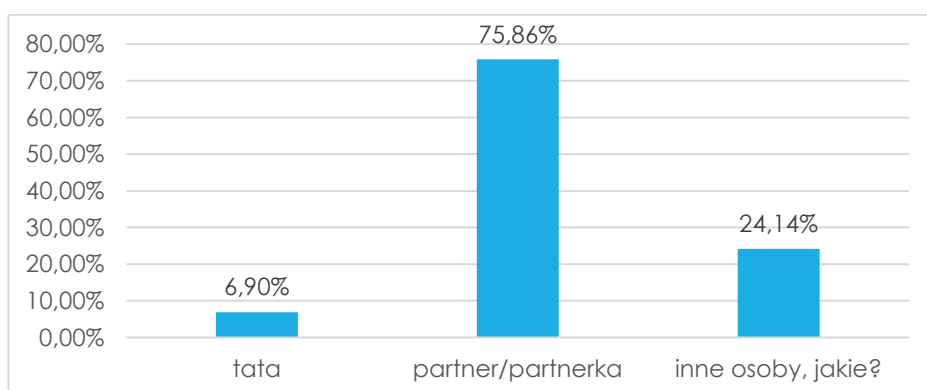
Wykres 34 Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Osoby doświadczające przemocy najczęściej zaznaczały, iż były ofiarami przemocy psychicznej (82,76%), fizycznej (58,62%) oraz przemocy ekonomicznej (31,03%) i zaniedbania (24,14%).

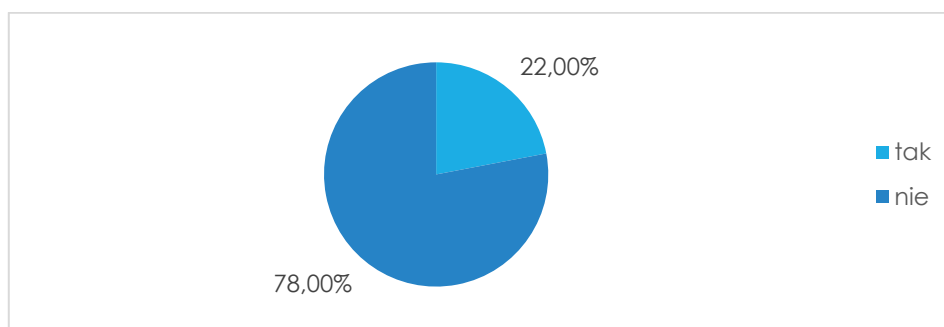
Wykres 35 Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Osobami stosującymi przemoc wobec ankietowanych, jak przyznają respondenci, były najczęściej partner/partnerka (75,86%), tata (6,90%) oraz inne osoby, takie jak koledzy/koleżanki (24,14%).

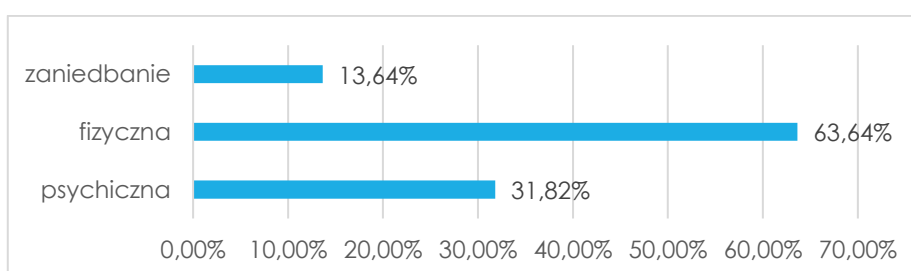
Wykres 36 Kto stosował wobec Pana/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Pocieszający jest fakt, że zdecydowana większość respondentów odpowiedziała, iż nie zdarzyło im się stosować przemocy wobec drugiej osoby, odpowiedziało tak 78,00% badanej próby. Jednak 22,00% osobom taka sytuacja się zdarzyła.

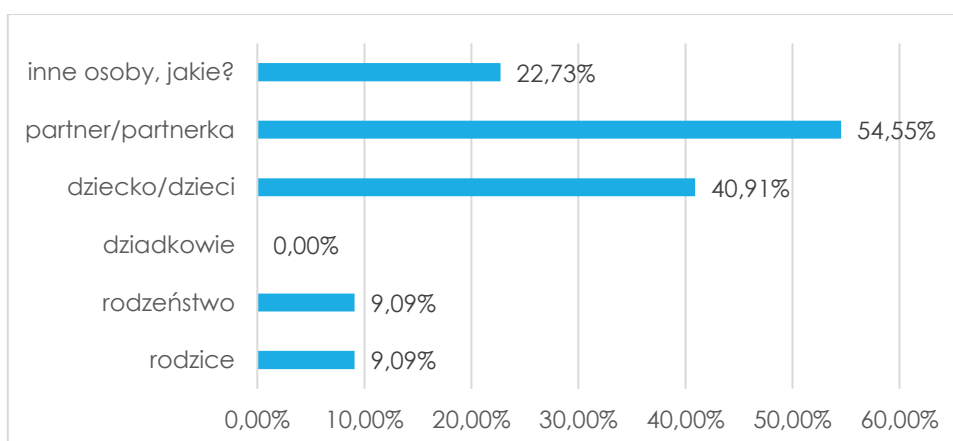
Wykres 37 Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

Osoby, które zaznaczyły, że stosowały przemoc wobec drugiej osoby odpowiedziały, iż najczęściej, była to przemoc fizyczna (63,64%), przemoc psychiczna (31,82%) oraz zaniedbanie (13,64%).

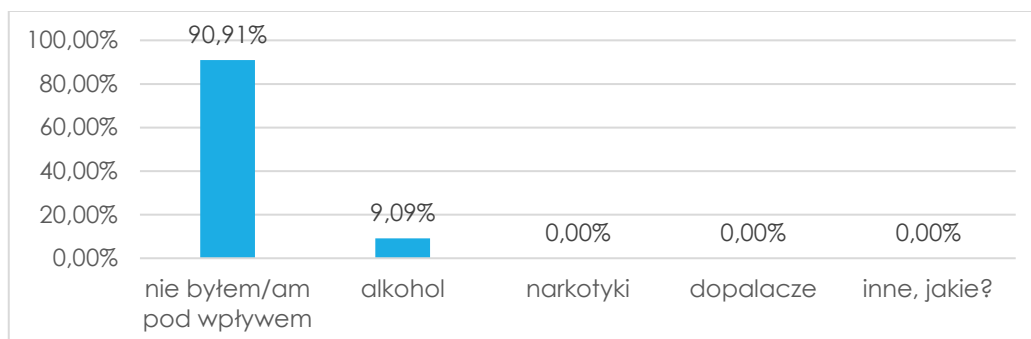
Wykres 38 Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ankietowani, którzy przyznali, że stosowali przemoc stosowali ją najczęściej wobec: partnera/partnerki (54,55%) oraz dziecka/dzieci (40,91%). Dodatkowo 22,73% respondentów wybrało odpowiedź „inne osoby, jakie?” lecz nie wskazując konkretnych osób.

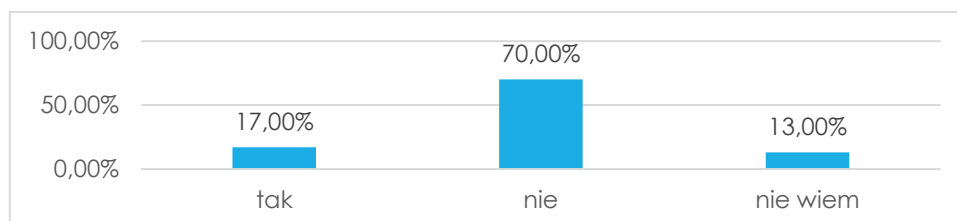
Wykres 39 W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe?

Ankietowani odpowiadali również, że gdy dokonywali aktu przemocy na drugiej osobie nie byli pod wpływem żadnych substancji odurzających (90,91%), bądź byli odurzeni alkoholem (9,09%). Żadna z badanych osób nie wskazała na narkotyki i dopalacze.

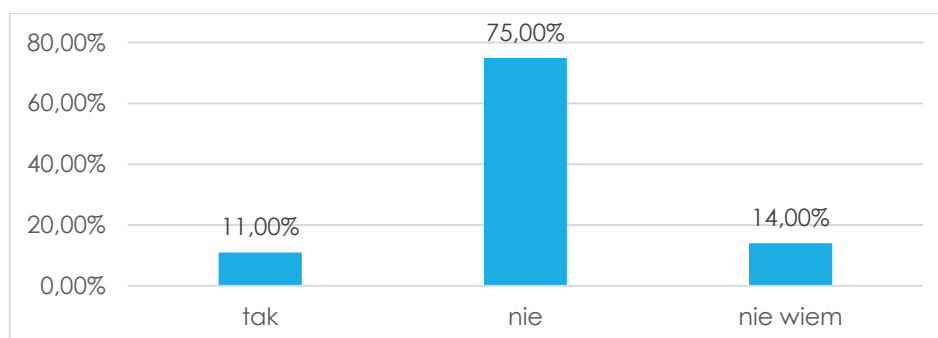
Wykres 40 Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

Co ciekawe, jeżeli chodzi o stosowanie przemocy to 70,00% ankietowanych uważa, że nie istnieją okoliczności, które mogłyby usprawiedliwić tego typu zachowania. 17,00% ankietowanych twierdzi odwrotnie, a 13,00% nie ma zdania.

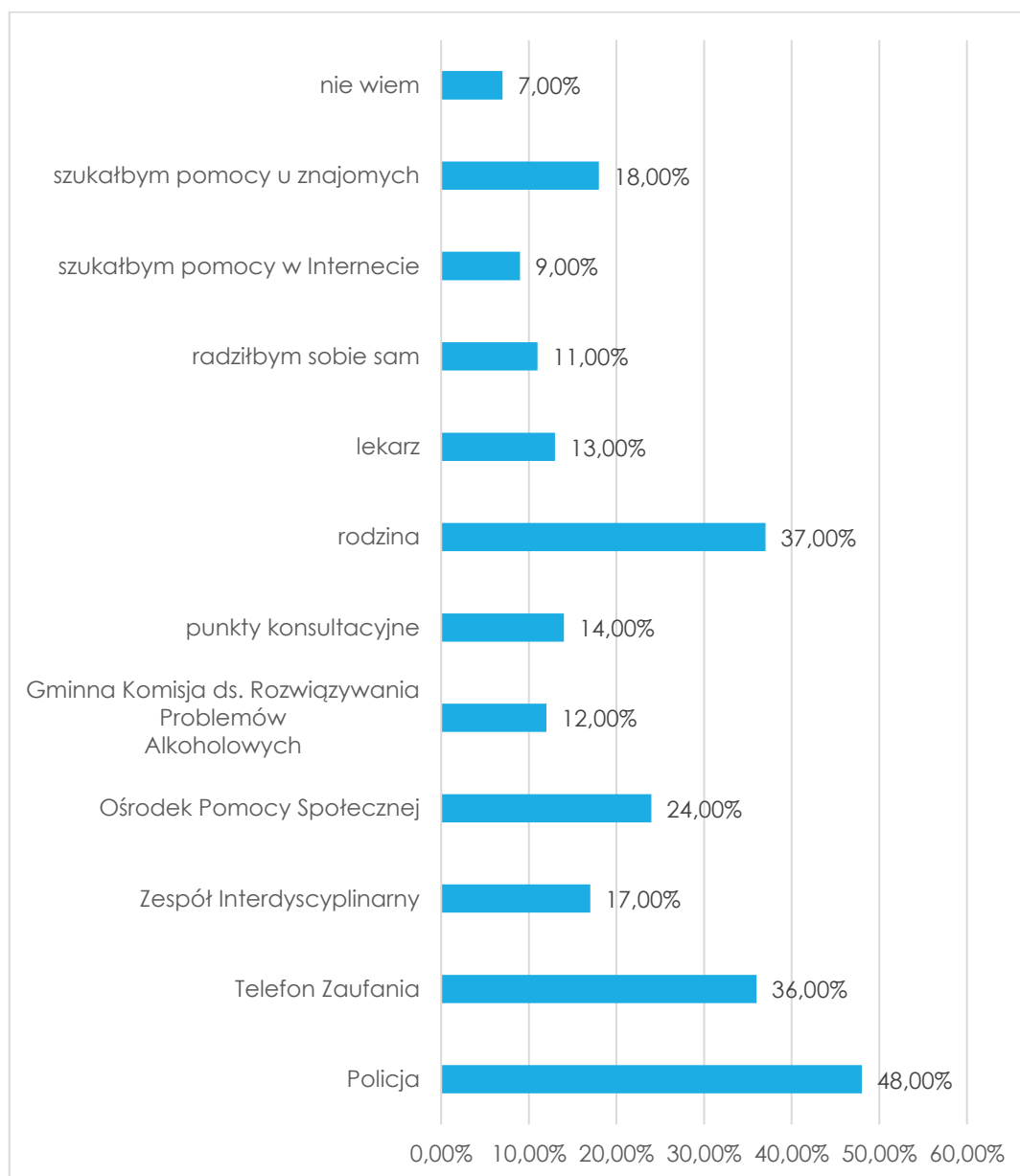
Wykres 41 Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

Według 75,00% mieszkańców nie powinno się stosować kar wobec dzieci. 14,00% osób nie potrafiło określić swojego zdania. Natomiast 11,00% mieszkańców uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą.

Wykres 42 Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

Następnie mieszkańcy zostali zapytani o to, do kogo zwróciliby się w razie problemu przemocy lub zjawiska uzależnienia w rodzinie. Respondenci najczęściej zwróciliby się na Policję (48,00%), do rodziny (37,00%), zadzwoniliby na Telefon Zaufania (36,00%), czy też zgłosiliby się do Ośrodka Pomocy Społecznej (24,00%).

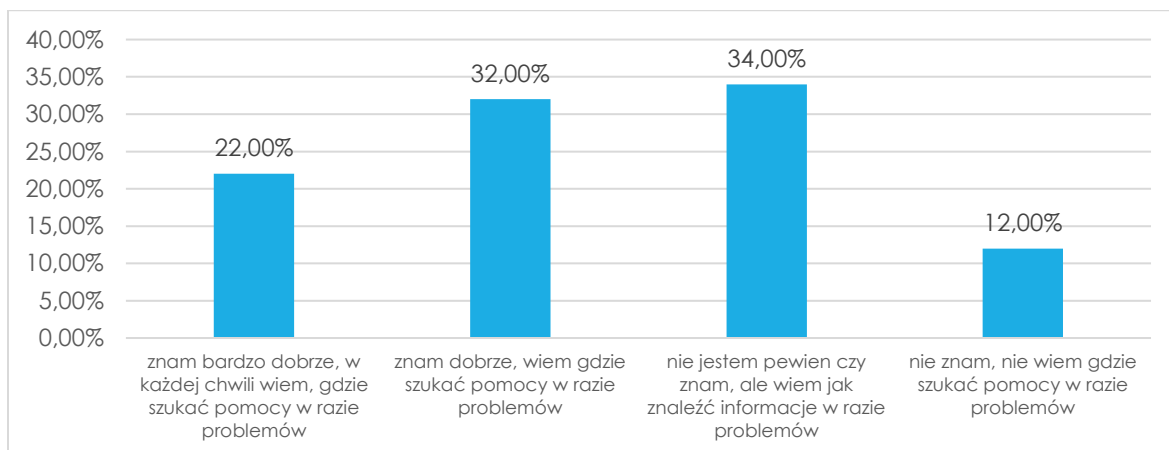

Wykres 43 Do kogo zwróciliby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

Następnie respondentów poproszono, by określili, czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych, w których można szukać pomocy w razie problemów. 34,00% ankietowanych mieszkańców twierdzi, że nie są pewni czy znają konkretne dane kontaktowe, lecz wiedzą,

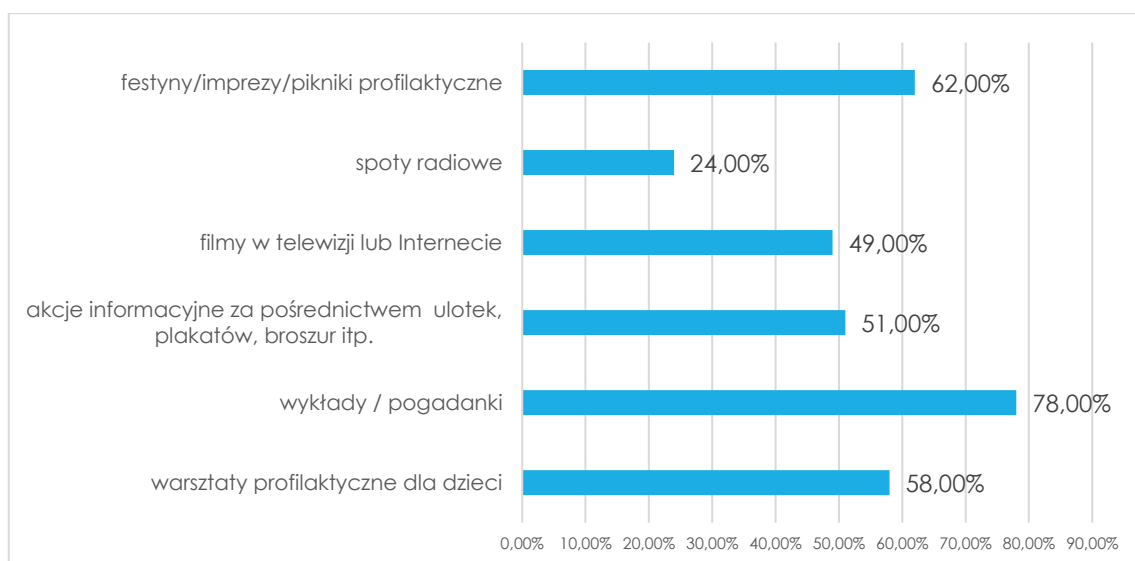

gdzie mogą znaleźć takie informacje w razie potrzeby. 32,00% osób zna dobrze dane kontaktowe i wie, gdzie szukać pomocy w razie wyniknięcia sytuacji problemowych. 22,00% zna bardzo dobrze i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. Pozostałe 12,00% mieszkańców przyznało, że nie mają pojęcia, gdzie mogą szukać pomocy i nie znają danych kontaktowych do tego typu placówek pomocowych.

Wykres 44 Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

Ankietowani mieszkańcy zostali poproszeni, by ustosunkować się, które według nich działania profilaktyczne przyniosą najlepsze efekty w przeciwdziałaniu uzależnień i przemocy w Gminie Ozimek. Ankietowani najczęściej wymieniali m.in.: wykłady i pogadanki (78,00%), festyny, imprezy oraz pikniki profilaktyczne (62,00%), warsztaty profilaktyczne dla dzieci (58,00%), akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur itp. oraz filmy w telewizji i Internecie (49,00 %).

Wykres 45 Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych? Możesz zaznaczyć kilka odpowiedzi.

POSTRZEGANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH PRZEZ MIESZKAŃCÓW

Diagnoza została poszerzona o pytania dotyczące postrzegania problemów społecznych przez mieszkańców. Najpierw dowiedzmy się jednak co to jest właściwie termin „społeczność”. Według definicji K.A. Wojtaszczyk, społecznością nazywamy zbiorowość, w której więzi i stosunki społeczne, tworzą w miarę uporządkowany i kompletny układ. Możemy mówić o kilku rodzajach społeczności:

- lokalnej (obejmującej wszystkich, którzy mieszkają na określonym terenie (np. w mieście, na wsi, dzielnicy),
- regionalnej (obejmującej ludzi mieszkających w pewnym rejonie administracyjnym np. gminie, województwie, powiecie),
- państwowej (obejmującej wszystkich ludzi, którzy mieszkają na terytorium i w granicach jednego państwa),
- światowej (obejmującej ludzi z różnych rejonów świata, którzy jednak posiadają wspólne interesy np. z dziedziny ekonomii czy gospodarki¹¹).

Trzeba wspomnieć również o zjawisku jakim jest problem społeczny. Jest to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problem społeczny możemy rozpatrywać w dwóch znaczeniach:

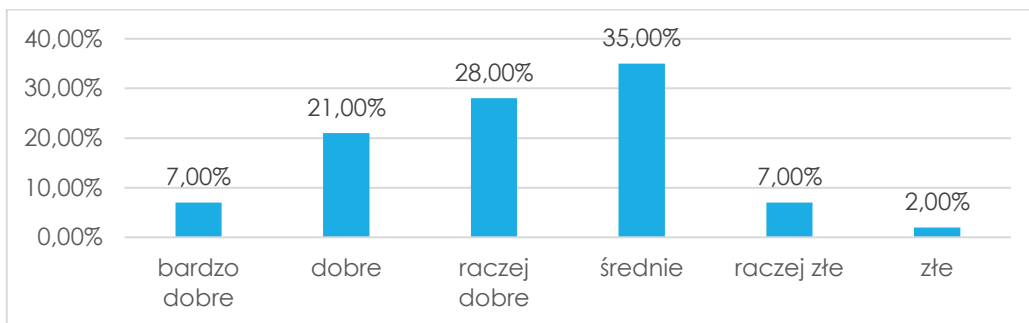
- znaczenie szerokie – stosuje się go, gdy chcemy opisać zjawiska, które są lub mogą w przyszłości stanowić przedmiot zainteresowania socjologii lub innych nauk społecznych;
- znaczenie węższe – czyli problemy, które powstały w wyniku zjawisk, jakie są nie tylko przedmiotem refleksji uczonych, ale i przedmiotem ogólnego zainteresowania ludzi danego społeczeństwa; są to problemy niezgodne z normami przyjętymi przez ogół oraz takie, których pokonanie możliwe jest wspólnymi siłami¹².

---

¹¹ Wojtaszczyk K.A (1997), „Wiedza o społeczeństwie”, Warszawa.

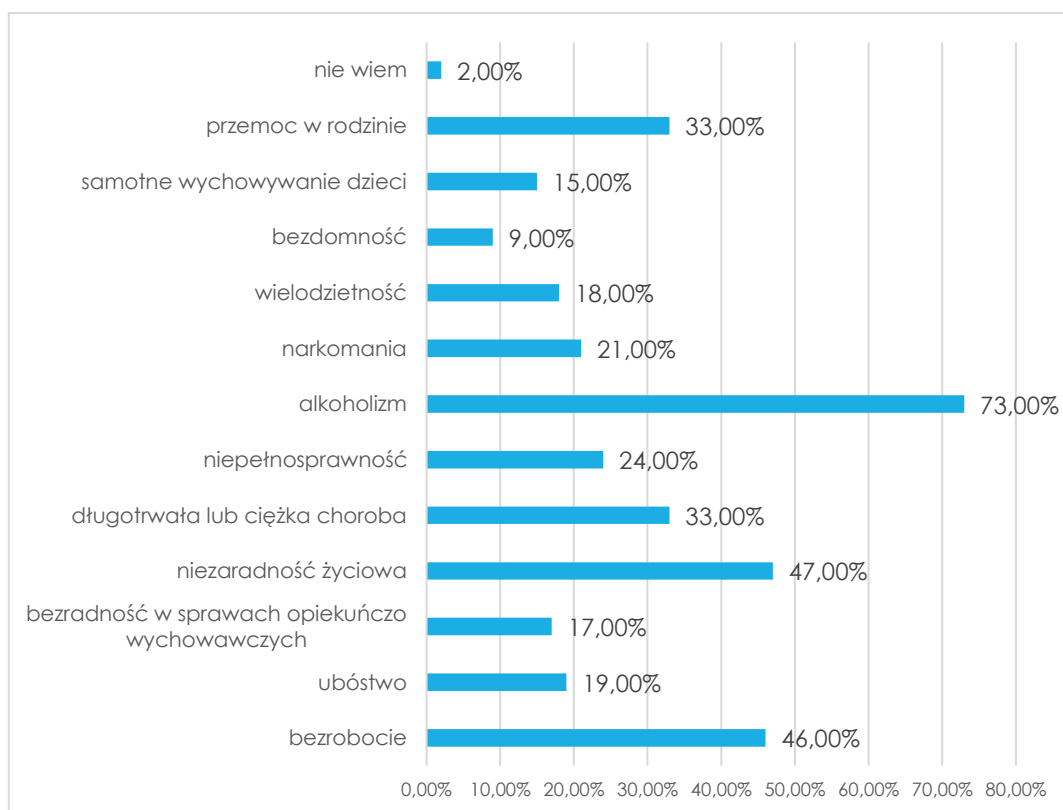
¹² Sztumski J. (2010), Wstęp do metod i technik badań społecznych, „Śląsk”, Katowice.

Pierwsze pytanie, które dotyczyło problemów społecznych w gminie dotyczyło oceny aktualnych warunków życia przez osoby ją zamieszkujące. Ankietowani w większości przyznawali, iż są one średnie – takiej odpowiedzi udzieliło 35,00% badanych osób. 28,00% badanych wskazało odpowiedź „średnie”, a 21,00% - dobre. Kolejno 7,00% osób twierdzi, iż są one bardzo dobre. Negatywnie oceniło je łącznie 9,00% mieszkańców odpowiadając - raczej złe” oraz „złe”.

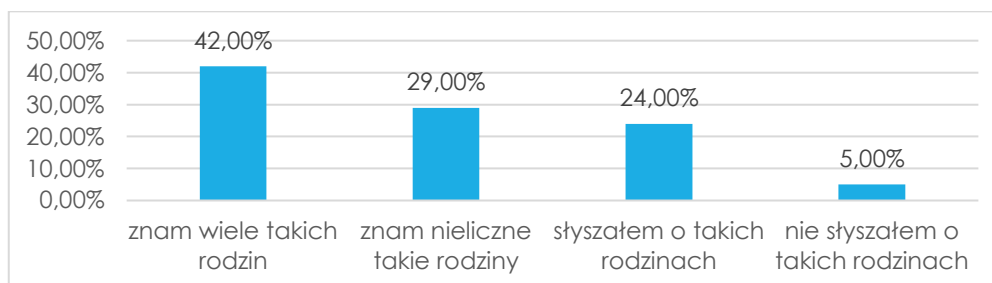
Wykres 46 Jak ocenia Pan/i aktualne warunki życia mieszkańców gminy?

Następnie mieszkańców poproszono o wskazanie głównych przyczyn problemów społecznych, które powodują trudne warunki życia w gminie. Większość ankietowanych mieszkańców jako przyczynę wskazało alkoholizm (73,00%), niezaradność życiową (47,00%), a także bezrobocie (46,00%).

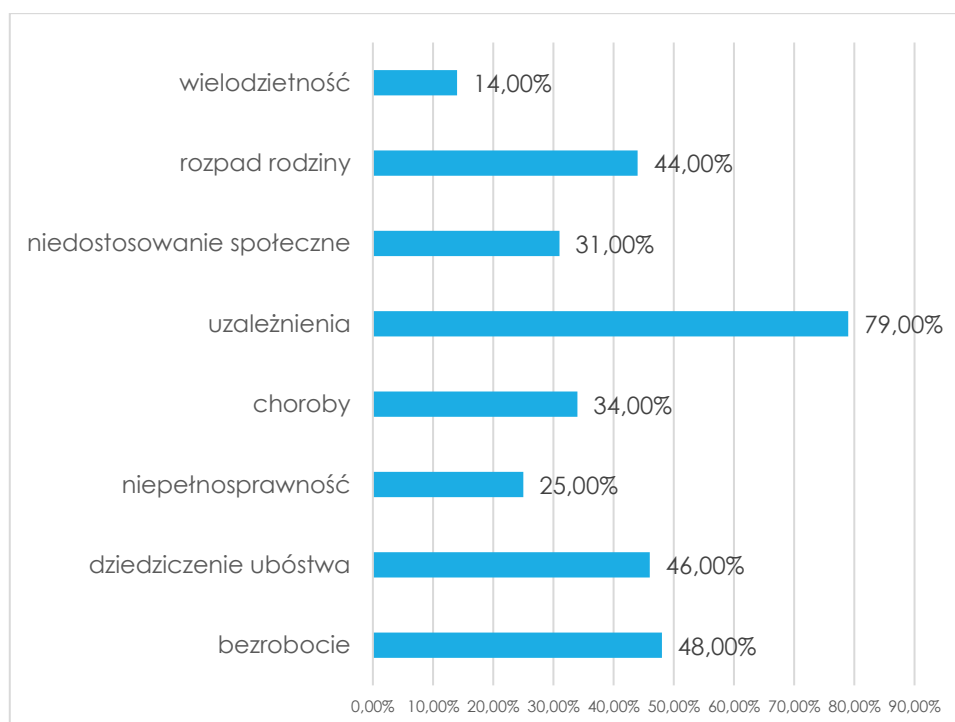
Wykres 47 Jakie są według Pana/i główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?

Poniższe pytanie miało na celu oszacowanie liczby rodzin ubogich w gminie. Łącznie 95,00% ankietowanych przyznało, że zna lub słyszało o takich rodzinach. Pozostałe 5,00% badanych osób nie spotkało się z problemem ubóstwa w innych rodzinach.

Wykres 48 Czy Pana/i zdaniem na terenie gminy jest dużo rodzin ubogich?

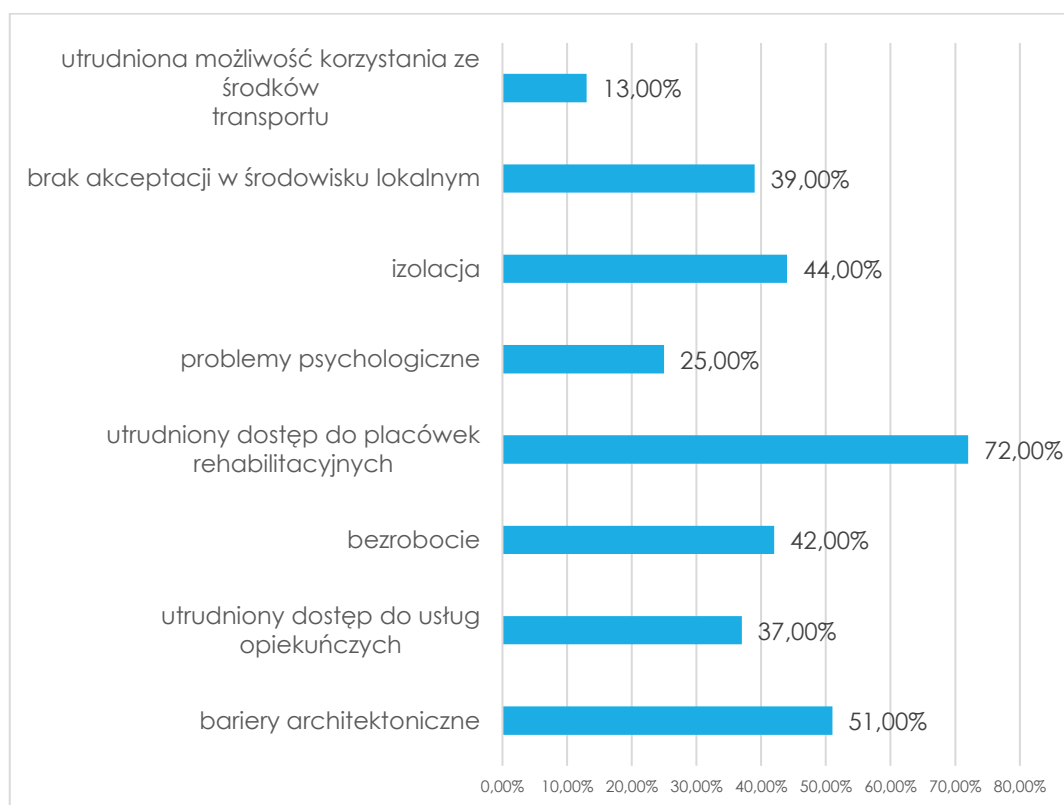
Zdaniem ankietowanych głównymi przyczynami popadania w ubóstwo są m.in.: uzależnienia (79,00%), bezrobocie (48,00%) oraz dziedziczenie ubóstwa (46,00%).

Wykres 49 Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

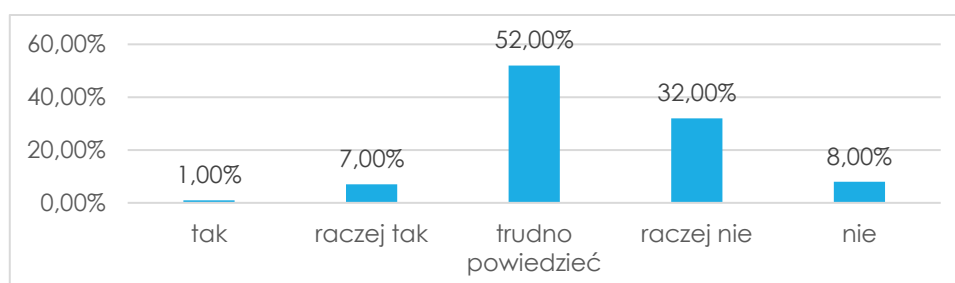
Dodatkowo, mieszkańcy określali, z jakimi problemami społecznymi najczęściej mogą spotykać się osoby niepełnosprawne w gminie. Najczęściej były to: utrudniony dostęp

do placówek rehabilitacyjnych (72,00%), bariery architektoniczne (51,00%), a także izolacja (44,00%).

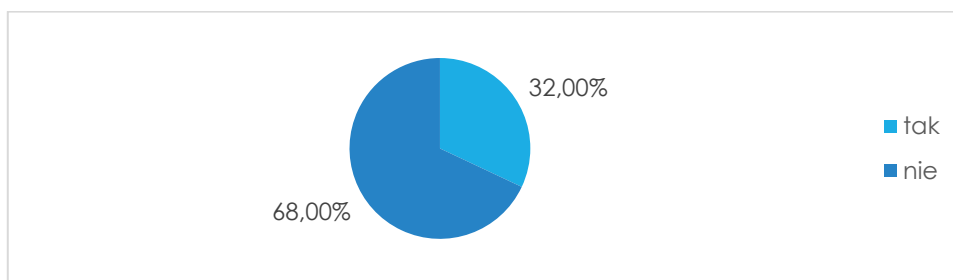
Wykres 50 Według Pana/i z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi).

Następnie, 7,00% osób badanych uważa, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych w gminie jest raczej wystarczająca, a 1,00% osób uważa, iż jest ona wystarczająca. Z tą opinią nie zgodziło się łącznie 40,00% osób, w tym 32,00% uważa, że jest ona raczej niewystarczająca, a dla 8,00% osób jest ona niewystarczająca. Pozostałym mieszkańcom (52,00%), trudno udzielić jednoznacznej odpowiedzi na pytanie.

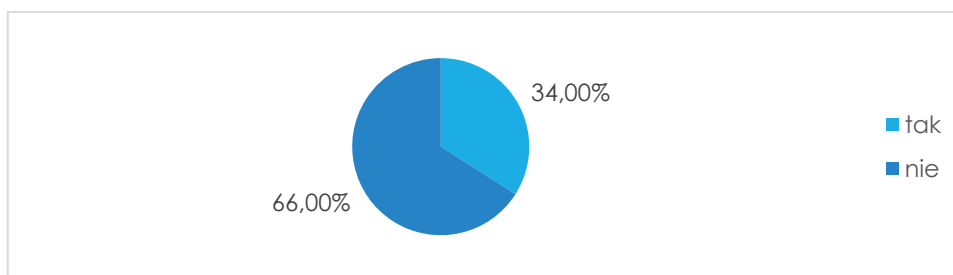
Wykres 51 Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

Kolejno, 32,00% ankietowanych przyznało, że w skład ich rodziny wchodzi osoba długotrwale chora.

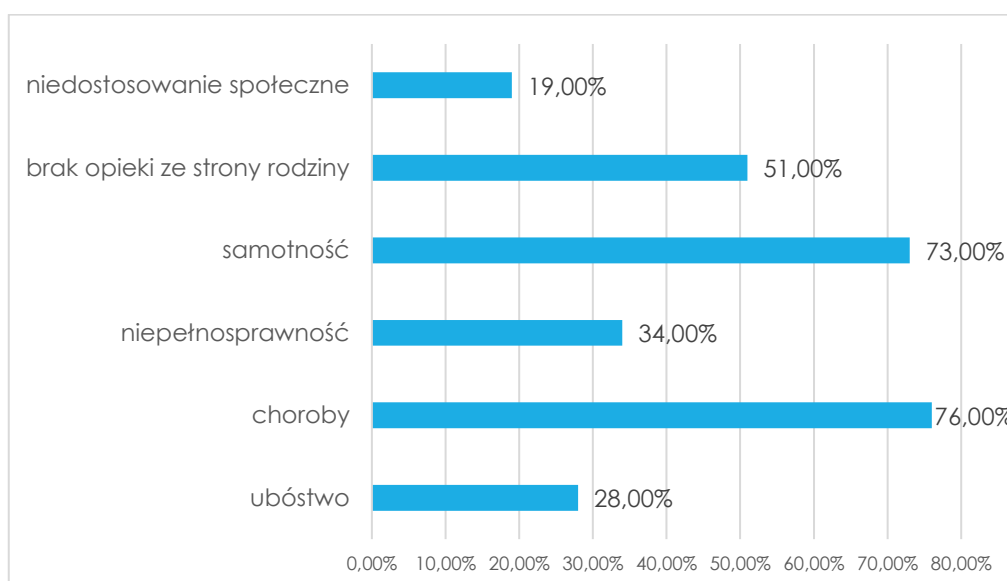
Wykres 52 Czy w skład Pana/i rodziny wchodzi osoba długotrwale chora?

Większość ankietowanych uważa, że dostęp do opieki zdrowotnej w gminie nie jest wystarczający (66,00%), jednak 34,00% osób nie zgodziło się z tą opinią.

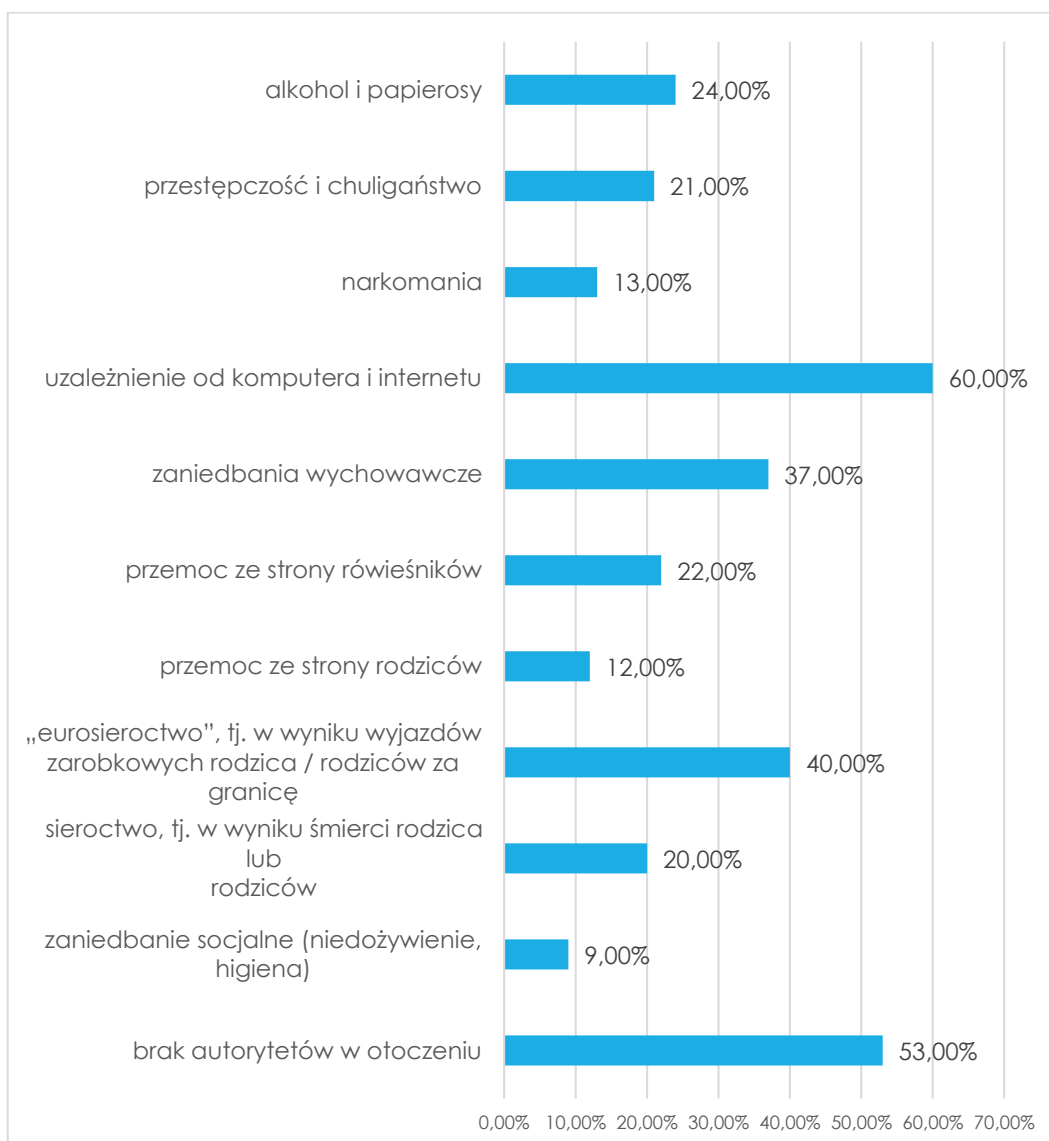
Wykres 53 Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

Mieszkańców poproszono również o wskazanie problemów, z jakimi borykają się osoby starsze w gminie. Ankietowani wskazywali najczęściej na: choroby (76,00%), samotność (73,00%), brak opieki ze strony rodziny (51,00%), czy też niepełnosprawność (28,00%).

Wykres 54 Z jakimi problemami społecznymi na terenie gminy najczęściej borykają się osoby starsze? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ankietowani zostali zapytani o negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które dostrzegają najczęściej. 60,00% respondentów odpowiedziało, iż jest to brak autorytetów w otoczeniu, następnie uzależnienie od komputera i Internetu (60,00%), eurosieroctwo (40,00%), czy też zaniedbanie wychowawcze (37,00%).

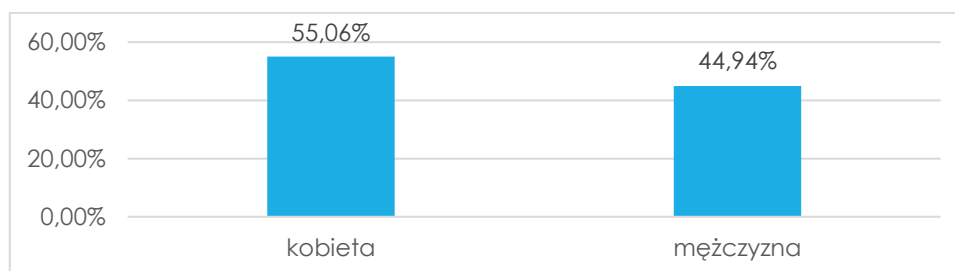
Wykres 55 Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/i najczęściej? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi).

4. Badanie dzieci i młodzieży na terenie Gminy Ozimek

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

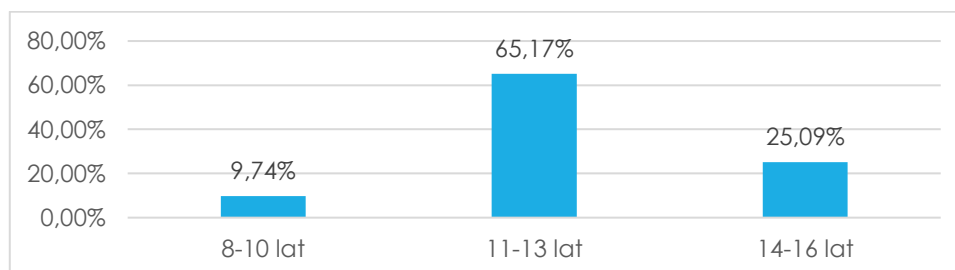
Zachowania ryzykowne są obecnie dużym problemem na całym świecie. Zwłaszcza młodzież, która wchodzi w wiek dojrzewania często jest zagrożona takimi zachowaniami. Stanowią one również przedmiot wielu badań naukowych, których celem jest uzyskanie odpowiedzi, dlaczego młodzi ludzie tak bardzo są na nie podatni. Coraz trudniej jest żyć we współczesnym społeczeństwie pełnym pokus takich jak np. Internet, propagowanie picia alkoholu (w reklamach i przez rówieśników) czy też załatwianie spraw poprzez agresję. Młodzież jest wręcz zasypywana negatywnymi bodźcami ze środowiska i niestety tylko nielicznym udaje się pozostać asertywnym. Współczesna cywilizacja niesie ze sobą elementy, które bardzo obciążają psychicznie młodych ludzi. Życie w pośpiechu, niepokoju, dążenia do jak najlepszego statusu w hierarchii między rówieśnikami zwiększa ryzyko podejmowania ryzykownych zachowań. I to, dlatego szczególnym terenem, na którym można przeprowadzić badania dotyczące właśnie tych zachowań jest środowisko dzieci i młodzieży.

W niniejszym badaniu problemów społecznych młodzieży w Gminie Ozimek wzięło udział 534 uczniów szkół podstawowych, z czego 55,06% to chłopcy, a 44,94% to dziewczynki.

Wykres 56 Płeć.

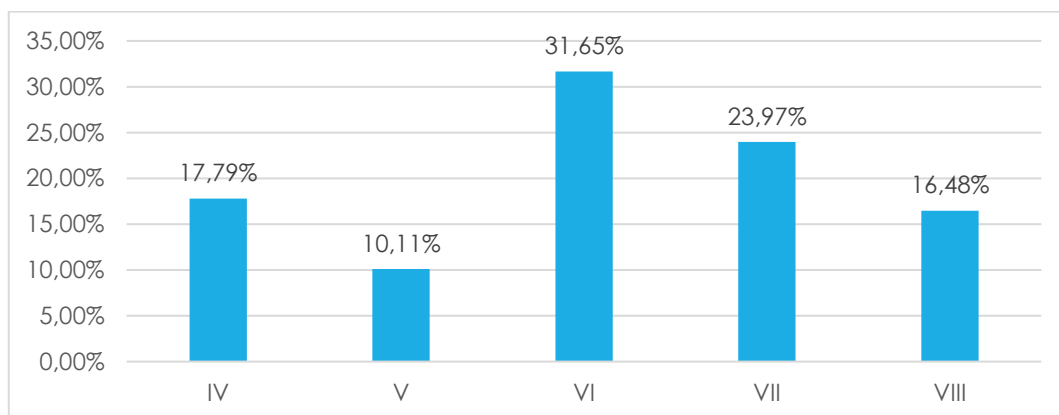
Młodzi respondenci, byli w wieku 11-13 lat (65,17%), w wieku 14-16 lat (25,09%), w wieku oraz w przedziale wiekowym 8-10 lat (9,74%).

Wykres 57 Wiek.

Większość badanych uczniów uczęszcza do VI (31,65%). Pozostali ankietowani to uczniowie klas: VII (23,97%), VIII (20,56%), IV (17,79%) oraz klasy V (10,11%).

Wykres 58 Klasa.

PROBLEM ALKOHOLOWY ORAZ NIKOTYNOWY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY

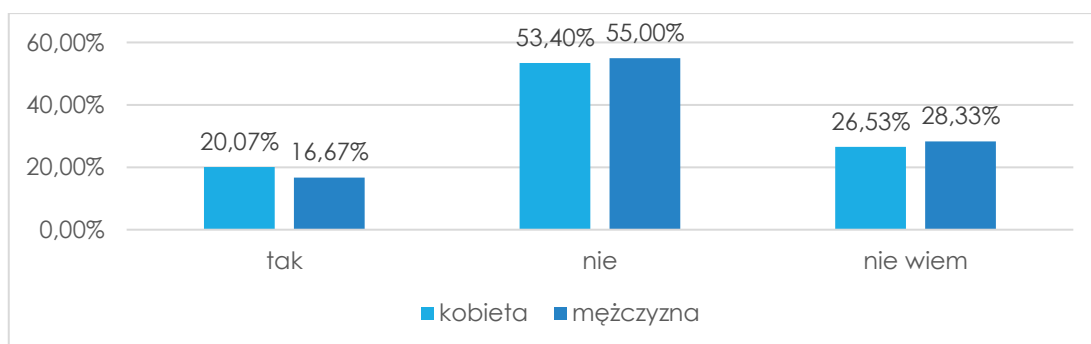
Jednym z zachowań ryzykownych od którego można się łatwo uzależnić jest alkohol. Picie napojów wysokoprocentowych wśród młodzieży jest coraz bardziej popularne. W okresie dorastania negatywnym wynikiem nadużywania alkoholu mogą być problemy zdrowotne, rodzinne, społeczne, psychiczne, czy też fizyczne. Według Ireny Pospiszyl „*najbardziej powszechną konsekwencją nadużywania alkoholu są stany zapalne różnych narządów (...). Najpoważniejsze zmiany dotyczą jednak mózgu, prowadząc do ciężkich zaburzeń psychicznych. Do najcięższych i najczęściej wymienianych objawów należą delirium tremens - majaczenie alkoholowe- ujawniające się w postaci urojeń dotykowych, zapachowych, manii prześladowczych*”¹³. Picie alkoholu przez dzieci i młodzież pozostawia konsekwencje nie tylko na tle fizycznym i psychicznym. Poprzez odurzanie się takim środkiem młodzi ludzie często stają się agresywni wobec innych. Występują kłótnie z najbliższymi (np. rozpad rodziny), problemy w szkole, problemy z prawem (kradzieże), czy też, co się często zdarza, zepsucie mienia (np. malowanie budynków obraźliwymi sloganami). I. Pospiszyl wyróżnia następujące konsekwencje społeczne, które obejmują najważniejsze sfery życia człowieka:

- **sfera osobista**- rozpad bliskich więzi, obniżenie się standardu życia, często poniżej minimum egzystencji, utrata przyjaciół, utrata możliwości realizacji ważnych życiowych celów, wzrost agresywności, degradacja osobowości, utrata zdrowia, wzrost ubóstwa, izolacja społeczna itp.,

¹³ I.Pospiszyl, *Patologie Społeczne*, Warszawa 2012 s. 151.

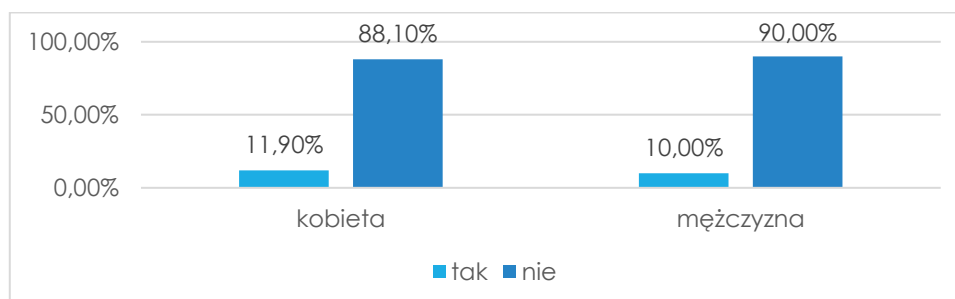
- **sfera prawna**- naruszenie prawa, problemy z policją¹⁴.

Pierwszym diagnozowanym problemem wśród dzieci i młodzieży w Gminie Ozimek, był problem alkoholowy. Celem jest oszacowanie skali zjawiska problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej problemu alkoholowego. Na początek uczniom zadano pytanie, czy ich zdaniem, ich rówieśnicy piją alkohol. Zdaniem uczniów płci męskiej (16,67%) ich rówieśnicy piją alkohol, 28,33% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 55,00% uczniów twierdzi, że ich rówieśnicy nie piją alkoholu. Dziewczynki w 53,40% stwierdziły, że ich koledzy i koleżanki nie piją alkoholu. 20,07% młodych kobiet uważa, że picie alkoholu przez rówieśników jest zjawiskiem powszechnym. Natomiast uczennice w 26,53% przypadków nie udzieliły jednoznacznej odpowiedzi. Poniższy wykres przedstawia obrazowo zebrane wyniki:

Wykres 59 Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Następnie uczniów zapytano, czy próbowali kiedykolwiek sięgać po alkohol. Na wykresie możemy zaobserwować, że chłopcy w 90,00% oraz dziewczęta w 88,10% przypadków, nigdy nie próbowali alkoholu. Do spożywania alkoholu przyznało się 11,90% dziewczynek oraz 10,00% chłopców¹⁵.

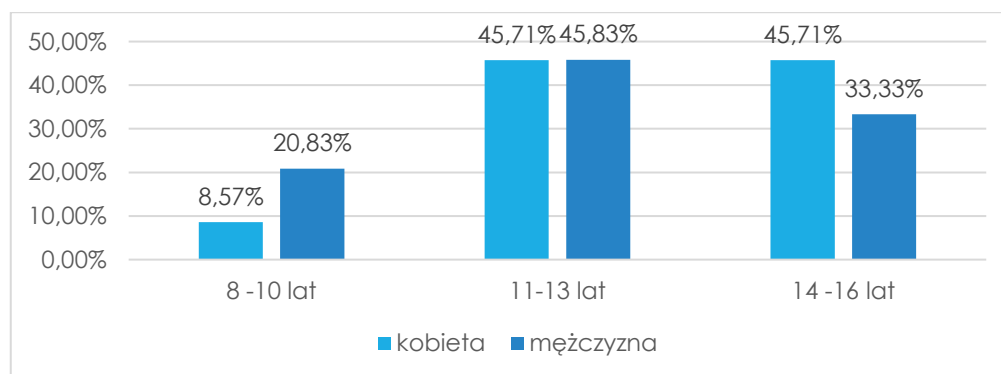

Wykres 60 Czy próbowałeś/aś pić alkohol

¹⁴ Tamże, s. 152.

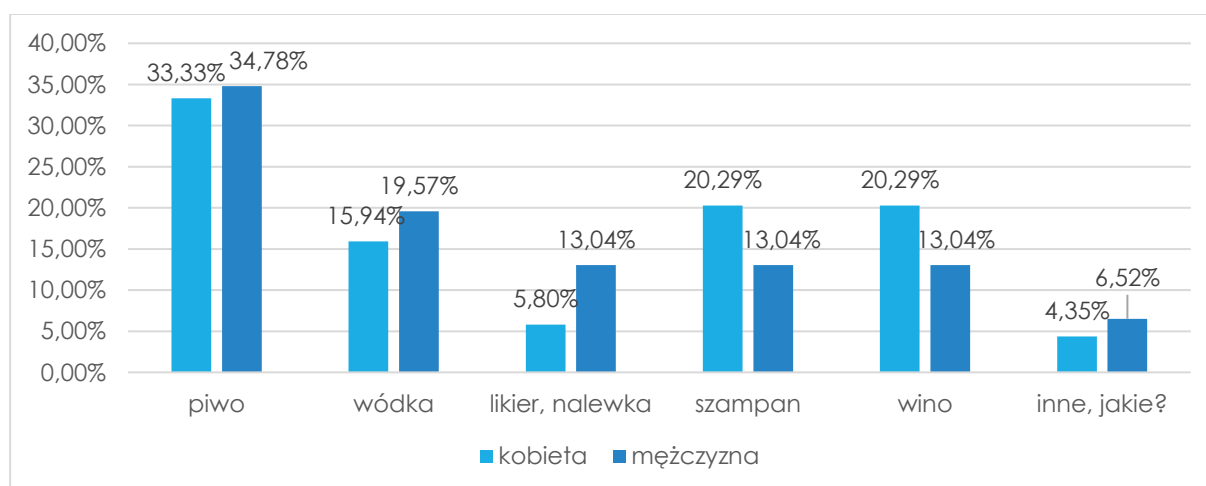
¹⁵ 35 dziewczynek, 24 chłopców.

Młodzi mieszkańcy, którzy mieli już kontakt z alkoholem przyznają, iż po raz pierwszy próbowali tej substancji najczęściej w wieku 11-13 lat (45,83% chłopców, 45,71% dziewczynek). Następnie chłopcy spożywali alkohol w wieku 14-16 lat (33,33%) oraz w wieku 8-10 lat (20,83%). Dziewczynki wskazywały również na przedział wiekowy od 8 do 10 lat (8,57%) oraz od 14 do 16 lat (45,71%).

Wykres 61 W jakim wieku zaczęłeś/zaczęłaś pić alkohol?

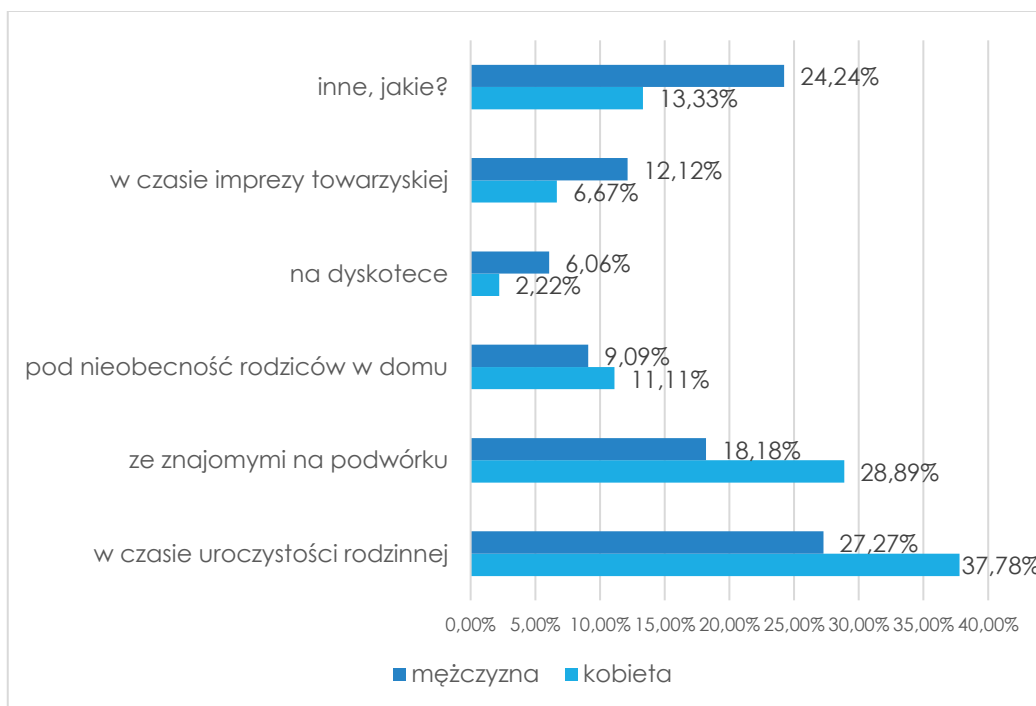
Uczniów, którzy przyznali, że kiedykolwiek spożywali alkohol, zapytano również, jaki rodzaj alkoholu zdarzyło im się próbować. Najpopularniejszą odpowiedzią było piwo (34,78% chłopców, 33,33% dziewczynek), wino (13,04% chłopców, 20,29% dziewczynek), wódka (19,57% chłopców, 15,94% dziewczynek) oraz szampan (13,04% chłopców, 20,29% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (6,52% chłopców, 4,25% dziewczynek), młodzi mieszkańcy wymieniali: piwo bezalkoholowe oraz jagermeister.

Wykres 62 Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

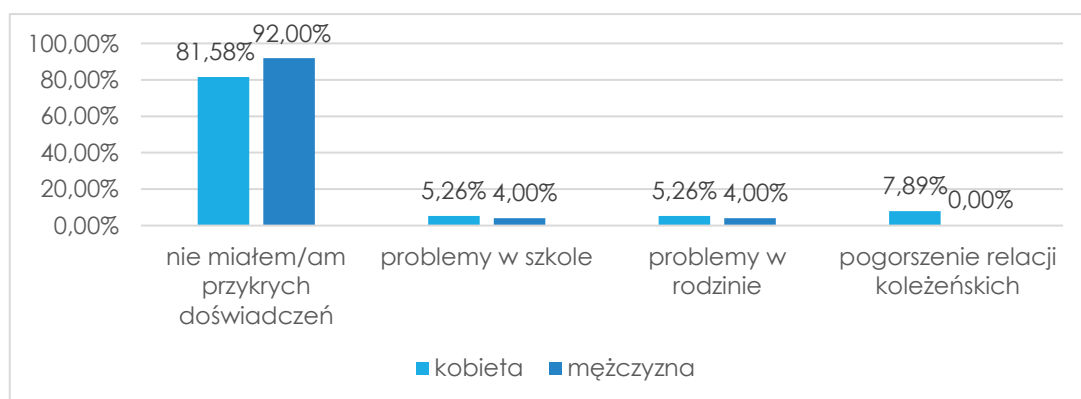
Ankietowani uczniowie deklarują, że najczęściej po raz pierwszy próbowali alkoholu w czasie uroczystości rodzinnej (27,27% chłopców, 37,78% dziewczynek), ze znajomymi na podwórku

(18,18% chłopców, 28,89% dziewczynek), czy też pod nieobecność rodziców w domu (9,09% chłopców, 11,11% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (24,24% chłopców, 13,33% dziewczynek), respondenci wskazywali na: uroczystości takie jak wesele, przy obecności rodziców oraz na wakacjach.

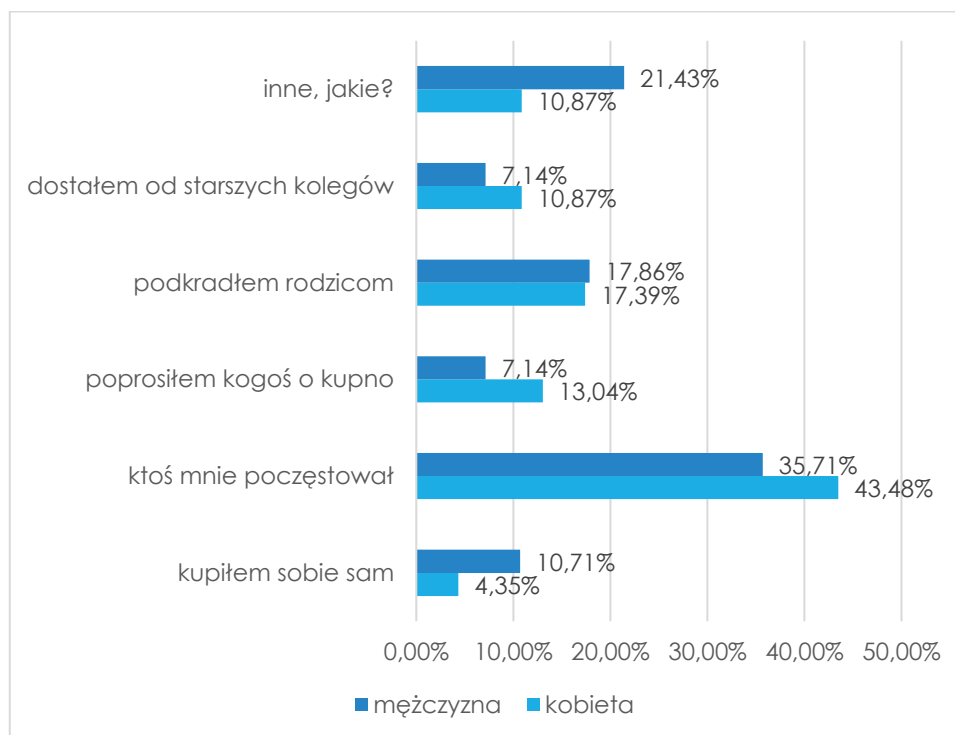
Wykres 63 W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

Młodzi mieszkańcy zapytani o jakiegokolwiek przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu, odpowiedzieli niemal jednogłośnie, że nie doświadczyli żadnych negatywnych skutków picia alkoholu (92,00% chłopców, 81,58% dziewczynek).

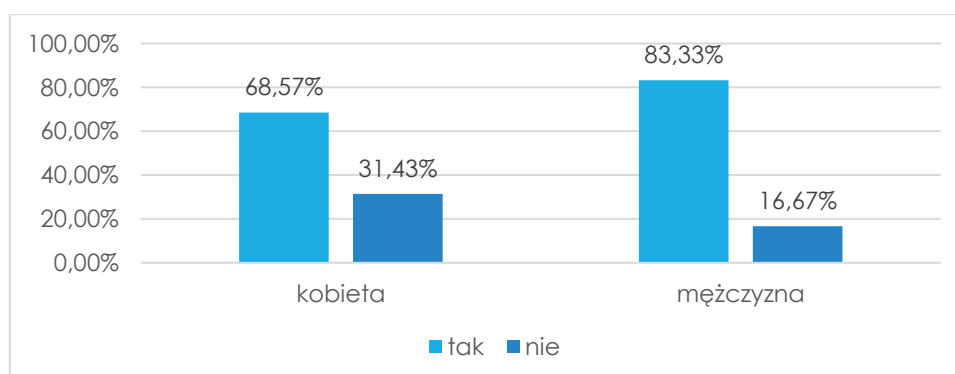
Wykres 64 Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

Na pytanie, w jaki sposób uczniowie otrzymywali alkohol 35,71% chłopców oraz 43,48% dziewczynek odpowiedziało, że zostali przez kogoś poczęstowani. Wskazywali również, że prosili kogoś o kupno alkoholu (7,14% chłopców, 13,04% dziewczynek) oraz podkradli alkohol rodzicom (17,86% chłopców, 17,39% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (21,43% chłopców, 10,87% dziewczynek), młodzi uczniowie pisali, że zostali poczęstowani alkoholem przez rodziców, czy też przez innych członków rodziny.

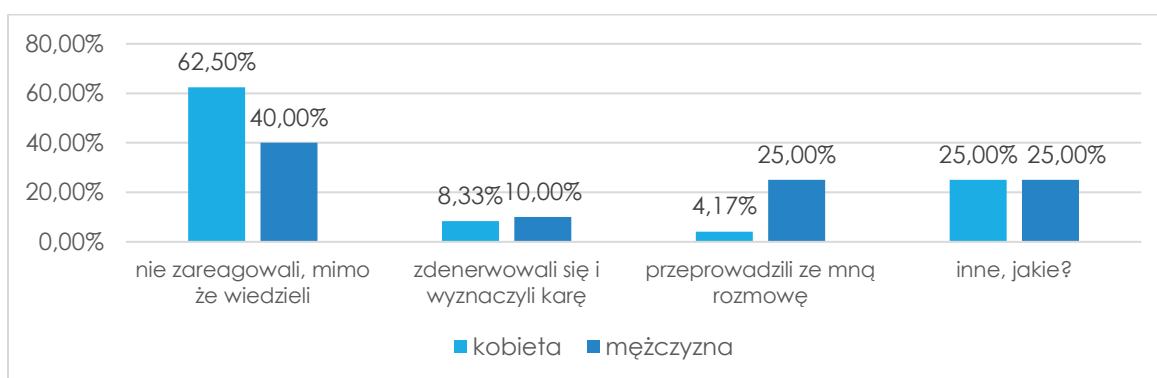
Wykres 65 Jak otrzymałeś/aś alkohol?

Dodatkowo uczniowie, którzy mieli już kontakt z alkoholem zostali zapytani czy ich rodzice wiedzą o tym fakcie. Co ciekawe, 83,33% chłopców oraz 68,57% dziewcząt przyznało, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu. Pozostałe 16,67% chłopców oraz 31,43% dziewczynek uważa, że ich rodzice nie są świadomi tego faktu.

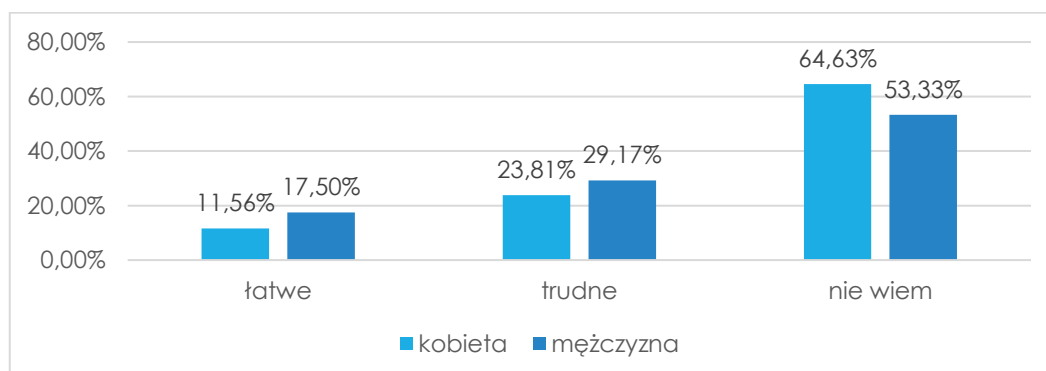
Wykres 66 Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

Młodym mieszkańcom mającym styczność z alkoholem zadano pytanie o reakcję ich rodziców. Większość badanych stwierdziło, że rodzice nie zareagowali na ten fakt (40,00% chłopców, 62,50% dziewczynek) oraz przeprowadzili z nimi rozmowę (25,00% chłopców, 4,17% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (po 25,00%), ankietowani napisali: „zapytałam się czy mogę spróbować (rodzice) dali mi trochę”, „mój ojciec dał mi kieliszek jakiegoś alkoholu miał tego pełną świadomość to on mnie poczęstował”, „nic nie zrobili, ponieważ był to tylko raz jeden łyk”, „uznali, że to normalne w moim wieku i kazali mi po prostu nie przesadzać” oraz „wiedzieli o zaistniałej sytuacji i nie mieli pretensji, bo sami dali mi spróbować”.

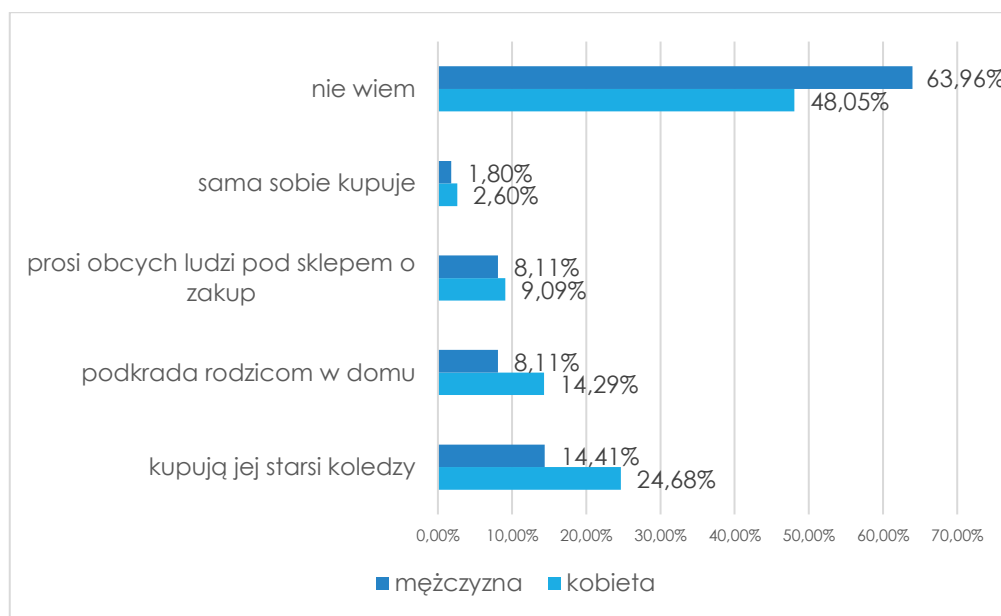
Wykres 67 Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

Zdania wszystkich uczniów na temat łatwości zdobycia alkoholu w ich miejscu zamieszkania są podzielone. 29,17% chłopców oraz 23,81% dziewczynek przyznało, że alkohol jest trudny do zdobycia w ich miejscowości. Następnie 17,50% chłopców oraz 11,56% dziewczynek stwierdziło, że kupno alkoholu jest łatwe na terenie Gminy Ozimek. Pozostałe 53,33% chłopców, a także 64,63% dziewczynek nie ma zdania na ten temat, może to świadczyć o tym, że nie są oni zainteresowani kupnem lub zdobyciem alkoholu.

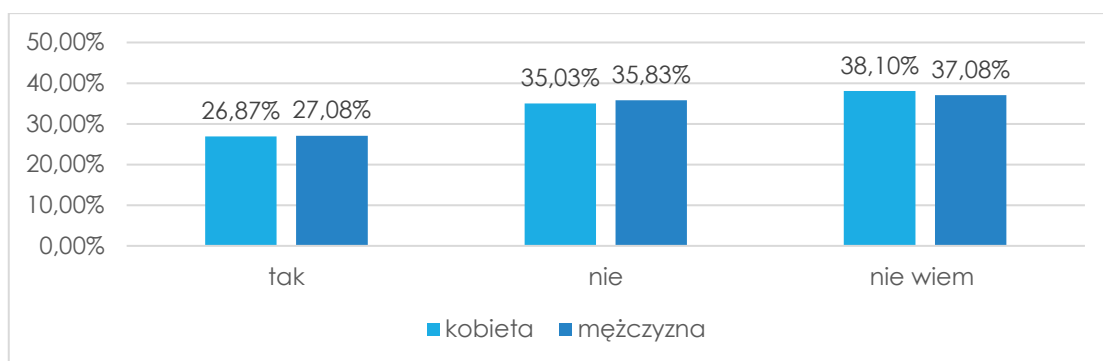
Wykres 68 Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to?

Dodatkowo, uczniowie wymieniali jak ich rówieśnicy mogą zdobywać alkohol. Najczęściej w opinii uczniów kupują go starsi koledzy (14,14% chłopcy, 24,68% dziewczynek) natomiast pewien odsetek uczniów (63,96% chłopców oraz 48,05% dziewczynek) udzielił odpowiedzi „nie wiem”. Może to świadczyć o tym, że nie są oni zainteresowani tematem spożywania alkoholu.

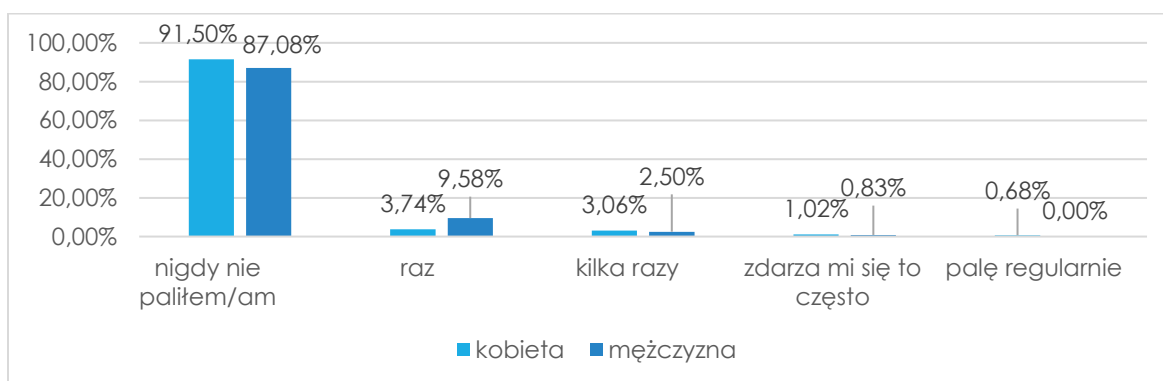
Wykres 69 Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

Wraz z piciem alkoholu wiąże się również problem nikotyny. Pomimo tego, że są to wyroby dozwolone od lat 18, młodzież bezproblemowo może sięgnąć po papierosy. W młodym wieku rozpoczynanie palenia papierosów jest niebezpieczne, ponieważ jednostka szybciej się uzależnia oraz ciężiej jest jej zerwać z nałogiem. Papierosy szkodzą przede wszystkim osobie palącej, ale również innym osobom w towarzystwie. Uczniowie (27,08%) oraz uczennice (26,87%) przyznają, że ich rówieśnicy palą papierosy. Kolejno 37,08% chłopców oraz 38,10% dziewczynek nie wie czy takie zjawisko występuje wśród ich znajomych i rówieśników. Następnie 35,83% uczniów oraz 35,03% uczennic uważa, że ich rówieśnicy nie palą papierosów.

Wykres 70 Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

Dodatkowo 87,08% chłopców oraz 91,50% dziewczynek odpowiedziało, że nigdy nie paliło papierosów. Pozostali chłopcy palili: raz (9,58%), kilka razy (2,50%) oraz często (0,83%). Dziewczynki, natomiast zapaliły papierosa: raz (3,74%), kilka razy (3,06%), często (1,02%) oraz regularnie (0,68%)¹⁶.

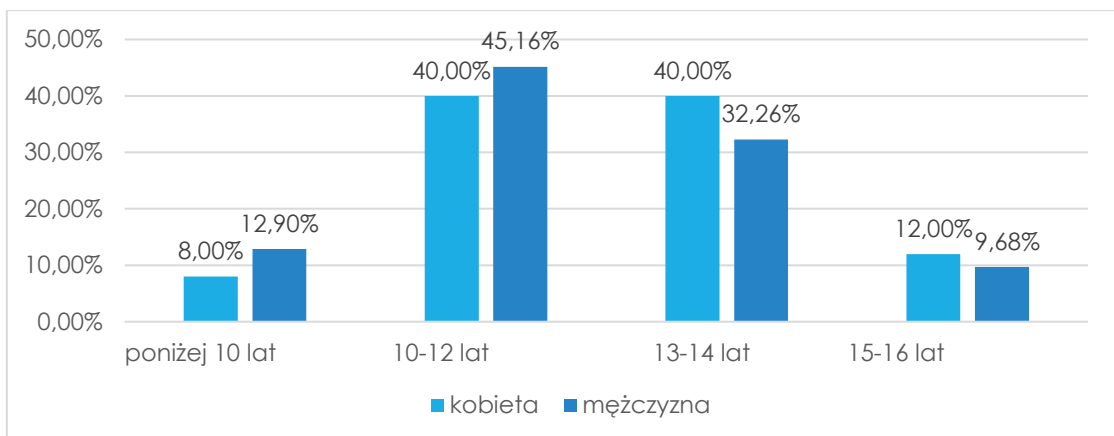

Wykres 71 Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

Uczniowie, którzy przyznali, że palą papierosy poproszeni zostali o określenie wieku w jakim zaczęli to robić. Chłopcy po raz pierwszy, zapalili papierosa kolejno w wieku: 10-12 lat (45,16%), w wieku 13-14 lat (32,26%), poniżej 10 lat (12,90%) oraz w wieku 15-16 lat (9,68%). Dziewczynki zapaliły pierwszego papierosa w wieku: poniżej 10 lat (8,00%), w wieku 10-12 lat (40,00%), w wieku 13-14 lat (40,00%) oraz w wieku 15-16 lat (12,00%).

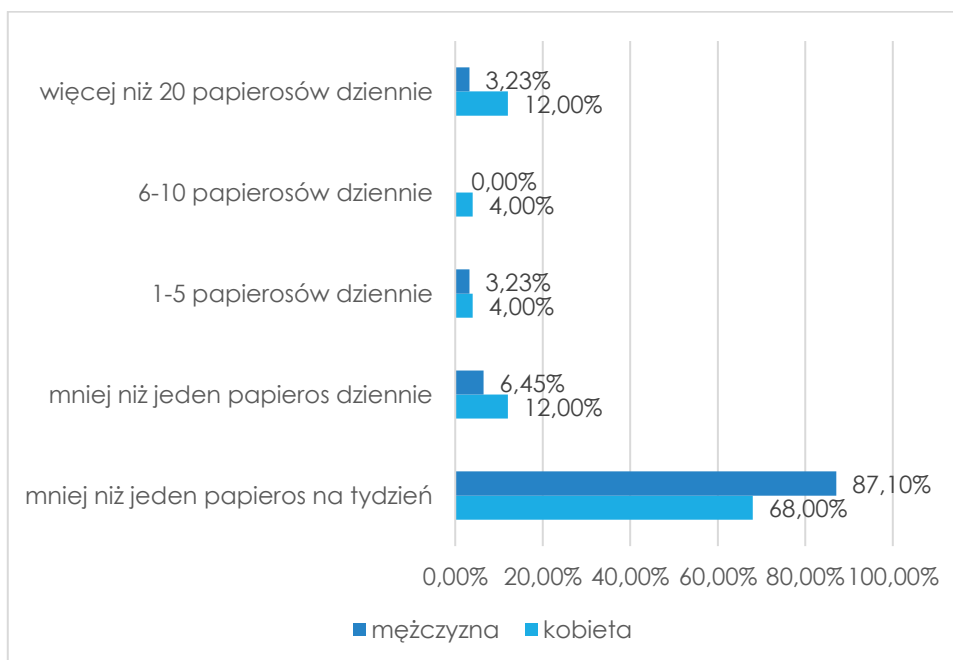
¹⁶ 25 dziewczynek, 31 chłopców.

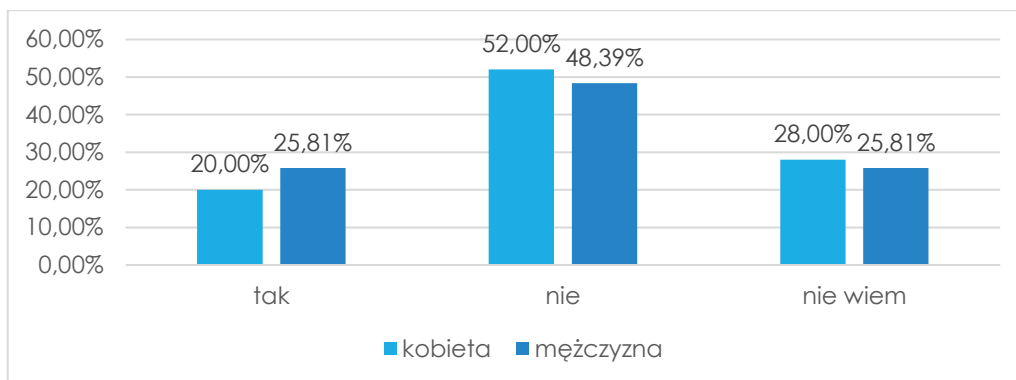
Wykres 72 W jakim wieku paliłeś/aś papierosa po raz pierwszy?

Pocieszający jest fakt, że uczniowie (87,10% chłopców, 68,00% dziewczynek), którzy zadeklarowali się, że palą, robią to rzadko, bowiem palą mniej niż jednego papierosa na tydzień.

Wykres 73 Jak często paliłeś/aś papierosa w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

48,39% chłopców, 52,00% dziewczynek przyznało, że ich rodzice nie wiedzą o tym, że palą oni papierosa. Kolejne 25,81% chłopców i 20,00% dziewczynek twierdzi, że rodzice wiedzą o tym fakcie. Pozostałe 25,81% chłopców oraz 28,00% dziewczynek nie ma wiedzy na ten temat.

Wykres 74 Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosa?

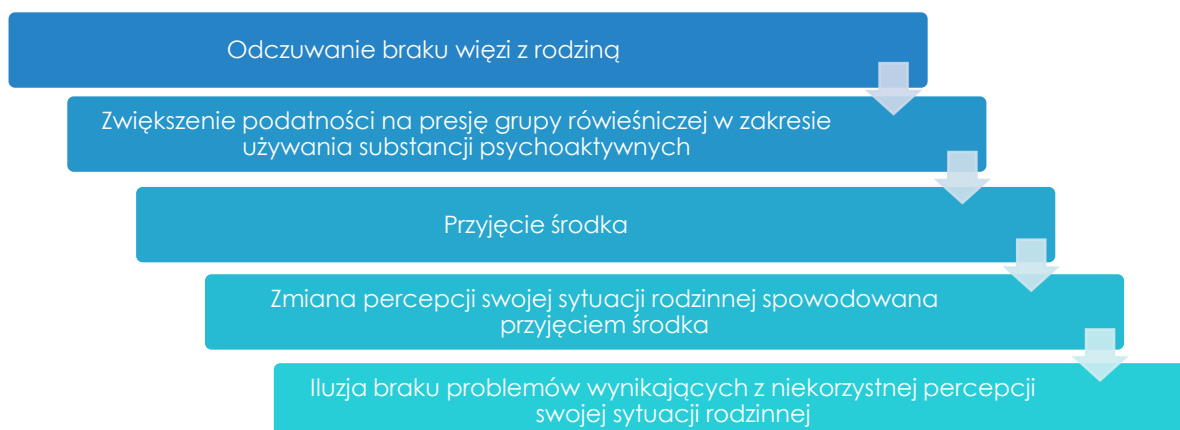
PROBLEM NARKOTYKOWY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY

We współczesnym świecie na niespotykaną wcześniej skalę pojawiło się zjawisko nadużywania substancji odurzających. Szczególnie wśród ludzi młodych, którzy często nie mają świadomości zagrożenia, odurzanie stanowi alternatywę – sposób na życie. Ta plaga społeczna dotknęła wiele krajów, szczególnie na zachodzie i w szybkim czasie dotarła do naszego kraju. Już od samego początku miała ona charakter dynamiczny. Badania pokazują, iż już coraz młodsze dzieci deklarują zażywanie substancji psychoaktywnych oraz sięganie po alkohol i nikotynę. Okres dojrzewania jest dla młodych ludzi czasem wyjątkowym. W związku z tym, wiek adolescencji to również czas, w którym młodzi ludzie często sięgają po substancje psychoaktywne. Są one próbą zaspokojenia specyficznych potrzeb wieku dorastania: integracji z rówieśnikami, manifestowania niezależności od dorosłych oraz wyrażeniu tożsamości.

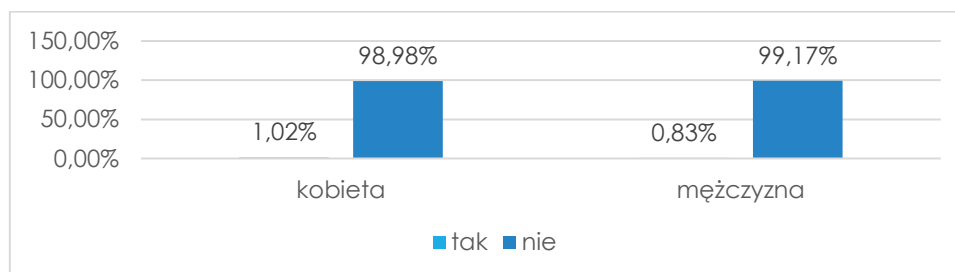
Na podjęcie próby sięgania po substancje uzależniające wpływa wiele czynników. Ogromny wpływ na to zjawisko mają m.in.: więzi rodzinne, rówieśnicy, media oraz social media. Współcześnie obserwuje się coraz większe osłabienie relacji rodzinnych, które w dużej mierze przekładają się na jakość kontaktów dzieci z rodzicami. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji. Tym samym nieprawidłowo funkcjonująca rodzina może spowodować ukształtowanie się osobowości dziecka podatnej na uzależnienie, jak również być powodem wielu stresogennych sytuacji, mogących stać się przyczyną inicjacji narkotykowej, alkoholowej, czy też nikotynowej¹⁷. Na poniższym diagramie możemy zaobserwować, jak działa ten mechanizm¹⁸:

¹⁷ Gaś Z, „Rodzina a uzależnienia”, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1994, Lublin.

¹⁸ Mechanizm wg. F. Streit.

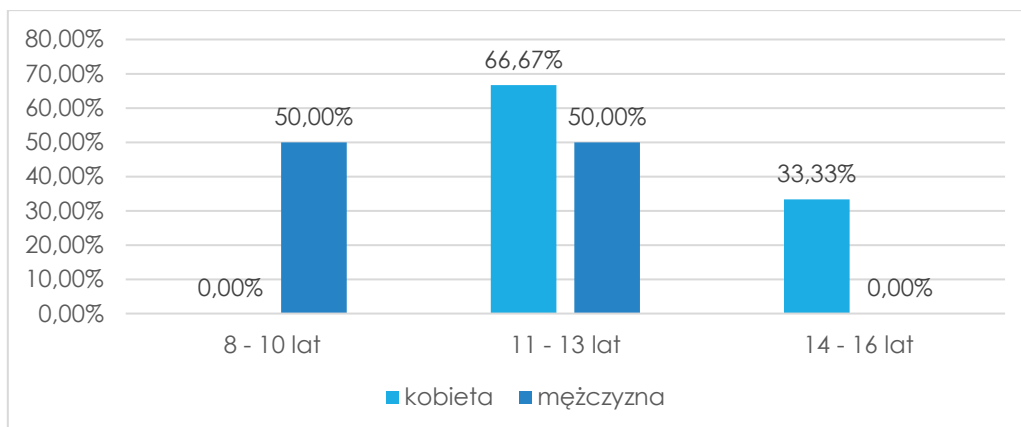
Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczy powyższego problemu (narkotykowego). Jego celem było oszacowanie skali zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych substancji psychoaktywnych wśród uczniów ze szkół zlokalizowanych na terenie Gminy Ozimek oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej środków psychoaktywnych. Uczniów zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 99,17% chłopców i 98,98% dziewczynek nigdy nie próbowało substancji psychoaktywnych. Do zażywania narkotyków, dopalaczy i innych środków przyznało się 0,83% chłopców oraz 1,02% dziewczynek¹⁹.

Wykres 75 Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?

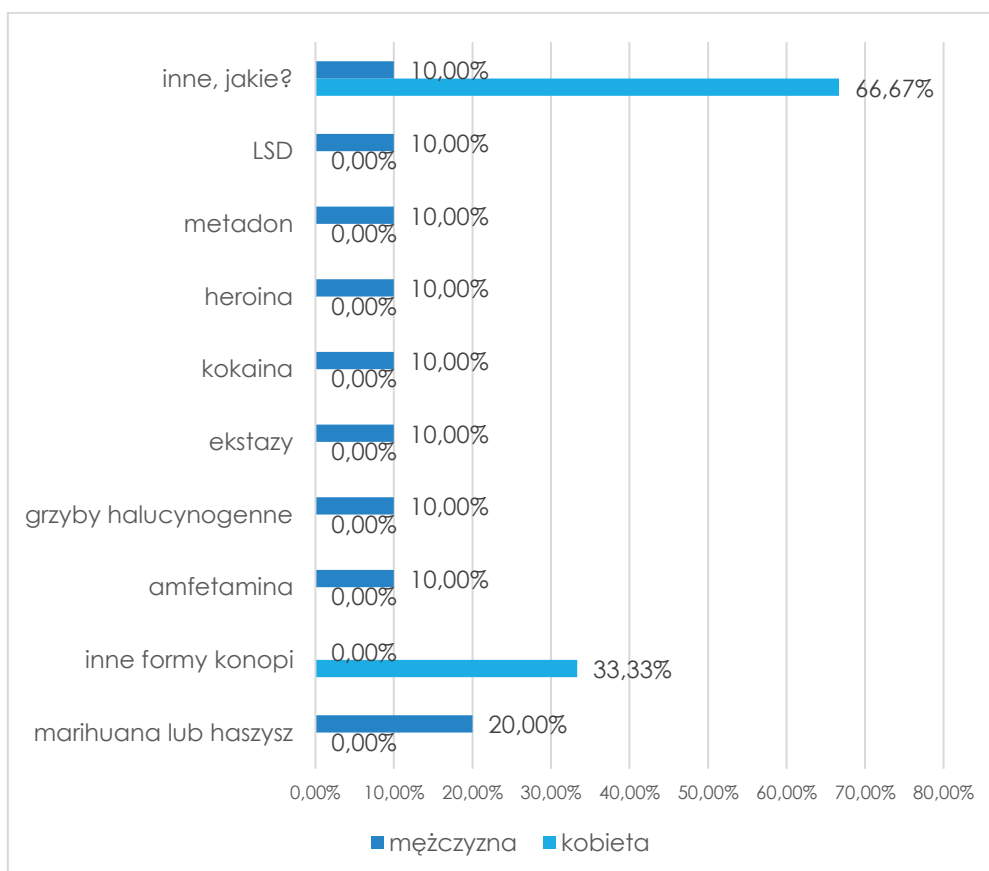
Wszyscy młodzi mieszkańcy, którzy przyznali się do zażywania środków psychoaktywnych stwierdzili, że zażywali je w przedziale wiekowym: od 8 do 10 lat (50,00% chłopców), w wieku 11-13 lat (50,00% chłopców, 66,67% dziewczynek) oraz w wieku 14-16 lat (33,33% dziewczynek).

¹⁹ 3 dziewczynki, 2 chłopców.

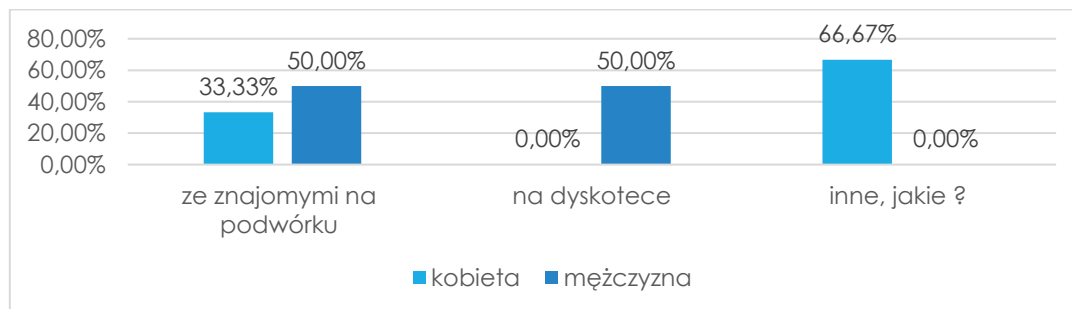
Wykres 76 Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

Pomimo niewielkiego zainteresowania środkami psychoaktywnymi wśród uczniów, należy przyrzeć się, jakie substancje młodzi ankietowani zdecydowali się spróbować. Ankietowani uczniowie najczęściej wskazywali, że były to: marihuana i haszysz (20,00% chłopców), czy też inne formy konopi (33,33% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (10,00% chłopców, 66,67% dziewczynek) młodzi ankietowani wskazywali na e-papierosy.

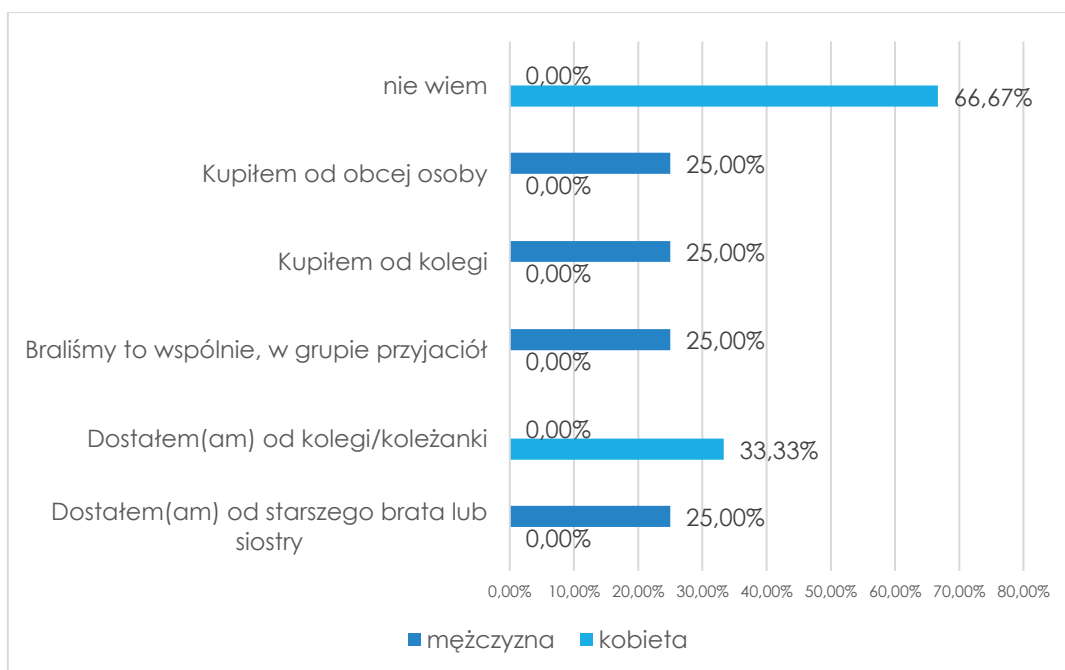
Wykres 77 Jakie były to substancje?

Dodatkowo na poniższym wykresie można dowiedzieć się, w jakich okolicznościach młodzi mieszkańcy zażywali narkotyki i inne substancje psychoaktywne. Takie sytuacje zdarzały się uczniom: ze znajomymi na podwórku (50,00% chłopców, 33,33% dziewczynek) oraz na dyskotecę (50,00% chłopców). W odpowiedzi „inne, jakie?” (66,67% dziewczynek), respondentki nie wymieniły nic konkretnego.

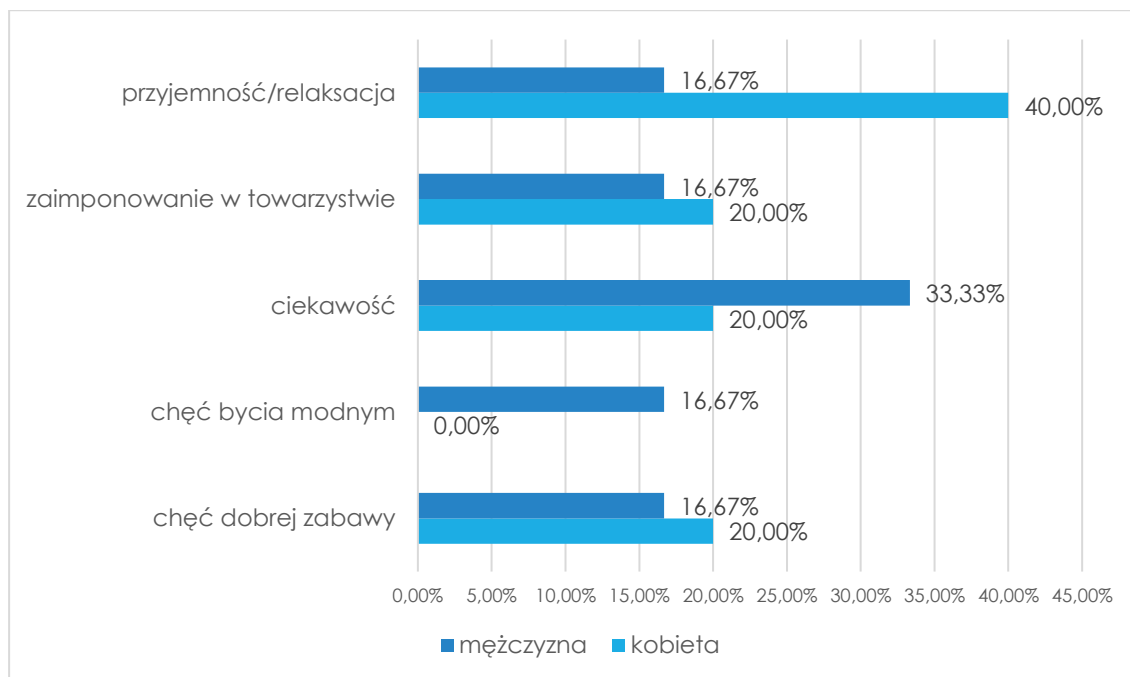
Wykres 78 W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki po raz pierwszy? Można wybrać kilka odpowiedzi.

Młodzi mieszkańcy przyznali również od kogo lub skąd wzięli substancje psychoaktywne. Poniżej możemy zaobserwować odpowiedzi uczniów. Chłopcy wskazywali na odpowiedzi: „braliśmy to wspólnie, w grupie przyjaciół”. „dostałem od starszego brata lub siostry”, „kupiłem od kolegi”, czy też „kupiłem od obcej osoby” (po 25,00%). Dziewczynki w większości nie wiedzą skąd dostały substancje psychoaktywne (66,67%) oraz twierdzą, że narkotyki dostały od kolegi lub koleżanki (33,33%).

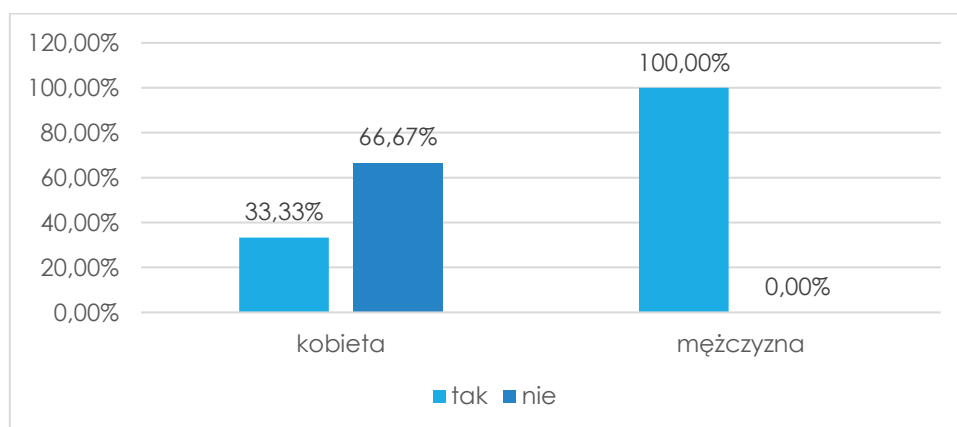
Wykres 79 Skąd wzięłeś(ę) tę substancję?

Respondenci przyznali, że najczęściej tym co skłoniło ich do zażycia środków psychoaktywnych była przyjemność/relaksacja (16,67% chłopców, 40,00% dziewczynek), ciekawość (33,33% chłopców, 20,00% dziewczynek), czy też dobra zabawa oraz chęć zaimponowania w towarzystwie (po 16,67% chłopców, 20,00% dziewczynek).

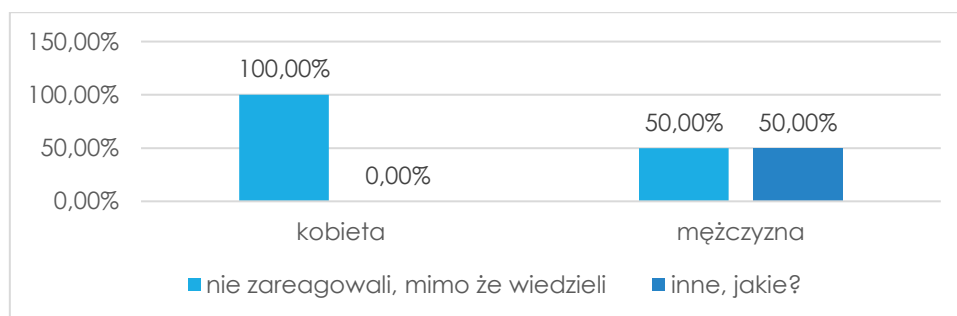
Wykres 80 Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków, dopalaczy/innych środków psychoaktywnych?

W przypadku wszystkich uczniów (100,00%) oraz 33,33% dziewczynek, którzy przyznali, że zażywali kiedykolwiek substancje psychoaktywne, ich opiekunowie wiedzą o spożywaniu narkotyków lub dopalaczy przez ich pociechy.

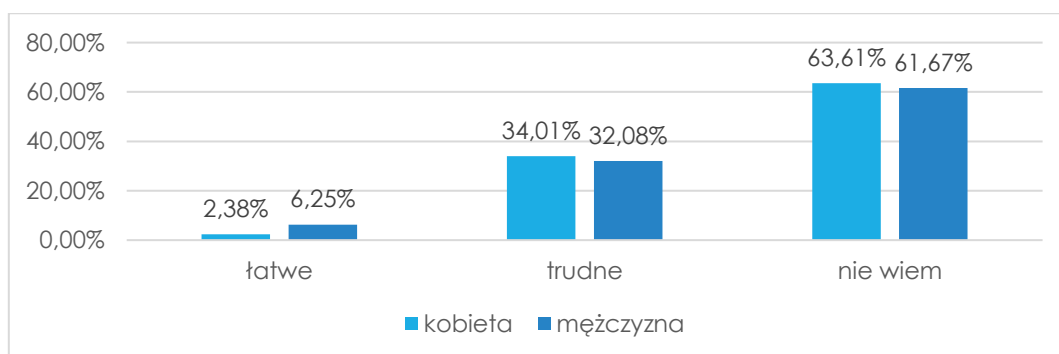
Wykres 81 Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?

Ponadto, 50,00% chłopców oraz 100,00% dziewczynek, którzy przyznali, że ich rodzice wiedzą o tym, że zażywali oni narkotyki i dopalacze, stwierdzili, że ich opiekunowie nie zareagowali na ten fakt, mimo że byli go świadomi. Dodatkowo 50,00% chłopców wskazało w odpowiedzi „inne jakie?” lecz nie wskazując nic konkretnego.

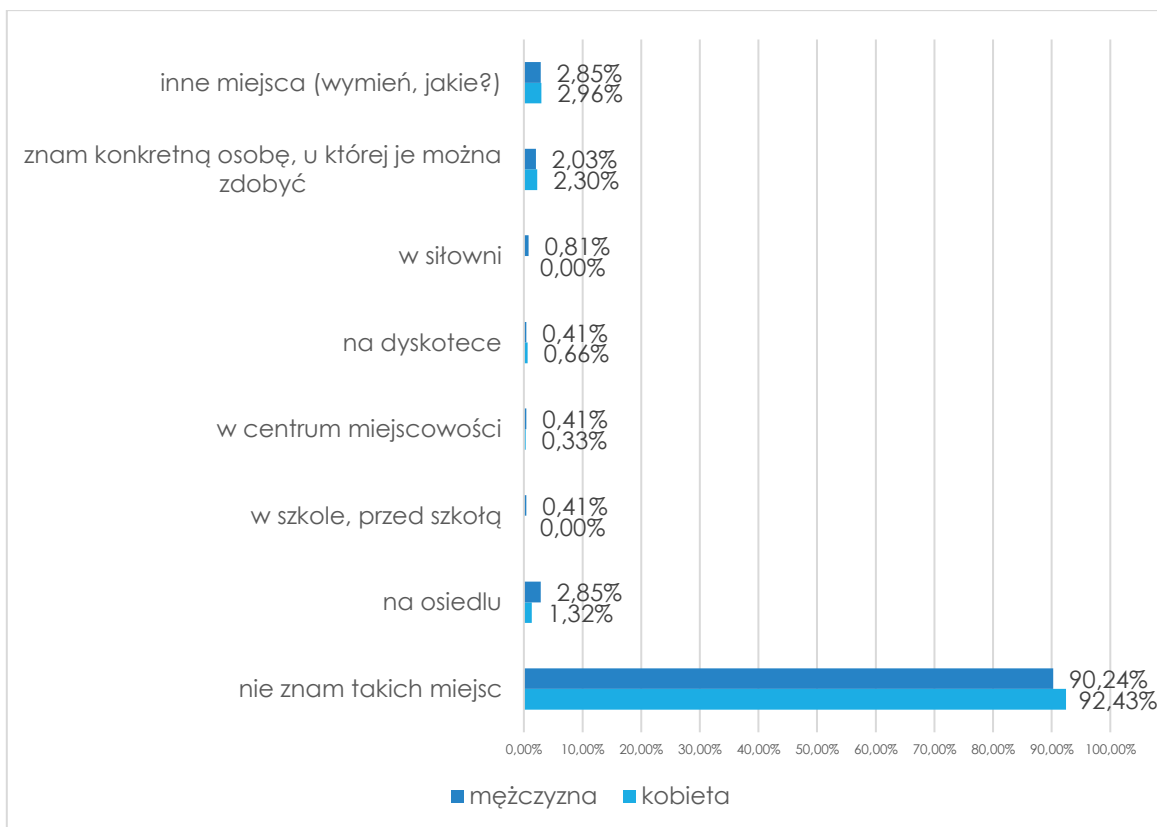
Wykres 82 Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?

Wszystkich ankietowanych uczniów zapytano, o trudność zdobycia narkotyków i dopalaczy w ich miejscowości. Młodzi mieszkańcy Gminy Ozimek odpowiadali bardzo podobnie. Uczniowie obu płci uważają, że pozyskanie substancji psychoaktywnych w ich najbliższym otoczeniu jest trudne (32,08% chłopców oraz 34,01% dziewczynek). Pozostałe 61,67% chłopców oraz 63,61% dziewczynek nie udzieliło konkretnej odpowiedzi, a 6,25% chłopców oraz 2,38% dziewczynek uważa, że zdobywanie narkotyków i dopalaczy na terenie Gminy Ozimek jest łatwe.

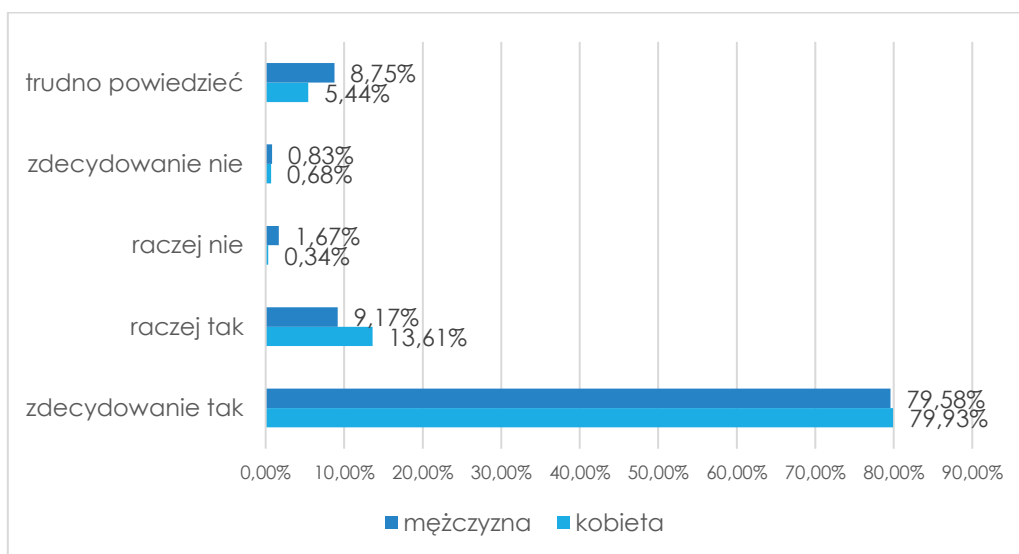
Wykres 83 Gdybyś chciał zdobyć narkotyki i dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

Większość uczniów (90,24%) oraz uczennic (92,43%) nie zna miejsc, w których mogą zakupić lub dostać narkotyki i dopalacze. W odpowiedzi „inne miejsca (wymień, jakie?)” (2,85% chłopców, 2,96% dziewczynek), respondenci wskazywali na: sklepy, skate parki oraz dilerów.

Wykres 84 Czy znasz miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

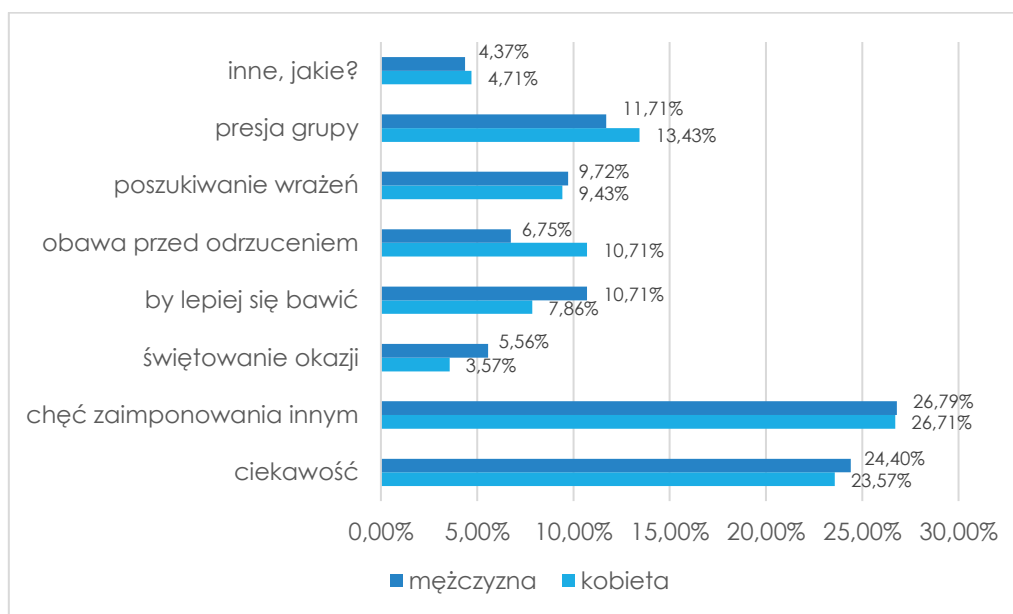
Uczniów zapytano również o to, czy według nich zażywanie narkotyków i dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia. Zdecydowana większość młodych respondentów przyznała, że narkotyki i dopalacze są szkodliwe dla zdrowia (79,58% chłopców, 79,93% dziewczynek).

Wykres 85 Czy uważasz, że zażywanie narkotyków/dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

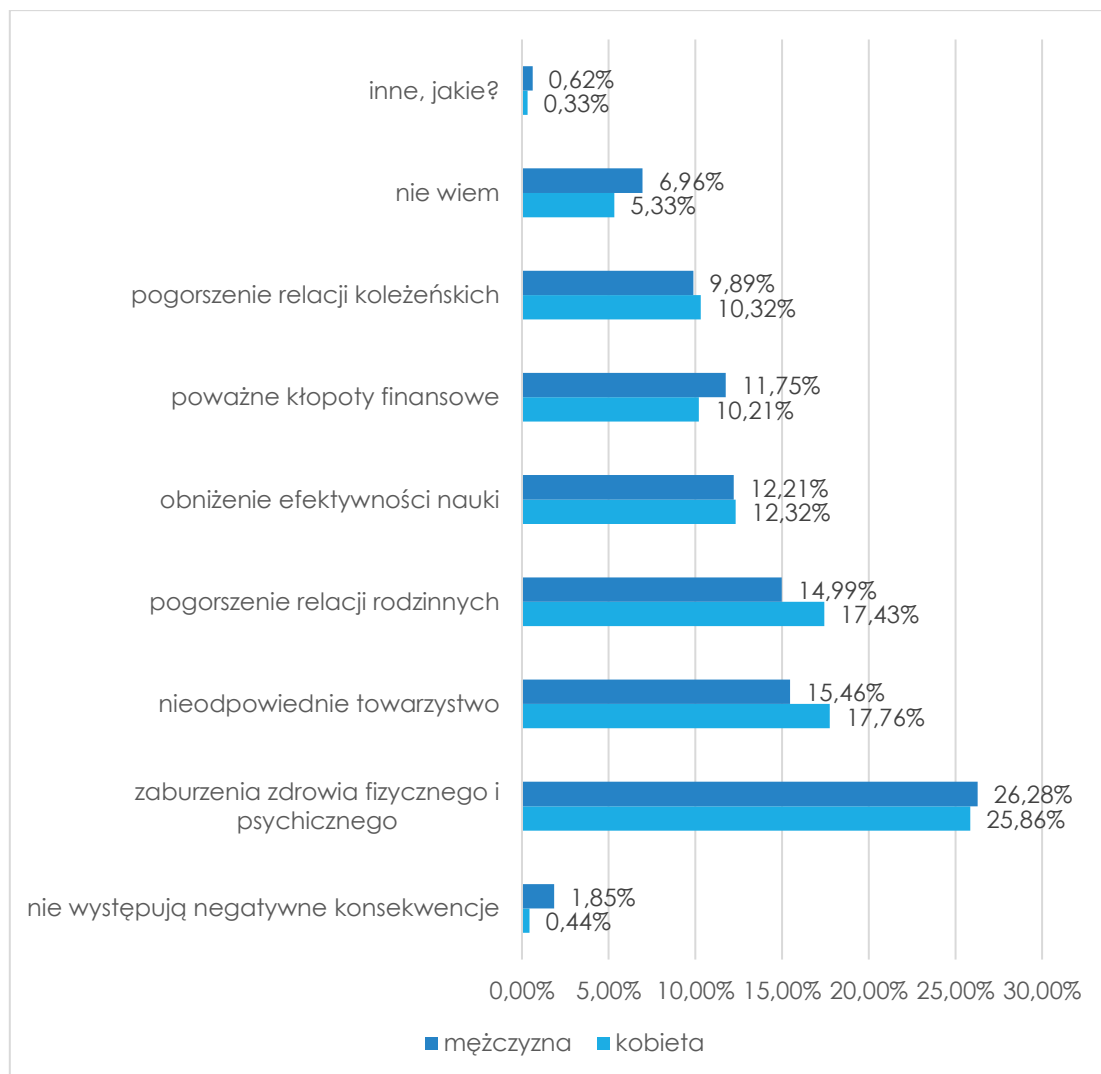

Respondenci wymieniali również, z jakich powodów młodzi mieszkańcy sięgają po alkohol, tytoń, narkotyki lub dopalacze. Najczęściej respondenci wymieniali: chęć zaimponowania innym (26,79% chłopców, 26,71% dziewczynek) czy też ciekawość (24,40% chłopców, 23,57% dziewczynek). Dodatkowo w odpowiedzi „inne, jakie?” (4,37% chłopców, 4,71% dziewczynek), uczniowie wskazywali na: depresję, chęć odprężenia, by czuć się dorosłym, poprzez problemy rodzinne, z powodu smutku i złości, poprzez stres w szkole, by zapomnieć o problemach, czy też chęć zaimponowania innym.

Wykres 86 Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, tytoń, narkotyki, dopalacze?

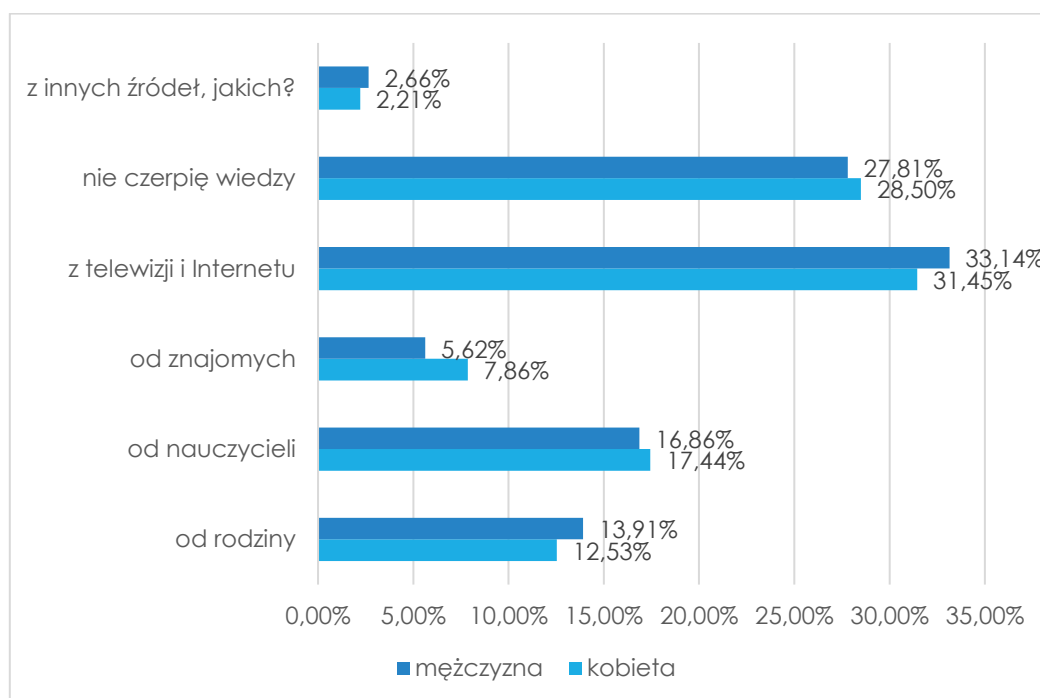
Respondenci wymieniali, jakie mogą być negatywne konsekwencje uzależnienia od alkoholu, tytoniu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Młodzi ankietowani najczęściej wymieniali: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (26,28% chłopców, 25,86% dziewczynek), nieodpowiednie towarzystwo (15,46% chłopców, 17,76% dziewczynek), czy też pogorszenie relacji rodzinnych (14,99% chłopców, 17,43% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (0,62% chłopców, 0,33% dziewczynek), młodzi uczniowie wskazywali na: śmierć, rak jednego z organów, idiotyzm, czy też zmianę percepcji.

Wykres 87 Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, tytoniu, narkotyków, dopalaczy?

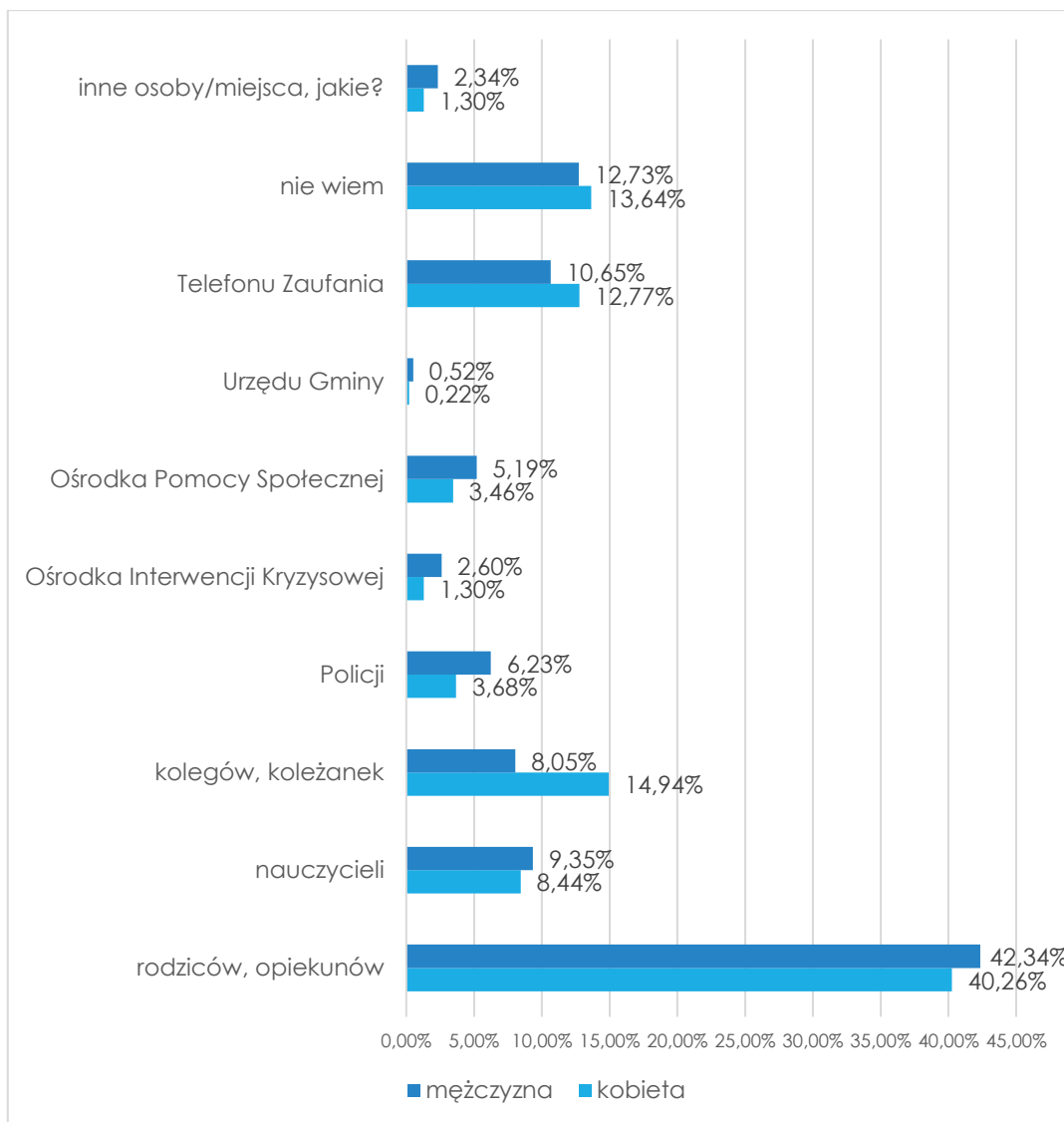
Ważną rzeczą w dzisiejszych czasach jest odpowiednie edukowanie młodzieży w temacie zagrożeń i konsekwencji płynących z zażywania środków psychoaktywnych, tytoniu czy alkoholu. Większość uczniów czerpie wiedzę ze środków masowego przekazu, jakimi są Internet i telewizja, gdzie informacje na powyższy temat znalazło 33,14% chłopców oraz 31,45% dziewcząt. Pokażna grupa ankietowanych, stanowiąca 27,81% chłopców i 28,50% dziewczynek, nie czerpie żadnych informacji na ten temat, może to oznaczać, że młodzi mieszkańcy nie są zainteresowani tym tematem. W odpowiedzi „z innych źródeł, jakich?”

(2,66% chłopców, 2,21% dziewczynek), uczniowie wymieniali: „darknet”, z książek, z wiadomości oraz od kuzynostwa.

Wykres 88 Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą alkoholu, tytoniu, narkotyków i dopalaczy?

Kolejno, młodzi ankietowani najchętniej zwróciliby się z problemem dotyczącym uzależnienia od narkotyków, dopalaczy, tytoniu czy alkoholu do ich rodziców i opiekunów (42,34% chłopców, 40,26% dziewczynek), zadzwoniliby na Telefon Zaufania (10,65% chłopców, 12,77% dziewczynek), do koleżanek i kolegów (8,05% chłopców, 14,94% dziewczynek), czy też zwróciliby się do nauczycieli (9,35% chłopców, 8,44% dziewczynek). W odpowiedzi „inne osoby/miejsca, jakie?” – (2,34% chłopców, 1,30% dziewczynek), młodzi mieszkańcy wskazywali na przyjaciół, kuzynów, psychologa, czy też księdza.

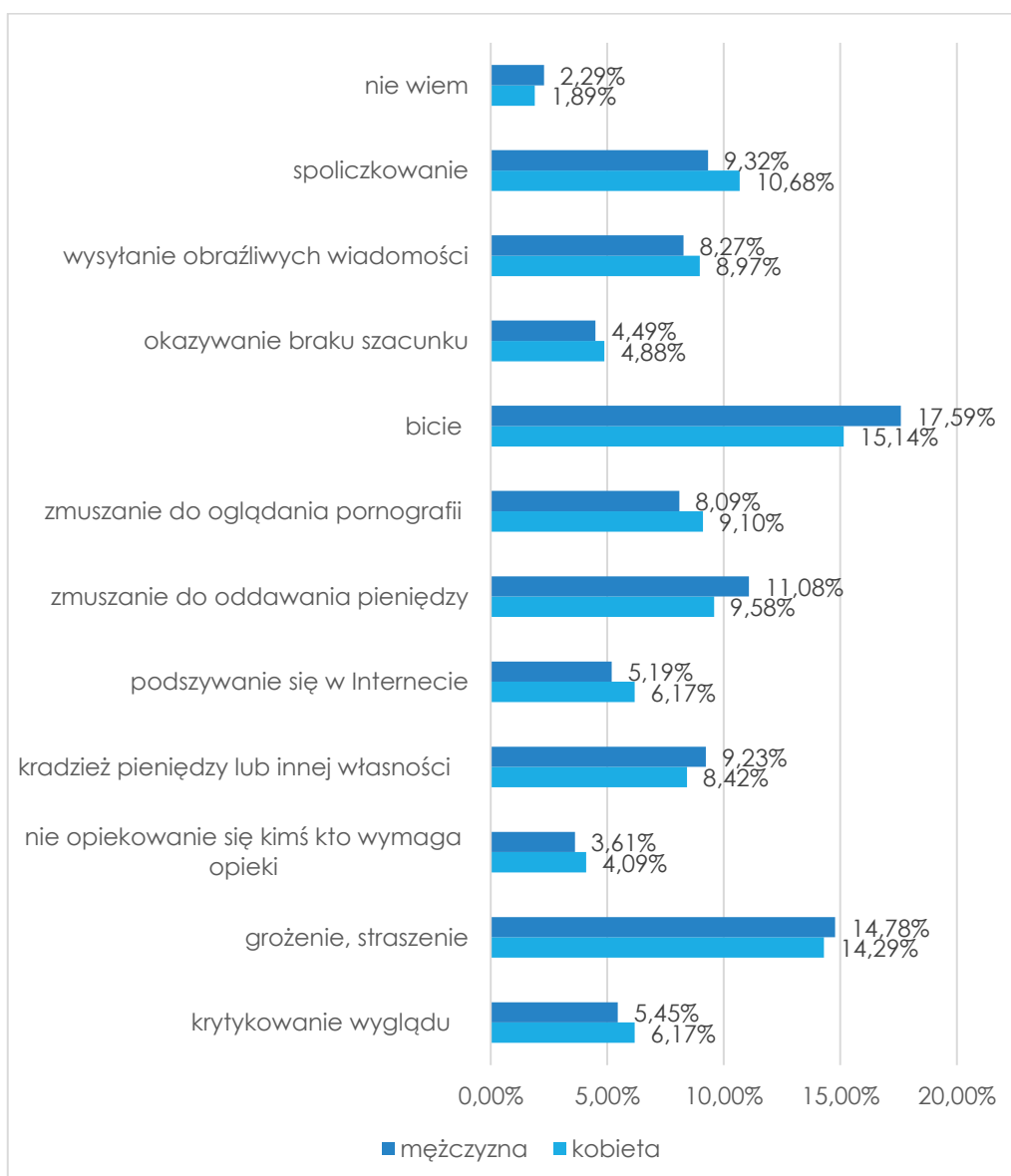

Wykres 89 Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem,

PROBLEM PRZEMOCY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY

Przemoc – jest to kolejny problem, który został poruszony w badaniu wśród młodych mieszkańców. O samej przemocy jesteśmy w stanie mówić, gdy zostaną spełnione pewne warunki takie jak: gdy jest to intencjonalne działanie lub zaniechania działania, jedna z osób ma wyraźną przewagę nad drugą (która staje się ofiarą przemocy), działanie sprawcy przemocy narusza prawa i dobra osobiste drugiej osoby, ofiara doznaje cierpienia, szkód psychicznych oraz często fizycznych. Młodzi respondenci zostali poproszeni o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy. Najczęściej było to: bicie (17,59% chłopców, 15,14%

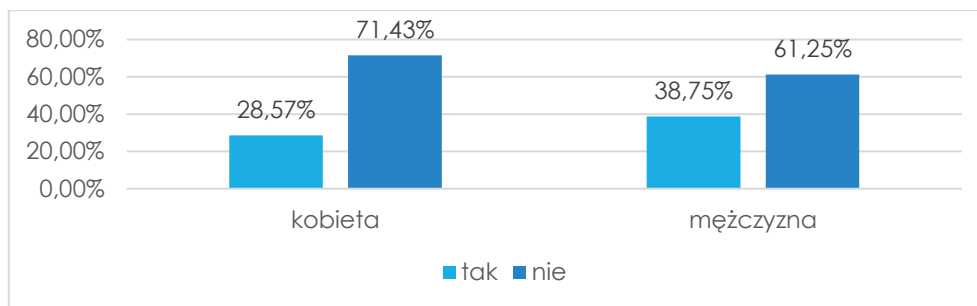
dziewczynek), grożenie i straszenie (14,78% chłopców, 14,29% dziewczynek), czy też zmuszanie do oddawania pieniędzy (11,08% chłopców, 9,58% dziewczynek).

Wykres 90 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

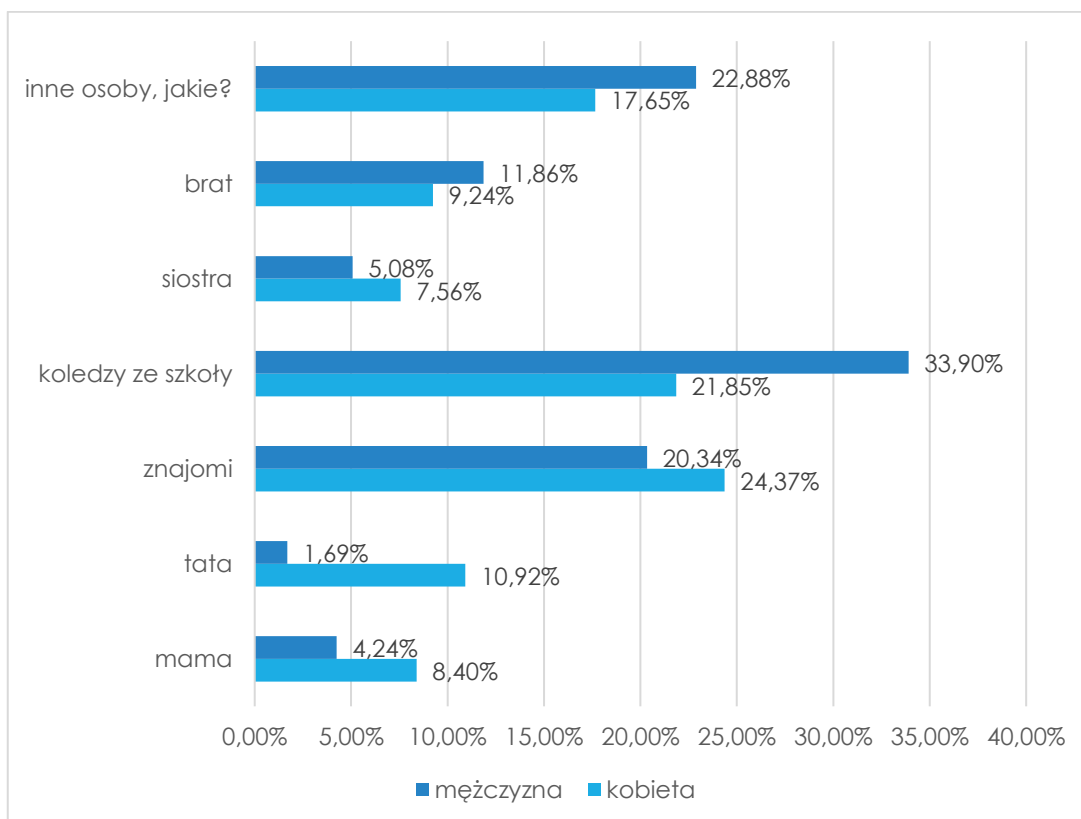
38,75% chłopców oraz 28,57% dziewczynek przyznało, iż doświadczyło kiedykolwiek przemocy²⁰.

²⁰ 84 dziewczynek, 93 chłopców.

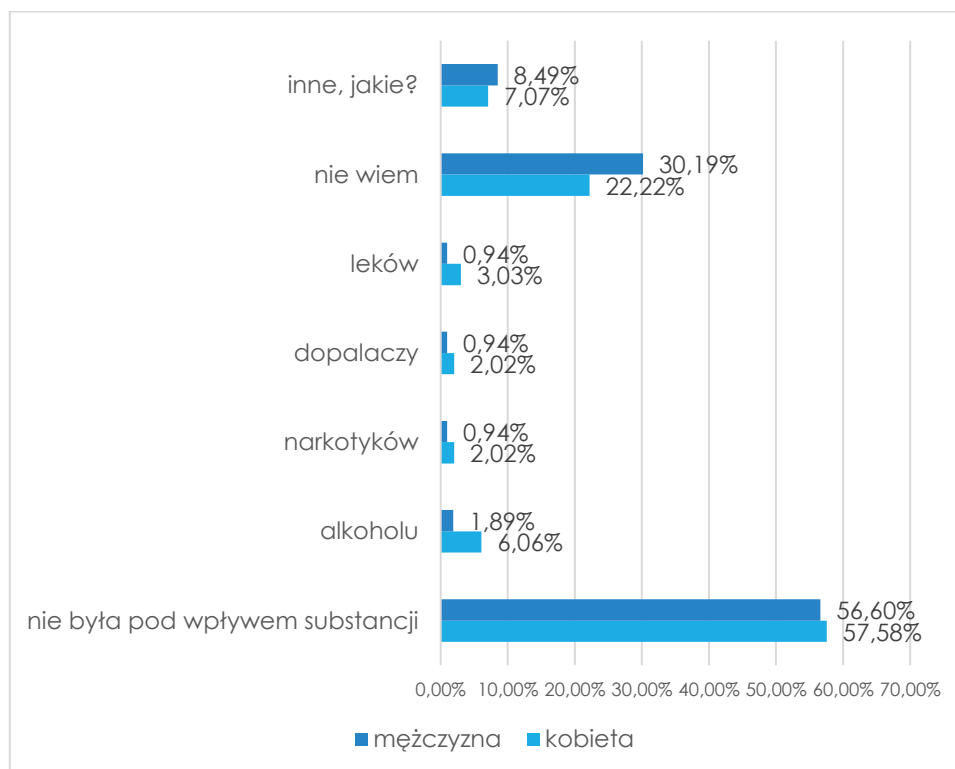
Wykres 91 Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

Uczniowie, którzy przyznali, że stosowano wobec nich przemoc zostali poproszeni o wybranie, kto przeciwko nim zastosował ową przemoc. Wobec uczniów płci męskiej, przemoc najczęściej stosowali koledzy ze szkoły (33,90%), znajomi (20,34%), a także brat (11,86%). Dziewczynki również przyznały, że najczęściej doznawały przemocy od szkolnych kolegów (21,85%), znajomych (12,50%) oraz brata (9,24%). Młodzi mieszkańcy wymieniali również w odpowiedzi „inne osoby, jakie?” (22,88% chłopców, 17,65% dziewczynek): nauczycieli, nieznajomych, opiekunowie prawni, dziadkowie, uczniowie ze starszych klas, osoby z Internetu, rodzice, czy też osoby z „osiedla”.

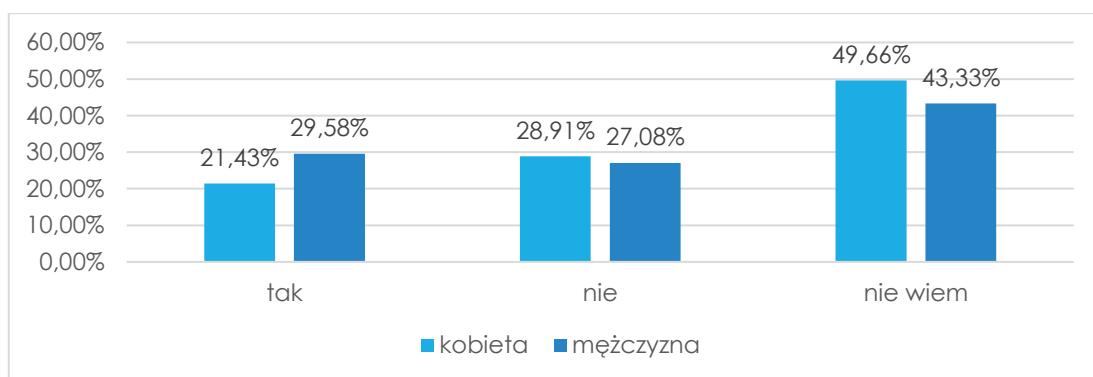
Wykres 92 Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

Dodatkowo respondenci zostali zapytani czy osoba, która stosowała wobec nich przemoc, była pod wpływem jakiegokolwiek substancji psychoaktywnej. Uczniowie (56,60%) oraz uczennice (57,58%) twierdzą w większości, że osoby, które stosowały wobec nich przemoc nie, były pod wpływem żadnej substancji oraz że nie mają takich informacji (30,19% chłopców, 22,22% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” uczniowie (8,49% chłopców, 7,07% dziewczynek) wskazywali na: presję oraz złość.

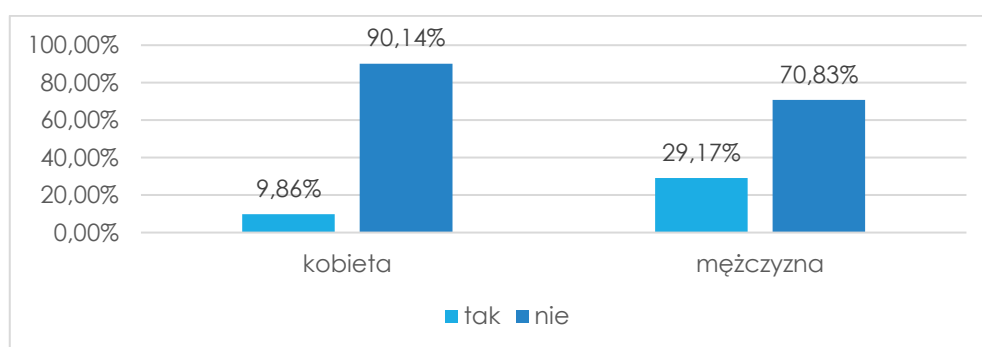
Wykres 93 Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem?

Młodym mieszkańcom zadano pytanie dotyczące tego, czy według nich w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami. 29,58% chłopców oraz 21,43% dziewcząt uważa, że takie sytuacje się nie zdarzają. 43,33% uczniów oraz 49,66% uczennic nie ma zdania na ten temat. Natomiast 27,08% chłopców oraz 28,91% dziewczynek uważa, że sytuacje przemocowe pomiędzy uczniami się zdarzają.

Wykres 94 Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

Ankietowani zostali poproszeni o przyznanie się do tego czy zdarzyło się im stosować przemoc wobec innych osób. 29,17% chłopców oraz 9,86% dziewczynek przyznało, że zdarzały się sytuacje, gdzie stosowali oni przemoc wobec innych²¹. Pozostałe 70,83% chłopców oraz 90,14% dziewczynek twierdzi, że nigdy nie zastosowało przemocy wobec innych.

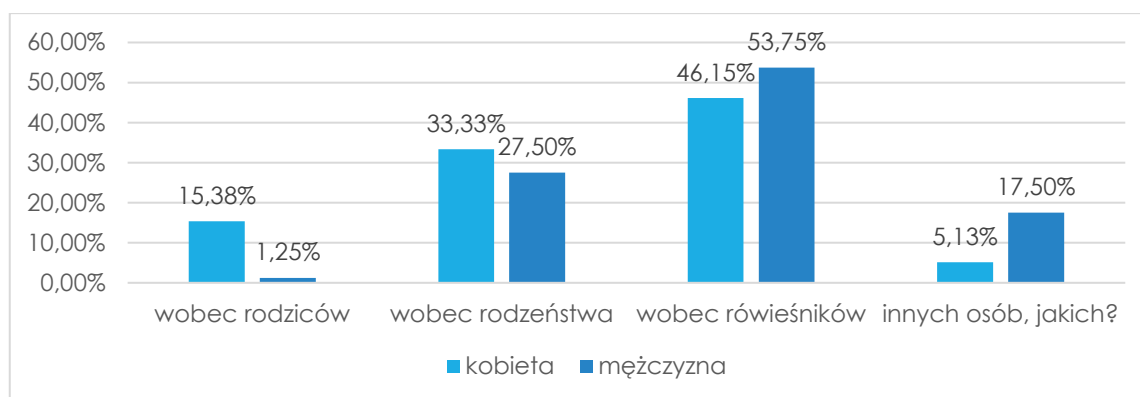

Wykres 95 Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

Uczniowie, którzy odpowiedzieli twierdząco na pytanie dotyczące tego, że stosowali przemoc wobec innych, odpowiadali również wobec kogo ją stosowali. Uczniowie (53,75%) oraz uczennice (46,15%) najczęściej przyznawali, że zdarzyło im się stosować przemoc wobec rówieśników. Chłopcy i dziewczynki wymieniali również rodzeństwo (27,50% chłopców, 33,33% dziewczynek) oraz rodziców (1,25% chłopców, 15,38% dziewczynek). W odpowiedzi „innych osób, jakich?” (17,50% chłopców, 5,13% dziewczynek), młodzi ankietowani napisali, że stosowali przemoc wobec kolegów, wrogów, znajomych oraz kuzynów.

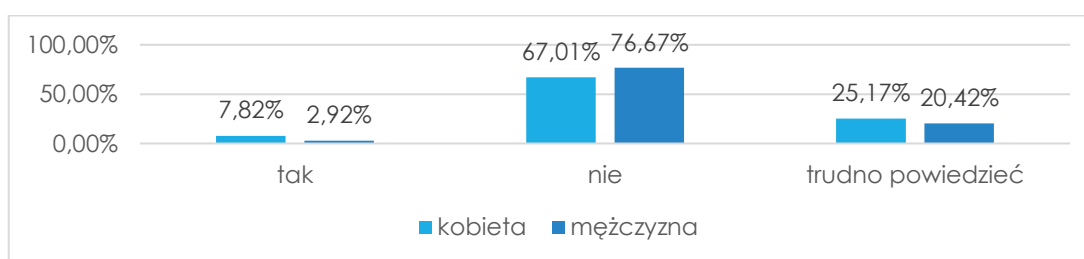
²¹ 29 dziewczynek oraz 70 chłopców.

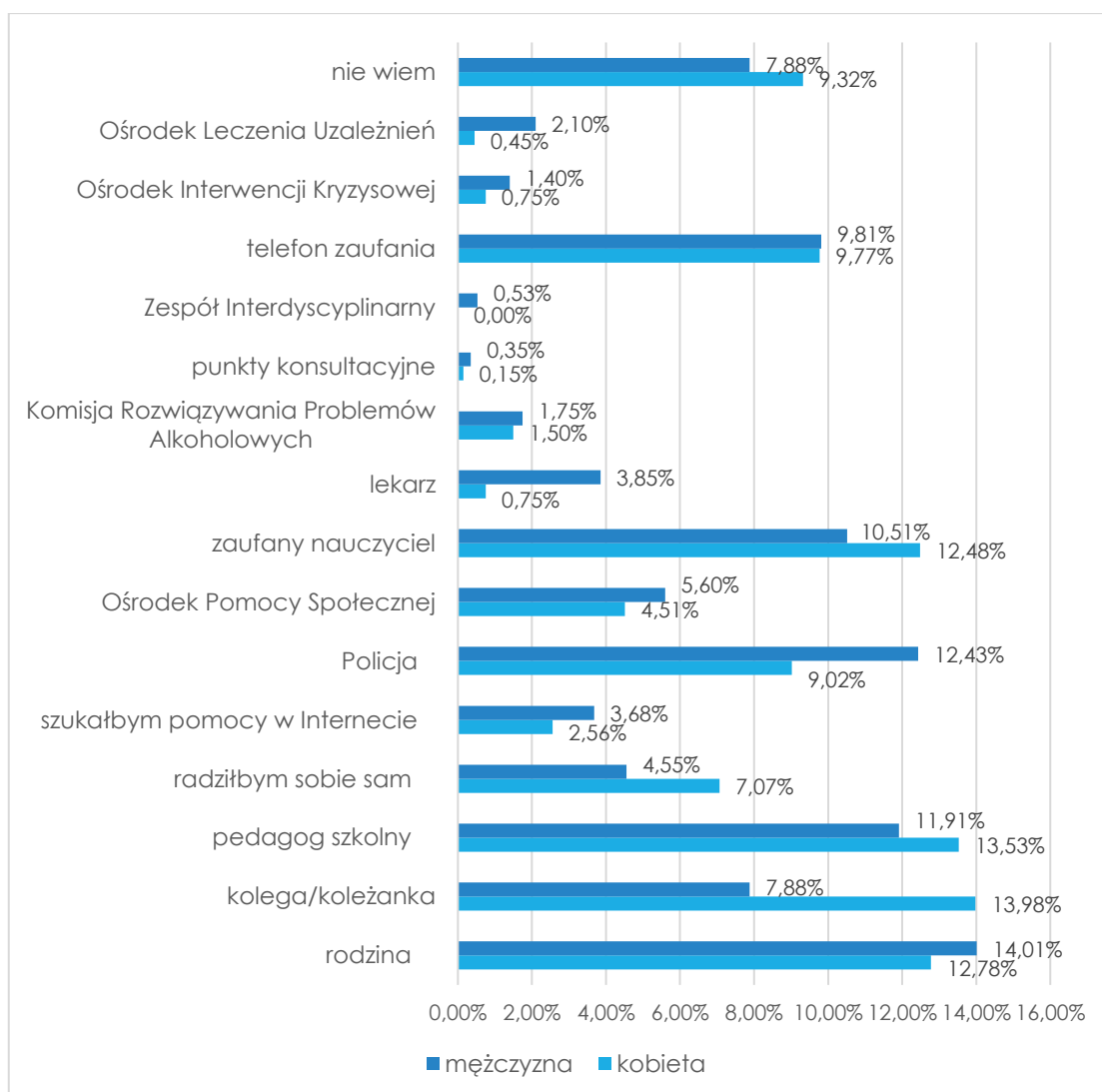
Wykres 96 Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

5,10% chłopców oraz 5,17% uczennic zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu. Pozostałe 70,41% chłopców i 72,41% dziewczynek nie zna takich osób.

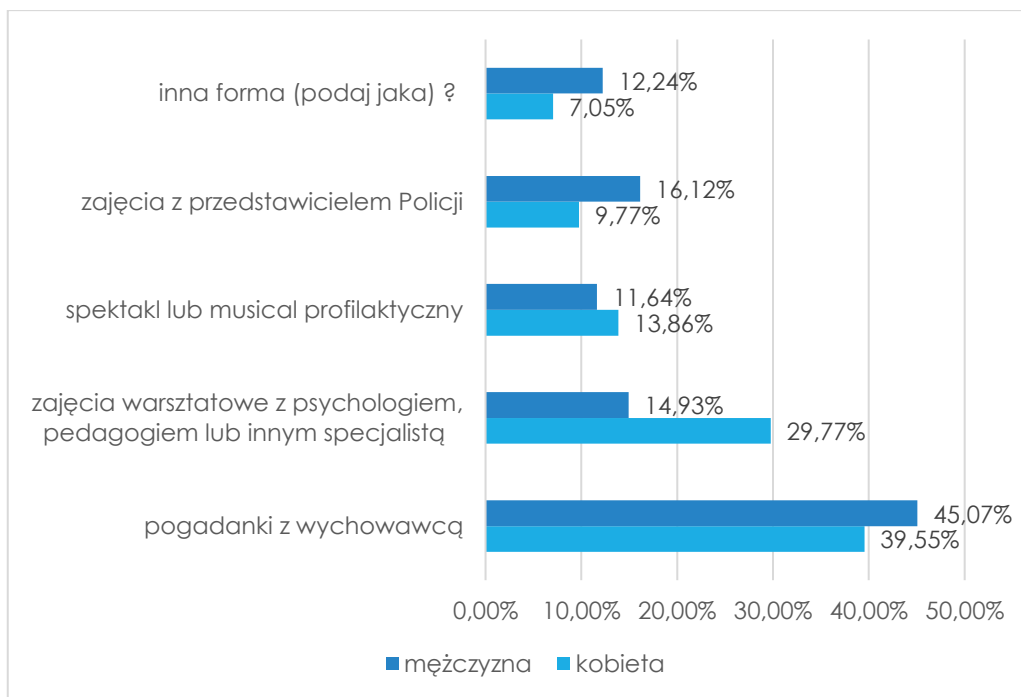
Wykres 97 Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

Młodzi respondenci zostali poproszeni o wskazanie do kogo zgłosiliby się o pomoc, gdyby doświadczali przemocy. Najczęściej ankietowani wskazywali, że zgłosiliby się do: rodziny (14,01% chłopców, 12,78% dziewczynek), do pedagoga szkolnego (11,91% chłopców, 13,53% dziewczynek), czy też zaufanego nauczyciela (10,51% chłopców, 12,48% dziewczynek).

Wykres 98 Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w przypadku, gdybyś był/a ofiarą przemocy?

Ostatnie pytanie zadane młodym mieszkańcom gminy dotyczyło zajęć profilaktycznych jakie są według respondentów najciekawsze. Dla chłopców są to: pogadanki z wychowawcą (45,07%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (14,93%), zajęcia z przedstawicielem Policji (16,12%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (14,93%). Dziewczynki również najczęściej wybierały zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (29,77%), rozmowę z wychowawcą (39,55%), spektakle lub musicale profilaktyczne (13,86%) oraz zajęcia z przedstawicielem Policji (9,77%). W odpowiedzi „inne, jakie?” (12,24% chłopców, 7,05% dziewczynek), młodzi mieszkańcy nie wymienili nic konkretnego.

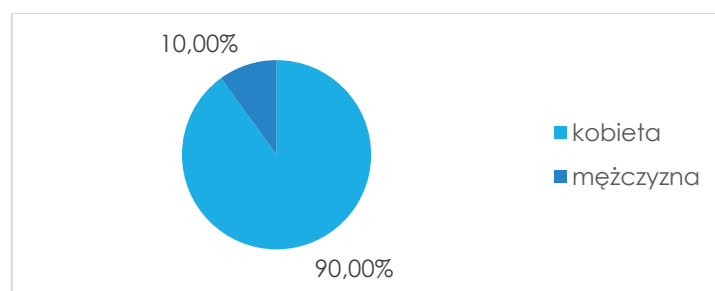

Wykres 99 Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

5. Badanie sprzedawców na terenie Gminy Ozimek

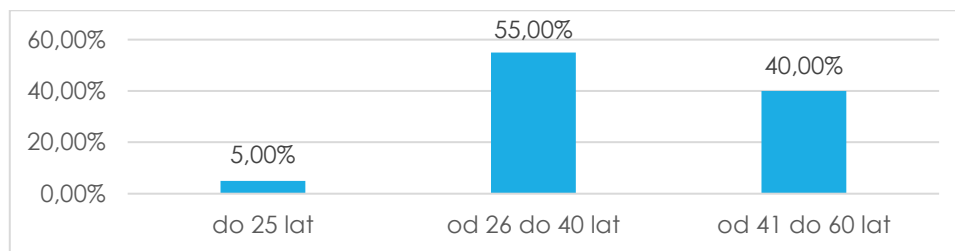
STRUKTURA BADANEJ GRUPY

Badanie przeprowadzone wśród sprzedawców alkoholu, pozwoli zobrazować problemy związane ze sprzedażą alkoholu oraz nikotyny na terenie Gminy Ozimek. Zachowania i postawy sprzedawców alkoholu wobec klientów, którzy kupują alkohol oraz nikotynę mogą w dużym stopniu przyczynić się do ograniczania problemów, które są związane z nadużywaniem alkoholu przez osoby nieletnie i dorosłych. W badaniu wzięło udział łącznie 20 sprzedawców napojów alkoholowych. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi było to 90,00% kobiet oraz 10,00% mężczyzn.

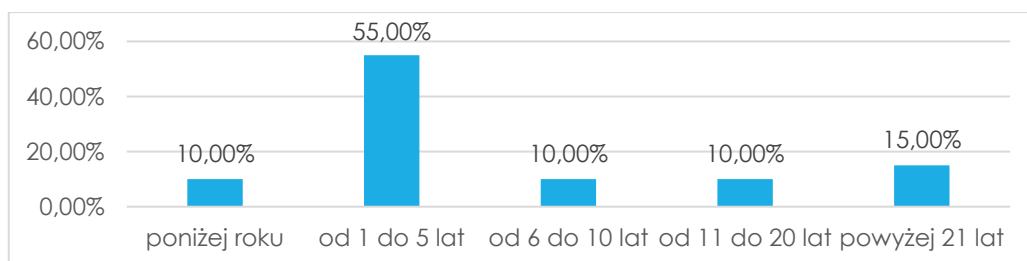
Wykres 100 Płeć.

Osoby ankietowane znajdowały się w przedziale wiekowym: od 26 do 40 lat (55,00%), od 41 do 60 lat (40,00%), a także w wieku powyżej do 25 lat (5,00%).

Wykres 101 Pana/i wiek mieści się w przedziale.

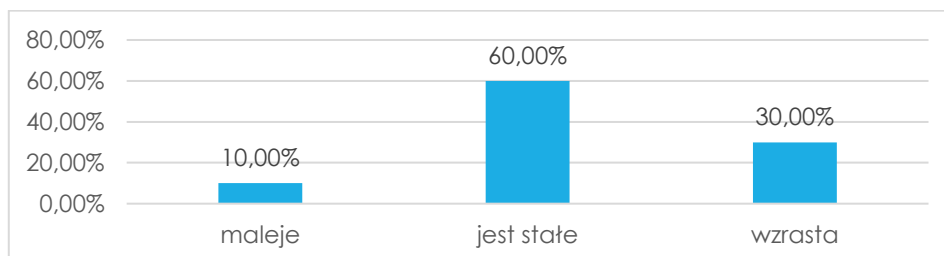
Sprzedawcy zostali zapytani również od ilu lat pracują w punkcie sprzedaży alkoholu, w którym zostali poddani ankiecie. Osoby te pracują od 1 do 5 lat (55,00%) oraz powyżej 21 lat 15,00%. Dodatkowo po 10,00% osób pracuje: poniżej roku, od 6 do 10 lat, a także od 11 do 20 lat.

Wykres 102 Od ilu lat pracuje Pan/i w punkcie, gdzie prowadzona jest sprzedaż alkoholu

PROBLEM UZALEŻNIEŃ Z PERSPEKTYWY SPRZEDAWCÓW

Opinie sprzedawców dotyczące spożycia alkoholu są podzielone, ponieważ według 30,00% ankietowanych, spożycie alkoholu na terenie gminy wzrasta, a 60,00% sprzedawców twierdzi, że jest ono stałe. Dodatkowo 10,00% badanych przyznaje, że spożycie alkoholu na terenie gminy maleje.

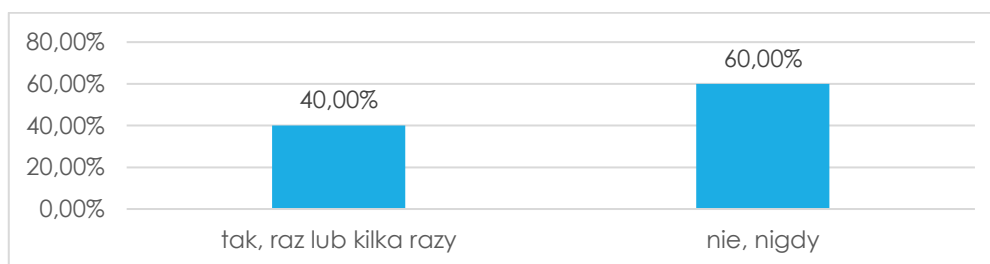
Wykres 103 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie.

Według 100,00% sprzedawców, alkohol w Gminie Ozimek nie jest sprzedawany osobom niepełnoletnim.

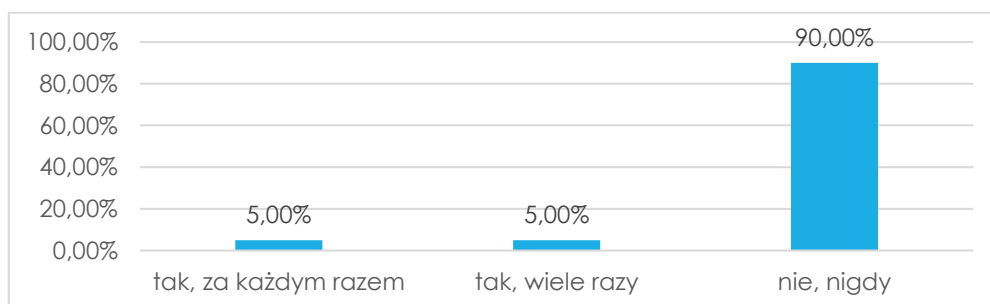
Wykres 104 Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?

Dodatkowo 60,00% osobom ankietowanym nie zdarzyło się, że osoba niepełnoletnia chciała zakupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. 40,00% badanych sprzedawców twierdzi, że taka sytuacja zdarza się raz lub kilka razy.

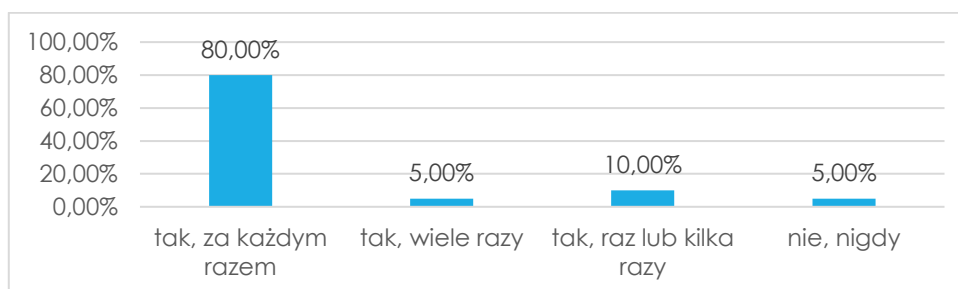
Wykres 105 Czy zdarzyło się Panu/i że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/iq punkcie?

Co istotne 90,00% sprzedawców zgodnie przyznało, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie niepełnoletniej na terenie Gminy Ozimek. Po 5,00% ankietowanych sprzedało alkohol za każdym razem bądź wiele razy.

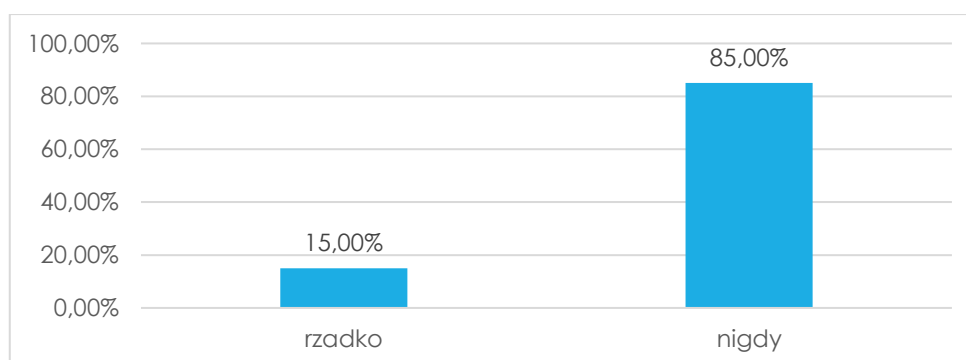
Wykres 106 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

80,00% osób ankietowanych stwierdziło, że za każdym razem pytają o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni. 10,00% badanych sprzedawców przyznaje, że raz lub wiele razy pyta o dowód osobisty, a po 5,00% pytało o to wiele razy bądź nigdy.

Wykres 107 Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

15,00% sprzedawców przyznaje, że w ich opinii rzadko zdarzają się sytuacje, gdzie zostaje złamane prawo o zakazie jazdy samochodem po wypiciu alkoholu, natomiast większość badanych przyznaje, że takie sytuacje nigdy nie mają miejsca (85,00%).

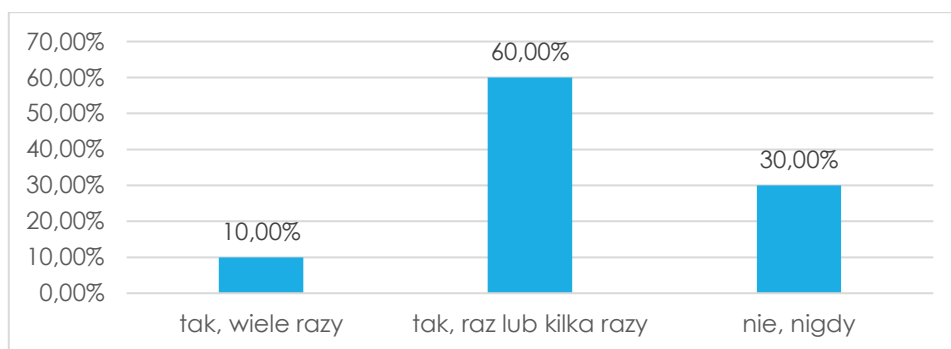
Wykres 108 Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i gminie?

Sprzedawcy oceniali również czy zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Gminie Ozimek. 100,00% ankietowanych przyznało, że alkohol nie jest sprzedawany osobom nietrzeźwym na terenie gminy.

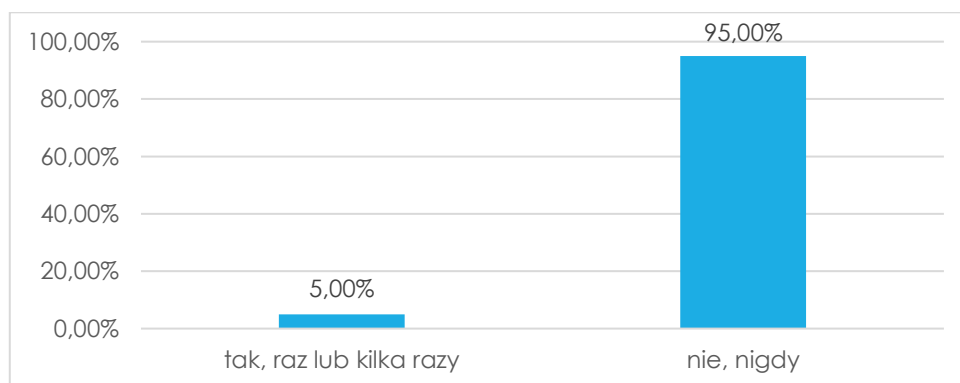
Wykres 109 Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i miejscowości?

Dodatkowo 60,00% osób przyznało, że raz lub kilka razy zdarzały się sytuacje, gdzie osoba nietrzeźwa chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Następnie 30,00% badanych osób nigdy nie spotkało się z taką sytuacją, a 10,00% ankietowanych twierdzi, że wiele razy ktoś nietrzeźwy chciał zakupić alkohol w punkcie, w którym pracują.

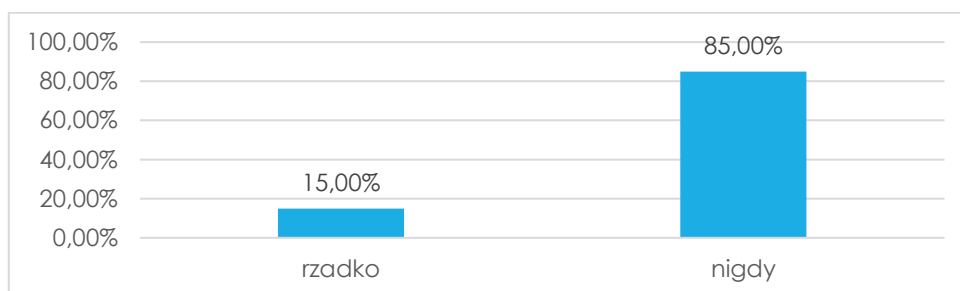
Wykres 110 Czy zdarzyło się Panu/i że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/iq punkcie?

95,00% respondentów twierdzi, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie nietrzeźwej, a 5,00% odpowiedziało, iż zdarzyła się taka sytuacja raz lub kilka razy.

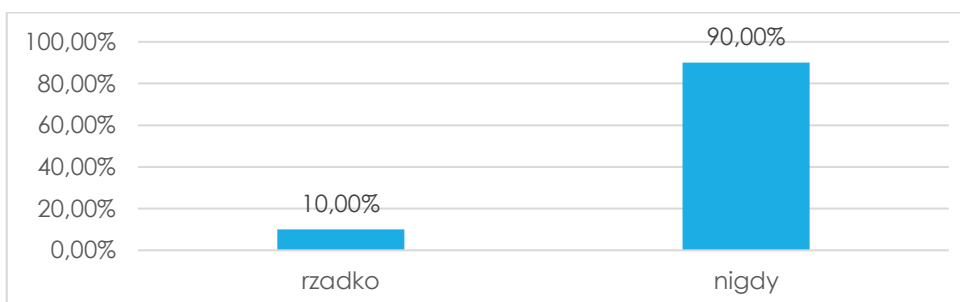
Wykres 111 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

Na pytanie jak często zdarzają się sytuacje, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży, 85,00% osób odpowiedziało, że nigdy takie sytuacje się nie zdarzają lub zdarzają się rzadko (15,00%).

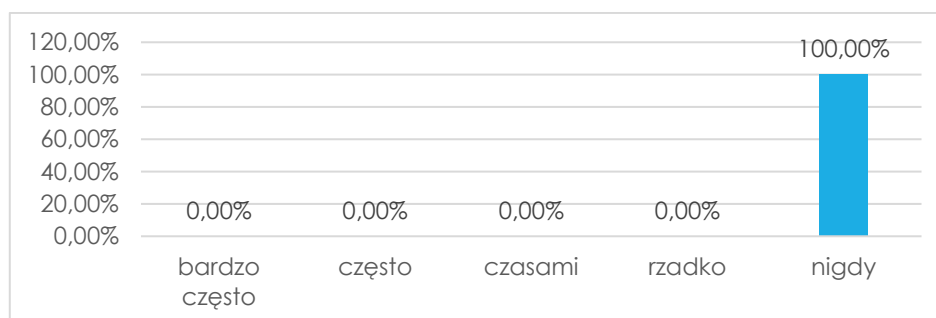
Wykres 112 Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i miejscowości?

Dodatkowo 90,00% respondentów przyznało, że nigdy nie zdarzyło im się wzywać policji z powodu zakłócania porządku przez osoby pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży lub w jego pobliżu, a 10,00% osób twierdzi, iż takie sytuacje zdarzają się rzadko.

Wykres 113 Jak często zdarza się Panu/i wzywać Policję z powodu zakłócania porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

Następnie ankietowani zostali zapytani o sprzedaż papierosów osobom niepełnoletnim na terenie gminy. 100,00% respondentów przyznało, że w ich opinii takie sytuacje nie mają miejsca.

Wykres 114 Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i i gminie?

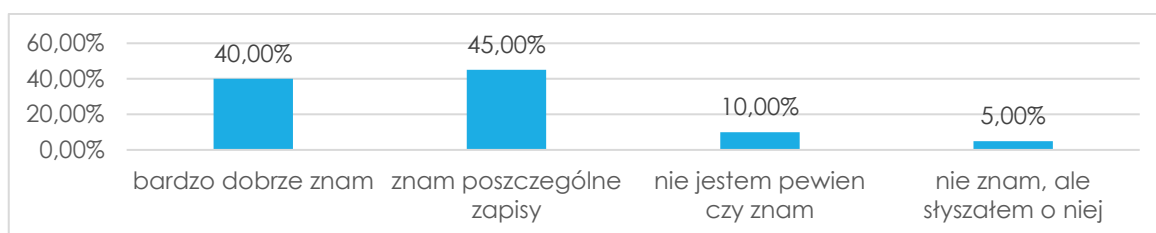

Kolejno 100,00% ankietowanych przyznało również, że nigdy nie zdarzyło im się sprzedać osobom niepełnoletnim papierosów w punkcie, w którym pracują.

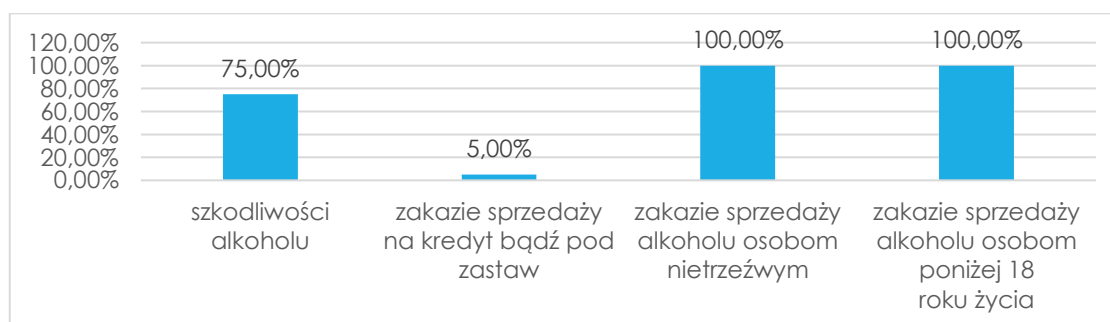
Wykres 115 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?

Następnie sprzedawcy zostali poproszeni o przyznanie, czy znają ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. 45,00% osób zna poszczególne zapisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości. 40,00% osób twierdzi, że zna całą ustawę bardzo dobrze, 10,00% sprzedawców twierdzi, że nie są pewni czy ją znają oraz 5,00% ankietowanych nie zna ustawy, ale słyszało o niej.

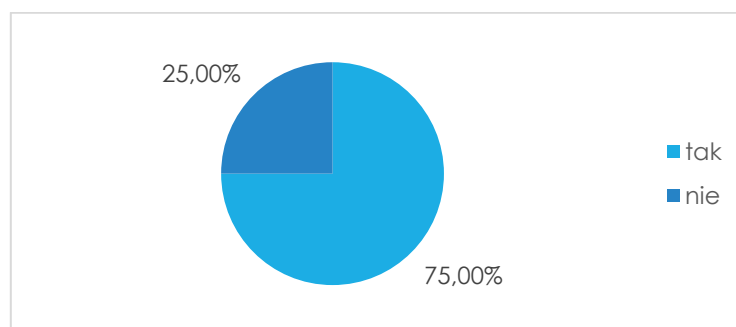
Wykres 116 Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.Dz.U.2019.2277 ze zm.).

Dodatkowo sprzedawcy przyznają, że najczęściej w obsługiwanym przez nich punkcie widnieją takie informacje jak: zakaz sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia (100,00%), zakaz sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym (100,00%) oraz o szkodliwości alkoholu (75,00%).

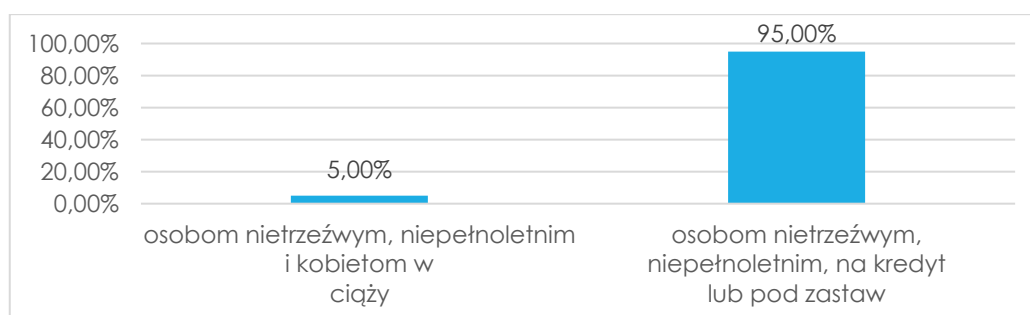
Wykres 117 Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat. (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Sprzedawcy przyznali również w 25,00%, że nie uczestniczyli w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży. Natomiast 75,00% osób ankietowanych twierdzi, że brało udział w szkoleniach dotyczących odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.

Wykres 118 Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Na koniec respondenci zostali poproszeni o ustosunkowanie się do pewnych stwierdzeń dotyczących ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz tego komu zabrania się sprzedaży alkoholu. 95,00% osób odpowiedziało poprawnie na pytanie, które brzmiało następująco: „osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim, na kredyt lub pod zastaw”. Natomiast pozostałe 5,00% respondentów odpowiedziało błędnie, wybierając odpowiedź: „osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim i kobietom w ciąży”.

Wykres 119 Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

6. Wnioski i rekomendacje

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Gminę Ozimek w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, sprzedawców alkoholu oraz dzieci i młodzieży. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału

badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- zapoznanie się z problemami mieszkańców,
- ujawnienie problemów z jakimi spotykają się na co dzień młodzi mieszkańcy – uczniowie szkół,
- rozpoznanie czy sprzedawcy alkoholu, którzy pracują na terenie Gminy Ozimek mają odpowiednią wiedzę dotyczącą odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu,
- sprawdzenie wśród wszystkich osób przebadanych jaka według nich jest dostępność narkotyków, dopalaczy, nikotyny, czy też alkoholu na terenie gminy,
- rozpoznanie czy problem ubóstwa w gminie jest powszechny,
- poznanie problemów osób starszych zamieszkujących Gminę Ozimek.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Gminy Ozimek wraz z rekomendacjami, co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

Informacje zawarte w dokumencie diagnozy mogą zostać wykorzystane w przyszłości do prowadzenia dalszych pogłębionych badań wśród mieszkańców, uczniów oraz sprzedawców napojów alkoholowych. W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane rekomendacje skierowane do mieszkańców Gminy Ozimek, które powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)²² podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania. Dzieci i młodzież są, więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych. Należy skupić się przede wszystkim na najmłodszych, by zapobiec i zredukować takie zachowania. Środowisko szkolne wywiera

---

²² World Health Organization, (2004), Mental Health Policy, Plans and Programs, Geneva.

ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu. Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników ryzyka oraz czynnik chroniących²³:

Czynniki ryzyka:

- przemoc rówieśnicza,
- odrzucenie przez rówieśników,
- słaba więź ze szkołą,
- niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli),
- destrukcyjna grupa rówieśnicza,
- niepowodzenia szkolne.

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych²⁴. Można je pogrupować w kilka kategorii:

- poczucie przynależności,
- pozytywny klimat szkoły,
- prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza,
- okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć,
- zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy”.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Są odpowiednim oddziaływaniem wśród młodszych mieszkańców gminy, czyli uczniów szkół. Najlepiej wdrażać czynniki chroniące poprzez organizowanie warsztatów profilaktycznych, gdzie wzmocniane są czynniki chroniące oraz osłabiane czynniki ryzyka. Warto pamiętać, że oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty, także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych. Nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmocnienie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy

---

²³ Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. Promotion, Canberra.

²⁴ Słownik terminów według PARPA, źródło: http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf (dostęp: 21.05.2021).

nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży. Do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów szkół przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć:

- pozytywne nastawienie do nauczycieli,
- udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych,
- aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych,
- dobry kontakt z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których uczeń spędza czas wolny.

Efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresu adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju. Program profilaktyczny powinno się również uwzględnić w działaniach związanych z profilaktyką uzależnień oraz rozwiązywaniem problemów alkoholowych, które będą skierowane do wszystkich mieszkańców Gminy Ozimek. Powinien zawierać działania profilaktyczno - informacyjne mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia i zmianę postaw przy użyciu sprawdzonych i rekomendowanych programów profilaktycznych, odpowiadających na środowiskowe zapotrzebowanie. Powinno zostać również uwzględnione realizowanie działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej skierowanej do osób uzależnionych, spożywających alkohol w sposób ryzykowny i szkodliwy lub korzystających z innych używek, jak również do ich rodzin, także osób zagrożonych przemocą oraz takich, przeciwko którym ta przemoc jest stosowana regularnie. W celu zapewnienia skuteczności, uwzględnione działania powinny być długofalowe, konsekwentne oraz wdrażane systematycznie na terenie Gminy Ozimek.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów oraz przemocy w rodzinie wśród **mieszkańców** Gminy Ozimek powinny polegać na:

- Rozwoju pracy socjalnej na rzecz mieszkańców, którzy są zagrożeni uzależnieniem od alkoholu oraz wdrażanie najnowszych sposobów pomocy tym osobom.
- Ankietowani mieszkańcy (łącznie 32,31%) deklarują, że ich **spożywanie alkoholu** w ciągu dnia, w którym go piją, przekracza standardową porcję alkoholu²⁵. Jak najszybciej należy zacząć zapobiegać rozwijaniu się uzależnienia od alkoholu. Rekomenduje się tworzenie kampanii, które będą miały na celu informowanie mieszkańców, o tym jakie mogą być konsekwencje spożywania dużej ilości alkoholu. Warto zaproponować mieszkańcom, przychodzącym do Urzędu Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej, czy też innych instytucji, by wypełnili **test autodiagnozy**, który udostępniony jest przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA). Dzięki wypełnieniu testu, mieszkańcy będą mogli określić, czy np. są uzależnieni od spożywania alkoholu.
- Poleca się również szkolenie pracowników lecznictwa odwykowego, w zakresie doskonalenia zawodowego w tematyce o osobach uzależnionych od alkoholu. Szkolenia powinny odbywać się nie tylko wśród pracowników, lecz również kadra kierownicza powinna mieć wiedzę w zakresie reagowania i interwencji wobec mieszkańców uzależnionych lub stwarzających zagrożenie dla innych.
- W przypadku **prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu**, w sumie 13,85% mieszkańców przyznało, że kiedykolwiek taka sytuacja im się zdarzyła, a łącznie 33,00% badanych, było kiedykolwiek świadkami sytuacji, gdy ktoś prowadził samochód pod wpływem alkoholu. Dane te są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej. By uniknąć takich zdarzeń na terenie gminy rekomenduje się, aby Policja prowadziła szeroko zakrojone akcje prewencyjne, które będą związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu.
- Dodatkowo, warto rozpocząć cykl szkoleń eksperckich skierowanych do kierowców z zakresu bezpiecznej jazdy oraz organizować kampanie informacyjne dla mieszkańców w celu uświadomienia im o konsekwencjach związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje plakatowe, konkursy, czy też akcje

---

²⁵ Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5%, w ok. 100ml wina o mocy 12% oraz w ok. 30ml wódki o mocy 40%, a picie o niskim poziomie ryzyka zakłada wypijanie 1-2 porcji w ciągu dnia. (Źródło: Wikipedia).

ulotkowe na terenie gminy.

- Łącznie 6,00% mieszkańców Gminy Ozimek przyznało, że zażywali kiedykolwiek **narkotyki i substancje psychoaktywne**. Jest to mały procent w stosunku do pozostałej liczby mieszkańców, natomiast rekomenduje się prowadzenie warsztatów w Ośrodkach Pomocy Społecznej oraz innych organizacjach pomocowych dotyczących profilaktyki na temat uzależnień od narkotyków i substancji psychoaktywnych.
- Rekomenduje się również szkolenia dla kadr – pracowników socjalnych, nauczycieli, terapeutów w zakresie pracy z osobami zażywającymi narkotyki w sposób okazjonalny lub szkodliwy, a także inwestycje w sprzęt i materiały, które będą podnosić umiejętności terapeutów.
- Mieszkańcy przyznają, że najczęściej na temat alkoholu i substancji psychoaktywnych znajdują informacje w **Internecie i telewizji** (75,00%). Warto zwrócić na to uwagę i dostosować się do współczesnego życia mieszkańców – udostępniać kampanie na stronach internetowych bądź społecznościowych, a także działać w lokalnej telewizji.
- Rekomenduje się kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, czy też narkomanią.
- W przypadku **przemocy w rodzinie**, mieszkańcy przyznają, że zdarza się, iż zostają oni osobom doświadczającą przemocy (29,00%). Rekomenduje się nawiązanie współpracy z przedstawicielami służb wymiaru sprawiedliwości. Do tego celu mogą posłużyć spotkania interdyscyplinarne oraz szkolenia dla wszystkich organizacji pomocowych. Dodatkowo, powinno się podnosić kompetencje służb wymiaru sprawiedliwości. Warto skorzystać z kwestionariusza oceny ryzyka „SafeLives”.
- Przedstawiciele podmiotów biorących udział w procedurze „Niebieskie Karty” mogą skorzystać z plakatu, który jest udostępniony na stronie www.niebieska.pl. Plakat, może pomóc również osobom, które są dotknięte problemem przemocy.
- Rekomenduje się organizowanie lokalnych kampanii społecznych, by przekazywać wiedzę osobom, które nigdy nie były ofiarami przemocy, aby mogły również mieć wiedzę na temat mechanizmów przemocy oraz były uświadomione o jej szkodliwości.

- Mieszkańcy powinni mieć dostęp do informacji na temat tego, z jakiej formy pomocy mogą skorzystać w przypadku uzależnień (nie tylko ich samych, ale też rodziny i bliskich).
- Rekomenduje się również przeprowadzenie warsztatów z różnych form samoobrony dla ofiar przemocy, zaś dla sprawców, należy zorganizować warsztaty z zachowań asertywnych oraz z poprawnej komunikacji, w celu nauczenia ich kontroli nad własnym zachowaniem.
- Rekomenduje się stworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
- W Gminie Ozimek łącznie 95,00% badanych mieszkańców przyznało, że zna rodziny, które są dotknięte ubóstwem. Rekomenduje się stworzenie form **pomocy dla osób ubogich**: zasiłki i świadczenia, zbiórki pieniędzy, ubrań, żywności.
- Także warto zaangażować szkołę oraz kadre pedagogiczną w celu identyfikacji problemów finansowych w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia).
- Organizowanie staży/praktyk zawodowych dla dorosłych, w celu podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, a także szkoleń z zakresu kompetencji kluczowych. Osoby, które mają mniejsze zasoby finansowe powinny mieć możliwość uzyskania dofinansowania przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy, stażu lub praktyk zawodowych.
- Poszerzenie oferty programów pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, starszych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie miejsc wsparcia i poradnictwa dla tych grup.
- Badani mieszkańcy uważają, że największymi problemami z jakimi borykają się **osoby starsze** to: choroby (76,00%), samotność (73,00%), brak opieki ze strony rodziny (51,00%) oraz niepełnosprawność (28,00%). Rekomenduje się zwiększenie materialnej pomocy dla osób starszych oraz upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy osobom starszym, bezdomnym i zagrożonym ubóstwem.
- Zaleca się także zapewnianie osobom starszym, niepełnosprawnym i innym zagrożonym

wykluczeniem społecznym form aktywnego spędzania czasu oraz włączania tychże osób w życie zawodowe i publiczne.

- Zaleca się przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia, odejście od stereotypu stary = chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych.
- Rekomenduje się stworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
- W przypadku **sprzedawców** rekomenduje się dalszą kontrolę sprzedaży alkoholu na terenie gminy. 55,00% badanych sprzedawców przyznało, że nigdy nie uczestniczyło w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.
- 5,00% ankietowanych sprzedawców uważa, że według **Ustawy o Wychowaniu w Trzeźwości i Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi**, osobami, którym zabrania się sprzedaży alkoholu są: osoby nietrzeźwe, osoby niepełnoletnie i kobiety w ciąży. Jest to błędna odpowiedź, zatem rekomenduje się nakłanianie sprzedawców do czynnego uczestnictwa w szkoleniach organizowanych przez gminę oraz kontrola punktów sprzedaży po zorganizowanym szkoleniu.
- **Łącznie 15,00% ankietowanych sprzedawców przyznało, że sprzedało raz lub kilka razy alkohol osobie nietrzeźwej lub niepełnoletniej.** Rekomenduje się przeprowadzenie badania w postaci tajemniczego klienta w sklepach, w których jest sprzedawany alkohol na terenie gminy, by skontrolować, w których punktach obsługi istnieje taki problem.
- **Dodatkowo łącznie 80,00% ankietowanych sprzedawców przyznaje, że wiele lub kilka razy pytają o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni.** Sprzedawcy powinni robić to za **każdym razem** więc tutaj również kontrola tajemniczego klienta mogłaby pomóc w określeniu, w którym punkcie sprzedaży występuje powyższy problem oraz który ze sklepów powinno się częściej kontrolować.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów oraz przemocy wśród **młodych mieszkańców (uczniów)** Gminy Ozimek powinny polegać na:

- Dalszym podejmowaniu działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne. Uczniowie i uczennice zapytane o to, do kogo zwróciliby się mając problem związany z uzależnieniami, między innymi wymienili nauczycieli, wychowawców klas, psychologów szkolnych. Realizując programy profilaktyczne kształtuje się kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków czy też przemocy.
- Zachowania ryzykowne są podejmowane przez młodzież często poza szkołą, gdzie nie daje to szkole możliwości wpływu na młodych ludzi – stąd ogromna rola rodziców, ich wiedzy oraz umiejętności współpracy z dzieckiem w zakresie kształtowania właściwych zachowań. Rekomenduje się, aby rodzice przede wszystkim budowali ze swoim dzieckiem bliskie relacje, znali i rozumieli prawidłowości wieku dorastania oraz świadomie stosowali te praktyki rodzicielskie.
- Rekomenduje się rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej. Uczniowie powinni korzystać z warsztatów psychologicznych, które mogłyby polegać m.in. na praktycznych ćwiczeniach pracy nad swoją samooceną i bardzo ważną w tym wieku – asertywnością.
- Poleca się zapewnienie warsztatów dla nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz osób pracujących w świetlicach.
- Rekomenduje się prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, gdyż to stanowi między innymi czynnik chroniący podejmowania zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- W Gminie Ozimek, uczniowie, którzy przyznali, że **spożywali kiedykolwiek alkohol** przyznali, że, po raz pierwszy spróbowali go we wczesnym wieku 8-10 lat (20,83% chłopców, 8,57% dziewczynek) oraz w wieku 11-13 lat (45,83% chłopców, 45,71% dziewczynek). Zachęca się zatem wprowadzenie Programów Rekomendowanych

w szkołach. Programy te są rekomendowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) oraz mają na celu m.in. opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży. Na stronie www.programyrekomentowane.pl, są udostępnione wszelkie informacje i rodzaje programów. Dzięki nim można dostosować program do konkretnej grupy odbiorców (np. wieku dzieci).

- Uczniowie szkół oceniają, że **zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe** (29,17% chłopców, 23,81% dziewczynek). Jest to sygnał dla Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Nacisk powinien być kładziony również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów.
- Rekomenduje się zaszczepienie wśród uczniów zdrowego stylu życia, poprzez organizowanie konkursów sportowych, obozów sportowych oraz ciekawych zajęć WF. Dodatkowo, poleca się rozmieszczenie w szkołach plakatów o tematyce zdrowego stylu życia i korzyści z nim związanych.
- Rekomenduje się obserwacje uczniów, w celu zidentyfikowania problemu **narkotykowego** w szkole. Pomimo tego, że do zażywania narkotyków przyznało się jedynie 0,83% chłopców (2 osoby) oraz 1,02% dziewczynek (3 osoby), poleca się organizowanie warsztatów dla kadry pracowniczej szkoły – przede wszystkim na temat tego, jak wykrywać objawy stosowania substancji psychoaktywnych. W tym celu, warto zajrzeć na stronę Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomani, gdzie możemy znaleźć przykłady objawów, które mogą wskazywać na odurzenie narkotykowe wśród dzieci i młodzieży.
- 38,75% chłopców oraz 28,57% dziewczynek, przyznaje, że doświadczyło kiedykolwiek **przemocy** ze strony innych osób. Rekomenduje się dostarczenie uczniom informacji, dotyczących tego, gdzie mogą szukać pomocy podczas, kiedy zostają ofiarą przemocy.
- Uczniowie, często w ankiecie wymieniają, że atrakcyjną formą działań profilaktycznych byłyby dla nich **zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą** (14,93% chłopców, 29,77% dziewczynek). Takie spotkania mają na celu uświadomienie dzieci i młodzieży o tym, jakie zachowania są aktem przemocy i jakie niosą za sobą konsekwencje psychiczne oraz fizyczne. Respondenci wskazywali również

na **pogadanki z wychowawcą** (45,07% chłopców, 39,55% dziewczynek) warto zatem zwrócić na ten fakt uwagę, i zaangażować wychowawców klas w prowadzenie lekcji profilaktycznych dla uczniów.

- Rekomenduje się skorzystanie z kwestionariusza **oceny ryzyka występowania przemocy** wobec dziecka oraz propozycja algorytmu postępowania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie wobec dziecka. Powinno się go rozpowszechnić wśród pracowników oświaty oraz tych, którzy pracują bezpośrednio z dziećmi.

VII. ANALIZA SWOT ORAZ DANE PROSPEKTYWNE

7. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Obszar: POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – współpraca pomiędzy instytucjami – infrastruktura i profesjonalne kadry – osoby zaangażowane społecznie (sołtysi, liderzy, radni) – świadomość władz Gminy w zakresie potrzeb sektora pomocy społecznej – działania promujące i integracja środowiska lokalnego z osobami niepełnosprawnymi i starszymi – zaufanie społeczeństwa podczas prowadzenia pracy socjalnej – stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” – wsparcie asystenta rodziny – poradnictwo specjalistyczne psychologiczne – kampanie informacyjno-edukacyjne – działania profilaktyczne – organizowanie szkoleń dla podmiotów Zespołu Interdyscyplinarnego	<ul style="list-style-type: none"> – niekorzystne zmiany demograficzne – ograniczone zasoby mieszkaniowe – brak programów socjoterapeutycznych w funkcjonujących świetlicach wiejskich – mała aktywność społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – utrudniony dostęp do lekarzy pierwszego kontaktu – brak domu dziennego pobytu – zbyt mała ilość miejsc w miejscowym ZOL-u – brak apteki całodobowej – brak współpracy ze strony sprawców przemocy – wypalenie zawodowe – brak zainteresowania programami korekcyjno-edukacyjnymi – brak dostępu do lokalnego, bezpłatnego poradnictwa prawnego – niedostateczne wykorzystanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości już istniejących rozwiązań prawnych

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – edukacja społeczeństwa w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie postrzegania problemów społecznych – likwidacja barier architektonicznych – zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – powstanie nowych miejsc pracy – wykorzystanie potencjału ludzi starszych i niepełnosprawnych – zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonych przemocą – kampanie i programy edukacyjne – stale kształcąca się kadra służb działających w obszarze pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> – dziedziczenie bezrobocia i wyuczona bezradność – migracje w celach zarobkowych – starzejące się społeczeństwo – wspólne zamieszkiwanie rodzin wielopokoleniowych jako czynnik nasilający konflikty w rodzinie – wykluczenie społeczne – przewlekłość postępowań karnych o znęcanie się nad rodziną – brak konsekwencji procedur dot. Postępowania ze sprawcami przemocy, poczucie bezkarności u tych osób – zaburzone funkcjonowanie rodziny spowodowane patologiami i przemocą – częste orzekanie kar w zawieszeniu – niepełne wykorzystywanie obowiązujących przepisów prawnych w celu ochrony ofiar przemocy

Obszar: PROFILAKTYKA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – kampanie społeczne – zasoby instytucjonalne, np. Poradnia Odwykowa, Grupa Al.-Anon, Grupa AA Światło, psycholog – specjalista terapii uzależnień – wykwalifikowana kadra (członkowie GKRPA) – stałe środki finansowe na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych – współpraca z innymi instytucjami 	<ul style="list-style-type: none"> – niska świadomość problemu alkoholowego – zbyt późne zgłoszenie problemu – brak urozmaicenia w prowadzonej terapii odwykowej – niski poziom motywacji – brak konsekwencji w działaniu – brak tolerancji i wykluczenie społeczne – bezdomność
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych – profilaktyka i działania informacyjne, edukacyjne – tworzenie grup wsparcia dla dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> – większy dostęp do alkoholu i środków odurzających – chęć zaimponowania rówieśnikom i kolegom – brak świadomości o konsekwencjach i skutkach naużywania alkoholu i innych środków odurzających

**Obszar: EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA,
SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – zadawalający poziom szkolnictwa w gminie – powszechny dostęp do edukacji i opieki przedszkolnej – różnorodność form spędzania wolnego czasu oferowanego przez Dom Kultury – organizowanie działań skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> – brak możliwości korzystania w godzinach porannych i popołudniowych ze świetlicy w szkołach podstawowych – mała ilość miejsc w żłobkach – mała aktywność społeczna w korzystaniu z proponowanych działań kulturowo-oświatowych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – budowa nowego żłobka – możliwość korzystania w godzinach porannych i popołudniowych ze świetlicy w szkołach podstawowych – możliwość skorzystania z różnych form pomocy dla społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> – niechęć do udziału w działaniach kulturalno-oświatowych

8. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności lokalnej określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie poszczególnych obszarów.

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna z uwzględnieniem kwestii pomocy osobom niepełnosprawnym, starszym oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

- warsztaty profilaktyczne
- happeningi, plakaty/ulotki
- programy podnoszące umiejętności wychowawcze rodziców dzieci w określonym wieku
- praca socjalna z osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny
- wsparcie asystenta rodziny
- pomoc finansowa dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej
- pomoc dla osób starszych i niepełnosprawnych w formie usług opiekuńczych
- podejmowanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi
- promowanie wśród społeczności lokalnej i samych osób starszych i niepełnosprawnych aktywnych postaw oraz samopomocy np. pomocy sąsiedzkiej
- pozyskiwanie osób, które będą wspierać osoby starsze i niepełnosprawne
- zapewnienie w zakresie interwencyjnym schronienia dla ofiar przemocy z dziećmi
- wdrożenie pomocy psychologicznej dla dzieci doświadczających bądź będących świadkami przemocy w rodzinie
- promowanie prawidłowego modelu rodziny
- spotkania rozwijające konstruktywne zainteresowania
- zapewnienie osobom tego potrzebującym poradnictwa specjalistycznego
- podejmowanie współpracy z PFRON-em, PUP-em, PCPR-em
- pozyskiwanie wolontariuszy, którzy będą wspierać osoby potrzebujące
- szkolenia dla oświaty i służby zdrowia w tematyce przeciwdziałania przemocy
- wdrożenie programów profilaktycznych w szkołach i placówkach oświatowych
- Dzienny Dom Opieki dla osób starszych, samotnych itp.

- środowiskowy ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy
- dążenie do usunięcia sprawcy przemocy z przestrzeni rodzinnej
- uruchomienie telefonu zaufania lub/i adresu mailowego, dającego możliwość osobom potrzebującym napisania czy porozmawiania o swoich problemach i oczekiwaniach. Szczegóły dyżurów, sposobu prowadzenia korespondencji oraz rozpowszechnienia akcji należy omówić i ustalić na spotkaniu Zespołu Interdyscyplinarnego
- bezpłatna pomoc prawna dla ofiar przemocy poprzez stworzenie punktu pomocy prawnej, aktywizacja osób niepełnosprawnych – miejsca pracy zapewniające zatrudnienie osobom niepełnosprawnym, większe wsparcie dla osób zajmujących się pracą z rodzinami dotkniętymi przemocą – dostęp do pomocy prawnej, możliwość konsultacji z innymi specjalistami pracującymi w tym obszarze, włączanie szkolnego wolontariatu w celu wsparcia osób starszych

PROFILAKTYKA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

- kampanie profilaktyczne – podnoszenie świadomości o negatywnych skutkach nadużywania alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających (np.: spotkania z osobami uzależnionymi)
- seansy filmowe i warsztaty edukacyjne
- spotkania kształtujące umiejętności psychospołeczne
- programy profilaktyczne uwzględniające wiedzę o czynnikach ryzyka
- powtarzające się eventy

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

- współpraca z placówkami oświatowo-wychowawczymi, kulturalnymi, jednostek pomocy społecznej, służby zdrowia, sądu, kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i Kościoła
- zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka z instytucjami

- organizacja warsztatów terapii zajęciowej (pracownie komputerowe, stolarskie, krawieckie, muzyczne, literackie itp.) –dążenie do poprawy szans na rynku pracy.
- pomoc w samoorganizacji społeczności lokalnej celem realizacji pomocy w różnych dziedzinach (np. emerytowani nauczyciele pomoc w nauce, instytucja tzw. „złotej rączki”, miłośnicy ogrodów, wyprowadzenia psa itp.)
- spektakle profilaktyczne
- zróżnicowanie oferty kulturalnej
- promocja twórczości artystycznej

VIII. CELE GŁÓWNE STRATEGII, CELE SZCZEGÓŁOWE I ICH REALIZACJA

1. Cele główne strategii.

W niniejszej Strategii wizję sformułowano w następujący sposób:

Ozimek jako miejsce atrakcyjne, przyjazne i otwarte dla mieszkańców, które:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązującą problemy socjalne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej (zwłaszcza integracji seniorów), ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania ubóstwu i marginalizacji społecznej;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę zdrowotną.

Wobec przedstawionej wizji, jak również mając na względzie zaprezentowaną Diagnozę, a także kontynuację części dotychczasowych działań, cel główny niniejszej Strategii należy sformułować w następujący sposób:

Gmina Ozimek jako miejsce bezpieczne, rodzinne, przyjazne i otwarte dla mieszkańców, zapewniające pomoc i wsparcie społeczne.

Mając na względzie zasadność zapewnienia ciągłości działań oraz spójności prowadzonej polityki, zwłaszcza w obszarze społecznym, zdecydowano o podtrzymaniu dotychczas wytyczonych kierunków strategicznych (zmodyfikowanych), z uwzględnieniem bieżących zmian. W konsekwencji określono następujące Cele Strategiczne:

- I. Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych.**
- II. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.**
- III. Świadome, aktywne i zdrowe społeczeństwo.**

2. Cele operacyjne i ich realizacja

<u>Cel Strategiczny nr I – Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych</u>		
<u>Cele operacyjne”</u>	<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
<p>1. Usprawnienie systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie i wspierania rodzin</p> <p>2. Wspieranie rodzin w funkcjach wychowawczych – rozszerzenie oferty placówek opiekuńczo-wychowawczych</p> <p>3. Zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie</p> <p>4. Wspieranie rodzin wielodzietnych</p> <p>5. Wspieranie dzieci i młodzieży utalentowanej z rodzin</p>	<p>→ Realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>→ Poszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego dla rodzin</p> <p>→ Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami Gminy zajmującymi się polityką społeczną i socjalną</p> <p>→ Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy</p> <p>→ Edukacja rodziców i dzieci w zakresie przeciwdziałania agresji</p> <p>→ Utworzenie oraz budowa żłobka na terenie Gminy</p> <p>→ Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży</p> <p>→ Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin ubogich i patologicznych</p> <p>→ Organizowanie dokształcania dla dzieci szczególnie zdolnych z rodzin ubogich</p> <p>→ Opracowanie programu zajęć dodatkowych dla dzieci szczególnie zdolnych</p> <p>→ Poszerzenie oferty poradnictwa rodzinnego i psychologicznego</p>	<p>Za realizację wszystkich działań odpowiadają:</p> <p>1. Burmistrz Ozimka</p> <p>2. Ośrodek Integracji i Pomocy Społecznej</p> <p>3. Zespół Interdyscyplinarny</p>

<p>zagrożonych wykluczeniem.</p> <p>6. Edukacja środowisk zaangażowanych w pomoc i integrację społeczną</p>	<ul style="list-style-type: none"> → Wdrażanie programów terapeutycznych służących rozwojowi rodziny → Tworzenie świetlic i klubów młodzieżowych realizujących program terapeutyczny → Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się pomocą i integracją społeczną → Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi → Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem, a w szczególności zapewnienie odzieży i artykułów szkolnych → Praca socjalna i wsparcie finansowe rodzin wielodzietnych → Szybsza i skuteczniejsza interwencja w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych 	<p>4. Gminny Zakład Oświaty</p> <p>5. Policja</p>
--	---	---

Finansowanie – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania

Cel Strategiczny nr II – Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

<u>Cele operacyjne”</u>	<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
<p>1. Aktywizacja osób bezrobotnych,</p>	<ul style="list-style-type: none"> → Szkolenia i warsztaty aktywizacyjne dla osób bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz seniorów. 	<p>Za realizację wszystkich działań odpowiadają:</p>

<p>ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych</p> <p>2. Aktywizacja osób niepełnosprawnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>3. Aktywizacja i pomoc seniorom</p> <p>4. Wsparcie osób ubogich</p> <p>5. Przeciwdziałaniu zjawisku dziedziczenia bezrobocia w rodzinach objętych pomocą społeczną</p> <p>6. Zminimalizowanie zjawisk patologii społecznych</p>	<p>→ Współpraca i wspólne działania instytucji wspierających osoby bezrobotne.</p> <p>→ Minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia</p> <p>→ Wsparcie osób ubogich w zakresie mieszkalnictwa socjalnego</p> <p>→ Przyznanie świadczeń finansowych</p> <p>→ Utworzenie Domu Dziennego Pobytu</p> <p>→ Rozszerzenie programu dożywiania dzieci i młodzieży</p> <p>→ Praca socjalna z rodzinami dotkniętymi i zagrożonymi ubóstwem</p> <p>→ Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego</p> <p>→ Organizowanie imprez rekreacyjno-integrujących dla mieszkańców gminy</p> <p>→ Poradnictwo specjalistyczne: psychologiczne, prawne, terapeutyczne</p> <p>→ Wdrażanie programów profilaktycznych</p> <p>→ Tworzenie i realizacja programów aktywizacji młodzieży zagrożonej dziedziczeniem bezrobocia</p> <p>→ Podwyższenie świadomości rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i narkomanii</p> <p>→ Zaostrzenie kontroli w punktach sprzedaży alkoholu</p> <p>→ Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i dorosłych</p>	<p>1. Burmistrz Ozimka</p> <p>2. Ośrodek Integracji i Pomocy Społecznej</p> <p>3. Gminny Zakład Oświaty</p>
<p><u>Finansowanie</u> – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania</p>		

<u>Cel Strategiczny nr III – Świadome, aktywne i zdrowe społeczeństwo</u>		
<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
<p>1. Promocja idei wolontariatu jako wsparcie dla systemu pomocy społecznej</p> <p>2. Promocja społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>3. Rozwój inicjatyw aktywizujących życie lokalnej społeczności</p> <p>4. Wsparcie i aktywizacja osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorujących</p> <p>5. Ograniczenie zjawisk uzależnień</p> <p>6. Upowszechnianie kultury zdrowego stylu życia.</p>	<p>→ Pobudzanie oddolnych inicjatyw</p> <p>→ Pozyskiwanie lokalnych liderów działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności</p> <p>→ Organizacja różnego rodzaju imprez integracyjnych</p> <p>→ Poszerzenie oferty życia społeczno-kulturalnego w gminie</p> <p>→ Wspieranie istniejących oraz nowopowstających organizacji społecznych pozarządowych</p> <p>→ Tworzenie projektów i programów promujących i wzmacniających wolontariat</p> <p>→ Promowanie osób starszych i niepełnosprawnych, jako pełnowartościowych członków społeczeństwa</p> <p>→ Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych</p> <p>→ Likwidacja barier architektonicznych</p> <p>→ Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób chorych i niepełnosprawnych</p>	<p>Za realizację wszystkich działań odpowiadają:</p> <p>1. Burmistrz Ozimka</p> <p>2. Ośrodek Integracji i Pomocy Społecznej</p> <p>3. Gminny Zakład Oświaty</p>

<p>7. Wzrost wiedzy i świadomości ekologicznej.</p>	<p>→ Szkolenie opiekunów osób starszych, chorych, niepełnosprawnych</p> <p>→ Promocja modelu zdrowego stylu życia</p> <p>→ Organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych</p> <p>→ Monitorowanie problemu otyłości oraz wad postawy u dzieci i młodzieży</p> <p>→ Systematyczne prowadzenie profilaktyki zdrowotnej (m.in. w zakresie wykrywania chorób nowotworowych, realizacji obowiązku szczepień)</p>	<p>4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>
<p><u>Finansowanie</u> – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania</p>		

IX.SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII.

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

PODMIOTY ZARZĄDZAJĄCE REALIZACJĄ STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ozimek zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Burmistrz – wykonuje uchwały Rady Gminy i budżet Gminy przy pomocy Urzędu Gminy; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Ośrodek Integracji i Pomocy Społecznej – jednostka pomocnicza, odpowiedzialna za nadzór nad prawidłową realizacją Strategii, jak również monitoring i koordynację wdrażania.

INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych. Trzeba stwierdzić, że poziom dochodów

własnych gminy nie wystarcza w stosunku do realizowanych zadań oraz potrzeb społecznych, niezbędny jest zatem sprawnie funkcjonujący mechanizm zasilania zewnętrznego budżetu.

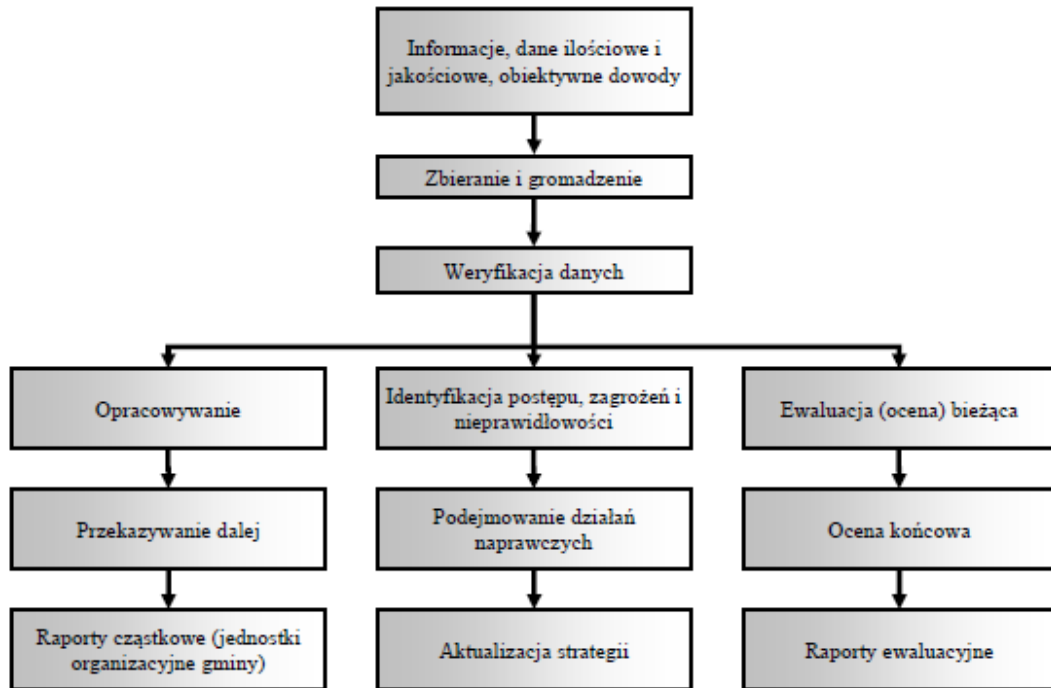
Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gmina Ozimek będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

MONITORING I OCENA WDRAŻANIA STRATEGII

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ozimek, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji (oceny) postępów we wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawia poniższy schemat.

Proces monitoringu i oceny Strategii

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będzie coroczna Ocena Zasobów Pomocy Społecznej lub informacja jednostek organizacyjnych gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności od organizacji pozarządowych i kościelnych działających w sferze pożytku publicznego. Raporty będą sporządzane do końca kwietnia roku następującego po roku sprawozdawczym, którego dany raport dotyczy. Raporty co dwa lata będą pełniły zarazem funkcję raportów ewaluacyjnych

AKTUALIZACJA STRATEGII

Przeglądy aktualizacyjne Strategii będą odbywały się co 2 lata. Każdorazowo będzie to cykl prac analogicznych do procesu tworzenia gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, poprzedzonych analizą zmian następujących w otoczeniu społeczno-gospodarczym (np. nowe uregulowania prawne, nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych

środków pomocowych) oraz oceną postępów w realizacji Strategii. Następnie na podstawie zebranych materiałów i wyników monitoringu Strategii, zostaną opracowane poszczególne elementy strategii, które wymagają aktualizacji, a także dokonana zostanie weryfikacja poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.